

Budoucnost sektoru

musí stanovit odborná diskuze, nikoliv bruselští úředníci a zelení aktivisté

▶ STR. 1-5

Zemědělský Kraj Vysočina,

představil ve svém rozhovoru hejtman Jiří Běhounek

▶ STR. 10

Mléko ve výživě

a jeho význam vysvětluje prof. Jan Krejsek

▶ STR. 2 Přílohy

KAŽDÉ VYDÁNÍ AGROBASE můžete mít ZDARMA až do vaší schránky, objednávky na sekretariat@akcr.cz

25. ZÁŘÍ
2020

AGRObase

Z P R A V O D A J

INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY

NOVĚ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

Dnes se rozhoduje o naší budoucnosti a u toho musíme být

Prostřednictvím e-mailové pošty i mých posledních dvou komentářů pro členskou základnu jsem avizoval pořádání demonstrace za rovné podmínky, která měla upozornit na dvě zdánlivě (pro nezasvěcené) nesouvisející věci. První z nich byl zákaz klecových chovů nosnic v České republice a druhou rozpor mezi chystanou reformou Společné zemědělské politiky, a především pak ambiciózními strategiemi Od zemědělce ke spotřebiteli a Strategii pro biodiverzitu.

Ačkoli na první pohled by se mohlo zdát, že se otázka klecových chovů ostatních zemědělců netýká, není tomu tak. Za prvé, je více než jasné, že tady záměr obránců zvířat nekončí a brzy bychom se podle tohoto scénáře mohli bavit o hospodářském chovu a převo-

zech zvířat nebo o samotné konzumaci mléka a masa a nakonec možná o konvenčním zemědělství nebo o rostlinné výrobě vůbec. Za druhé obojí, tedy zákaz klecových chovů, i Evropskou zelenou dohodu reprezentovanou dvěma výše uvedenými strategiemi, charak-

terizuje jakási společenská poptávka po tom, aby zemědělství bylo šetrné, přátelské a méně „průmyslové“. Na tomto místě těžko hodnotit, na kolik se jedná skutečně o poptávku společenskou, či poptávku určitě aktivnější a hlasitější skupiny obyvatel (o Evropské

zelené dohodě zatím nikdo nehlasoval), nicméně v obou případech častěji zaznívá, že zemědělci by něco „měli“ dělat, a už daleko méně se někdo ptá, zda je to za současných podmínek, kdy narůstají náklady a stagnují, až klesají tržby vůbec možné. Proto ústředním mottem uvažované demonstrace měly být právě rovné a spravedlivé podmínky, a to ať už co se týče zákazu klecových chovů ve zbývajících členských zemích EU, protože ať chceme, nebo ne, odtud se k nám budou nadále klecová vejce dovážet, nebo rovné podmínky v otázce přímých plateb z prostředků Evropské unie. Proto jsme chtěli aktivně upozornit mimo jiné na to, že již nyní máme ve srovnání s okolními státy jedny z nejpřísnějších požadavků ochrany přírodních zdrojů v rámci podmínek vymezujících hospodaření, přesto co se týká podpor, stále taháme za kratší konec provazu.

Rok 2020 ukázal, že žijeme ve velmi nepředvídatelném světě, ve kterém téma koronavirus,

hrající hlavní či vedlejší roli většiny reportáží včetně těch sportovních, je ještě možná jedním z menších skutečně závažných problémů. Každopádně právě skutečnost, že společnost je méně ukotvena ve světě reálném, a proto si také méně uvědomuje a váží skutečných hodnot, je nejen důvodem nedostatečného symbolického i reálného ohodnocení naší práce, ale také nás nutí přemýšlet o tom, jak budou v této situaci a v tomto virtuálním světě naše rozhodnutí a kroky hodnoceny. Hovořím teď o tom, jak se na nás média dívají a jak snadno někdy dojde k možná neúmyslnému nepochopení, někdy snad záměrnému překroucení našich slov a činů.

I proto jsme uspořádali tiskovou konferenci na téma „Rovné a spravedlivé podmínky v zemědělství a potravinářství“, kde jsme chtěli upozornit právě na téma klecových chovů, ale také na obchodní přírůžky maloobchodu a na neudržitelnou situaci klesajících podpor, ať už v běžných, či stálých cenách.

Jeden z dotazů přítomných novinářů směřoval i na otázku případných kompenzací pro chovatele nosnic, kteří doteď provozují ustájení v tzv. obohacených klecích v případě, že zákaz v ČR projde. V našich odpovědích zaznělo, že důležité je co nejdelší přechodné období, stejný zákaz ve všech zemích EU a podpora chovatele v přechodu na modernější technologie ustájení. O kompenzacích by podle nás bylo vhodné uvažovat u těch chovatelů, kteří vystavěli klecové technologie nedávno a nemohlo tak dojít k jejich návratnosti. Nadpis článku, který se objevil v jednom internetovém médiu jen několik hodin po tiskové konferenci, neochvějně hlásal: „Zemědělci chtějí kompenzace v případě zákazu klecových chovů“. Jako kdyby dotyčný novinář poslouchal kolenem nebo prostě klasičsky hledal senzaci za každou cenu. V diskusi pod článkem jsme následně obdrželi vedle mnoho jmen a pojmenování také obvyklou dávku výsměchu a nenávisti.

Demonstrace plánovaná na 15. září byla nakonec odložena ze dvou hlavních důvodů. Za prvé je to objektivní a stále se zhoršující nákazová situace koronaviru, ve které právě Praha figuruje jako hlavní ohnisko a kde se již pomyslný „semafor“ pomalu přepíná z oranžové na červenou a hrozí tak „rozvlečení“ nákazy z hlavního města do regionů. Nechtěli jsme tedy vystavit zemědělce riziku, že by kvůli osobní podpoře na Malostranském náměstí museli následně omezit či zastavit zásadní podzimní práce. Za druhé jde právě o mediální obraz zemědělství, zemědělců a také samotné Agrární komory v době rapidního nárůstu nových případů a uzavírání provozů pohostinství či dalšího omezování cestovního ruchu. Ostatně naším dlouhodobým cílem je získat veřejnost na naši stranu, a i proto musíme citlivě vnímat náladu společnosti. Ve svém vystoupení na červnovém sněmu jsem říkal, že nás čeká složité období a že budeme možná muset znovu vyrazit do ulic, tak jako před vstupem do Evropské unie. Na tom se nic nezměnilo a já si stále myslím, že bychom měli být bdělí a že bychom sebou neměli nechat orat. Na druhou stranu vše má svůj čas a místo a vzhledem ke všem okolnostem to není teď a tady.

Stále nicméně platí výzva podle možností podpořit naše argumenty a požadavky v regionech. Za tímto účelem jsme nechali vyrobit nadčasové letáky a bannery, které jsou vám k dispozici buď vytištěné, nebo také ve formátu pro vlastní tisk. Na posledním představenství na začátku září padlo několik velice dobrých nápadů, jak využít letáky na dožínkách, dnech otevřených dveří nebo bannery ozdobit ploty a zdi statků a podniků či zemědělskou techniku. Jak jsem napsal v jednom ze svých prvních komentářů, nemusíme dělat věci toliko nově, ale hlavně dobře.

Ing. Jan Doležal, prezident AK ČR

Pálí nás dobré bydllo?

Věta, kterou většina z nás zná z učebnic českého jazyka pro první stupeň základních škol, případně z průzkumných diktátů, které se tu a tam objeví pro pobavení či zkrácení dlouhé cesty vlakem na některém z nejznámějších tuzemských zpravodajských serverů.

Já osobně si dodnes vzpomínám, jak nám v lednu 1993, nedlouho po té, co nám sdělili, že už nemáme zpívat druhou část hymny a že ten cancour na východ od řeky Moravy už k nám nepatří, vysvětlovali rozdíl mezi „bidlem“ a „bydlem“ a že toho, koho pálí dobré bydllo, skutečně nikdo nenahání s kvalitní rozžhavenou dřevěnou tyčí, ale že si dotýčný neuvědomuje, jak dobře se má.

Proč o tom hovořím? V posledních dnech a týdnech se začalo mezi zemědělskou veřejností diskutovat o tom, zda nastal čas, abychom vyrazili do ulic, či ne. Nakonec jsme kvůli vývoji organizaci protestů pozastavili a necháváme ji prozatím v šuplíku. Ale proč jsme vlastně chtěli aktivně vystoupit? V polovině září se v Poslanecké sněmovně hlasovalo o novele zákona na ochranu zvířat proti týrání, v níž je jedním z pozměňovacích návrhů také zákaz klecových chovů nosnic. Když pomínu skutečnost, že do vybudování tzv. obohacených klecových systémů pro chov nosnic byly i v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie investovány miliardy korun, které mají teď přijít vničeč, a že tu byly členské země, které tuto podmínku dlouho záměrně neplnily, aby tak získaly konkurenční výhodu, musím se zeptat: „Když klecové chovy zakážeme, přestanou se tato vejce v ČR prodávat?“ Nepřestanou. Budou se sem dovážet z Polska, Litvy, Belgie, Nizozemí, případně ze Španělska. Jenom naše krmné obilí se místo zpracování v České republice hezky projede po Evropě, aby se vejce zase přivezla sem. Tomu říkám ekologie. Úplně stejný příběh jsme viděli u zákazu kožešiny-ových chovů. Poptávka po kožešinách totiž s jejich zákazem neklesla, nicméně výroba se mnohdy za mnohem horších podmínek welfare zvířat přesunula jinač. Podobné to bude i s klecovými chovy nosnic. I kdyby došlo k zákazu v celé Evropě, a to je jediná správná cesta, Ukrajina a další země na periferii EU, ale i mimo ni, jsou připraveny dodávky nahradit. V takovém případě je jediná cesta důsledné dodržování vnitřní legislativy EU pro veškerý dovoz směřující na jednotný trh dnešní sedmadvacítky. Je to EU připravena udělat? Dokáže to prosadit v rámci Světové obchodní organizace? Pokud ne, nemůže se nazývat světovým lídrem v boji za lepší svět, ale musí být označena za pokrytce. Výše napsané se samozřejmě netýká jen vajec a klecových chovů, ale celé živočišné i rostlinné výroby. Welfare zvířat, glyfosát a příprav-

ky na ochranu rostlin obecně či GMO jsou problémem producentů vnitřního trhu, ale jakmile jde o zboží mimo EU, nikdo je neřeší. A teď z první třídy na první ročník vysoké školy. Z přednášek o základech ekonomie si pamatují pojem „postmateriální hodnoty“. To jsou takové hodnoty, které společnost akcentuje ve chvíli, kdy jsou naplněny všechny její materiální potřeby, tedy v okamžiku, když má běžný člověk co jíst, kde spát, má co na sebe a kvalitně tráví také svůj volný čas. V tuto chvíli se společnost začne zajímat o kvalitu životního prostředí a obecně se zabývá dopadem vlastního blahobytu na okolní svět, a to na jeho živou i neživou část. Po staru bychom řekli, že lidi zkrátka začne pálit dobré bydllo a „nevědí co roupama“, což je opět další hezké české přísloví, které sice neobsahuje pravopisný chyták, nicméně cizince studujícího bohemistiku by mohlo také nacytat na švestkách, případně dokonce uvést v mylnou domněnku, že dotýčný je napaden střevním parazitem. Nicméně zpět k těm, které pálí dobré bydllo a kteří mají pocit, že musí zachránit planetu a nejlépe tak, že začnou u ostatních. U sebe se totiž začíná špatně, což dokládá příklad jednoho nejmenovaného zpěváka, jehož jméno evokuje zrychlený pohyb, a jenž byl – vedle zavírání se v kleci na Malostranském náměstí, nedávno zachycen, kterak ve své dodávce opakovaně navštěvuje nadnárodní řetězec rychlého občerstvení. Pohledem aktivistů šlo hned o několik poru-

šení pravověrného zeleného desatera a tady pomůže snad jen dobrovolná ubikace v kleci o veganském bezlepkovém pečivu a filtrované ledovcové vodě.

Problém nicméně představuje (tedy alespoň v tomto případě), že žijeme v zastupitelské demokracii, a zákonodárci nežijí v bublině a často se nerozhodují na základě logických či vědeckých argumentů, kterými se snažíme argumentovat my, ale na základě pokrytecké etiky či morálních dilemat, před které je staví na emoční strunu hrající aktivisté (kteří, jak vidno, často nemají zameteno ani před vlastním prahem). Dobře, začalo to kožešinovými chovy, teď jsou na řadě klecové chovy nosnic. Kde to ale skončí? Další na řadě mají být porodní boxy prasnic, individuální boxy pro telata a odloučení mláďat od matky obecně, dlouhé převozy zvířat, chov dojnic s vysokou užitkovostí a tak dále... V rostlinné výrobě to je již delší dobu téma sucha, eroze, pestrosti osevních postupů, biodiverzity. Nechceme rozhodně tvrdit, že nás výše uvedená témata nezajímají, je ale o nich nutné diskutovat odborně a komplexně, s ohledem na ekonomické dopady a konkurenceschopnost. Nemůžeme totiž dlouhodobě chtít po zemědělcích víc než v zahraničí a čekat, že si pak na sebe budou schopni vydělat. Zkrátka chceme rovné podmínky, protože nás rozhodně dobré bydllo nepálí.

Ing. Jan Doležal, prezident AK ČR

Zemědělci a potravináři jednali o dalším společném postupu

Ve čtvrtek 10. září se sešel prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal s prezidentkou Potravinářské komory České republiky Danou Večeřovou a předsedou Zemědělského svazu České republiky Martinem Pýchou.

Jednali o budoucí Společné zemědělské politice, obchodní etice, zejména o vysokých obchodních přírážkách a také o plánovaném zákazu klecových chovů v České republice. Mimo jiné i vzhledem k narůstajícím případům onemocnění covid-19 v Praze se prezidium Agrární komory České republiky rozhodlo odložit původně plánovanou demonstraci na Malostranském náměstí, která se měla konat dne 15. září.

Zemědělci v Evropě stále čekají na reformu nové Společné zemědělské politiky. Debaty o ní zcela zastínila tzv. Nová zelená dohoda pro Evropu a s ní související strategie „Farm to Fork“ a Strategie pro biodiverzitu, které mají zemědělství „připravit na 21. století“. I s ohledem na „zelenou revoluci“, která by měla Evropskou unii stát více než 1 bilion euro, není evropský agrární sektor na takto ambiciózní reformu vůbec připraven. „Prosazujeme proto dvouleté přechodné období Společné zemědělské politiky se zachováním současných pravidel. Čeští zemědělci musí mít jistotu nepřerušovaných plateb, obzvláště s ohledem na stagnaci, až propad výkupních cen včetně nárůstu nákladů,“ řekl prezident Agrární komory Jan Doležal.

V souvislosti se Společnou zemědělskou politikou prezident Doležal hovořil také o rovných podmínkách pro tuzemské země-

dělce. „Společenskou poptávku po šetrnějším zemědělství nejsme vzhledem k nízkým výkupním cenám zemědělských komodit a narůstajícím nákladům bez dotačních podpor naplnit. V roce 2004 při vstupu do EU nám bylo přislíbeno srovnání podmínek mezi západní a východní částí EU. Již před vstupem do EU existovaly rozdíly v cenách půdy a v cenách práce. Přestože náklady zemědělců jsou v Česku stejné nebo vyšší než u jejich západních kolegů, výše podpor je stále výrazně nižší. Úroveň ochrany přírodních zdrojů nebo welfare zvířat je v ČR přitom mnohdy na špičce EU. Nyní se dozvídáme, že i v souvislosti s reformou Společné zemědělské politiky máme dělat stále „více“, ale za méně peněz v porovnání s obdobím 2014–2020. Nechápeme, proč máme neustále tahat za kratší konec provazu,“ řekl prezident Doležal.

Důležitým tématem jednání byly obchodní přírážky. „Obchodní přírážky u vysoce zpracovaných výrobků mnohdy dosahují až 100 %, což snižuje také jejich dostupnost pro spotřebitele,“ říká Dana Večeřová, prezidenta Potravinářské komory České republiky. Řetězce by mohly prodávat za poloviční, možná i nižší ceny, pokud by si účtovaly stejné přírážky jako malí obchodníci. Pro příklad uvádíme průměr obchodních přírážek u brambor a jablek, jak potvrzuje viceprezident komory a předseda Ovocnářské unie Martin Ludvík.

„Během koronavirové pandemie a nouzového stavu v prvním pololetí letošního roku výrazně stouply ceny konzumních jablek. Zvýšení spotřebitelských cen v obchodech tak bylo výrazně vyšší než zvýšení cen od tuzemských či dovozových dodavatelů. Obchodníci, kteří mohli mít během nouzového stavu otevřeno, tak zvýšili svoje ceny více, než je v normálních situacích obvyklé. Poptávka spotřebitelů po jablkách byla i přes zvyšování cen velmi dobrá. Lidé se snažili posilovat svoji imunitu zvýšenou konzumací čerstvého ovoce a cenu příliš neřešili.“

I s ohledem na problémy se zásobováním a skokový nárůst cen některých potravin se v posledních měsících v médiích diskutuje téma soběstačnosti. K tomu prezidentka PK ČR podotýká: „Zvýšení soběstačnosti i z hlediska zpracování domácí produkce je dobrou cestou, nicméně je to proces, který bude vyžadovat podporu krátkých dodavatelských řetězců, tedy prvovýroby, skladování a také zpracování. Proto by část prostředků z Fondu obnovy měla směřovat také do Programu rozvoje venkova a projektů zaměřených na podporu prvovýroby a zpracovatelského průmyslu.“

Účastníci se také shodli, že zákaz klecových chovů nosnic pouze v ČR nic neřeší, je nutné je zakázat v celé EU. „Slepícím v jiných státech Evropy tím nepomůžeme, produkce vajec se z ČR přesune do zemí, kde se slepice chovají v tzv. obohacených klecích. Do České republiky se budou nadále vozit vejce z klecových technologií, protože řada obchodů i spotřebitelů upřednostňuje cenově dostupná vejce,“ uvedl Martin Pýcha, viceprezident AK ČR a předseda Zemědělského svazu ČR. Zásadní pro koncového zákazníka bude výsledná cena vajec. Cena vajec se může skokově navýšit až o několik korun u jednoho vejce právě v závislosti na obchodní přírážce maloobchodu. Vedle přímého prodeje jsou zde také tzv. výrobní vejce, využívaná jako surovina pro další zpracování. Změna by tedy zvýšila ceny také u mnoha dalších výrobků ve spotřebním koší. Studie navíc potvrzují, že produkce z obohacených klecových chovů je pro člověka zdravotně nejméně riziková,“ doplnil Martin Pýcha.

Úřad AK ČR

ZACHRAŇME ČESKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

NESOUHLASÍME SE ZÁKAZEM KLECOVÝCH CHOVŮ NOSNIC POUZE V ČR

Proč se zákazem pouze v ČR nesouhlasíme:

- Slepícím v jiných státech Evropy tím nepomůžeme, výroba se z ČR přesune do zemí, kde se slepice chovají v tzv. obohacených klecích stejně jako v ČR (v EU 50 % produkce) a neobohacených klecích (ve světě 90 % produkce).
- Do ČR se budou nadále vozit klecová vejce, obchody a spotřebitelé upřednostňují cenově dostupná vejce.
- Pokud chceme pomoci všem slepicím v Evropě, zákaz by měl být plošný a měl by se týkat všech zemí EU a také dovozů ze třetích zemí, a to ne jenom u skořápkových vajec, ale také u vaječných hmot.

Co zákaz chovu nosnic v ČR přinese:

- Cena vajec může skokově narůstat v případě nedostatku vajec na našem trhu, soběstačnost v produkci vajec a saldo agrárního obchodu se dále prohloubí.
- Sousední země svoji produkci vajec navýší a budou je vyvážet do ČR.
- Obilí, původně určené na nosnice, se mnoha kamióny vyveze do zemí bez zákazu, odkud vejce další kamióny přivezou do ČR.
- Zrušíme pracovní místa na venkově (ne jen producenti, ale dodavatelé a odběratelé), zvýšíme emise CO₂, zatížíme silnice a dálnice, nebudeme schopni garantovat kvalitu a bezpečnost dovezených vajec a zhoršíme kvalitu vajec pro spotřebitele.

Co chceme:

- Harmonizace dobrých podmínek zvířat je v současné době na programu jednání unijních institucí v rámci Zelené dohody pro Evropu, proto musíme jednat koordinovaně.
- Zákaz by měl být řešen celoevropsky, tedy pro vnitřní trh i pro dovozy z třetích zemí s garantovaným a předem stanoveným přechodným obdobím, které umožní chovatelům přizpůsobit se legislativním změnám.

ŽÁDÁME ROVNÉ PODMÍNKY V RÁMCI SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY

Proč chceme rovné podmínky:

- V roce 2004 při vstupu do EU nám bylo slíbeno srovnání podmínek mezi západní a východní částí EU, kde před vstupem do EU existovaly rozdíly v cenách půdy a v cenách práce.
- Ačkoliv náklady zemědělců v ČR jsou nyní stejné nebo vyšší než u jejich západních kolegů, úroveň podpor je stále výrazně nižší.
- Zemědělci v ČR patří mezi nejzodpovědnější v Evropě, používáme výrazně méně prostředků na ochranu rostlin i umělých hnojiv.
- Jako jediní v EU máme omezení plochy maximálně na 30 ha jedné plodiny.
- Máme velmi přísný systém ochrany půdy proti jejímu znehodnocení a proti erozi.
- Máme výrazně méně výjimek na aplikaci různých pesticidů v porovnání se západními zeměmi.

CHCEME, ABY VLÁDA, ZÁKONODÁRCI, STÁTNÍ SPRÁVA A MÍSTNÍ SAMOSPRÁVA PODPOROVALY VYŠŠÍ SOBĚSTAČNOST NAŠÍ ZEMĚ VE VÝROBĚ ZÁKLADNÍCH POTRAVIN.

Proč chceme větší soběstačnost v ovoci, zelenině, bramborách, masu a vejcích:

- Tuzemští zemědělci dokáží zajistit dostatečné množství potravin pro případ, že by přišla jakákoliv globální krize – zkušenost s covid-19.
- Zajištění cenové stability – pokud jsme v dané potravíně soběstační, je cena stabilnější.
- V zařízeních veřejného stravování organizací je nutné preferovat české potraviny.
- České potraviny jsou přísně kontrolované, a proto velmi kvalitní, nepřeváží se na dlouhé vzdálenosti a jsou vždy čerstvější než potraviny dovezené.
- Potraviny, ve kterých nejsme soběstační, jsou náročné na lidskou práci, a proto jejich posílením zajistíme spoustu pracovních míst ve venkovském prostoru, a ty budeme v době krize potřebovat o to více.
- Vlastní výrobou omezíme dopravu tisíce kamiónů, které v současné době vyvážejí surovinu (například obiloviny) a dováží potraviny (například maso), tím se sníží emise CO₂, opotřebení našich komunikací a rovněž se zlepší bezpečnost na nich.

Africký mor prasat je již ve třech ze čtyř zemí sousedících s ČR

Německo 10. září 2020 informovalo o prvním výskytu afrického moru prasat (AMP) na svém území. Nákaza byla potvrzena u uhynulého prasete divokého v blízkosti polských hranic. Vzhledem k tomu, že se nyní AMP vyskytuje ve třech ze čtyř zemí sousedících s Českou republikou, upozorňuje SVS na tuto skutečnost a apeluje na nutnost dodržování mimořádných veterinárních opatření a zásad biologické bezpečnosti v chovech.

Uhynulý kus, u něhož testy nákazu prokázaly, byl nalezen v okrese Spree-Neisse u Chotěbuzi v Braniborsku. Region hraničí s Polskem, kde se nákaza dlouhodobě vyskytuje. V České republice stále platí mimořádná veterinární opatření s cílem zabránit možnému zavlečení této nákazy. „Nejdůležitější nástroje proti AMP jsou definovány stále platnými mimořádnými veterinárními opatřeními. V celé ČR tak nadále platí zákaz příkrmování a omezení vnašení prasat divokých, je nařízen jejich celoroční intenzivní lov, platí zákaz dovozu trofejí z prasat divokých ze zemí s výskytem AMP i zákaz používat v chovech prasat seno a slámu pocházející ze zemí s výskytem AMP,“

uvědíl ústřední ředitel SVS Zbyněk Semerád. Důležitým nástrojem při prevenci před zavlečením AMP je také striktní dodržování zákazu zkrmování kuchyňských odpadů v chovech prasat domácích. Riziko představuje také maso a masné výrobky z vepřového masa z domácích porážek a z neznámých zdrojů, to samé platí také pro maso z neprohlédnutých prasat divokých a výrobky z něj.

Od roku 2014 probíhá na území ČR monitoring AMP, v jehož rámci jsou vyšetřována všechna nalezená uhynulá prasata divoká. Sběr uhynulých těl a jejich zaslání k laboratorním vyšetřením je podpořen vyplácením

nálezů. Veterinární dozor se dlouhodobě věnuje také zásilkám vepřového masa a zvěřiny ze zemí s AMP a namátkově maso testuje na přítomnost původce nákazy.

AMP není pro člověka nebezpečný, nicméně může mít vážné ekonomické dopady v chovech prasat. V současné době je výskyt AMP hlášen v 11 členských státech EU: Belgii, Bulharsku, Estonsku, Itálii (výskyt pouze na Sardinii), Litvě, Lotyšsku, Maďarsku, Polsku, Rumunsku, na Slovensku a nově v Německu.

*Petr Vorlíček
tiskový mluvčí SVS*

Výskyt onemocnění Evropě

Původní oblastí výskytu AMP je subsaharská Afrika, kde se vyskytuje především u prasat bradavičnatých a je zde přenášen klíšťáky (*Ornithodoros*). Do EU bylo onemocnění zaneseno z Asie. V roce 2007 byl AMP potvrzen v Gruzii. Odtud se nákaza postupně rozšířila do Arménie, Ruska, Ázerbájdžánu, na Ukrajinu a do Běloruska a Moldavska. V lednu 2014 se vyskytl první případ AMP v Litvě a od tohoto roku je také pravidelně hlášen z Lotyšska, Estonska a Polska.

V roce 2020 je AMP hlášen do evropského systému hlášení nákaz zvířat (Animal Disease Notification System – ADNS) z celkem 14 evropských zemí, přičemž se jedná o 11 členských států EU. Nejzávažnější situace z pohledu České republiky je v Polsku, Rumunsku, Bulharsku, Maďarsku a na Slovensku. V Polsku již od roku 2018 dochází k eskalaci a šíření AMP do nových oblastí, přičemž v roce 2019 a 2020 došlo k výskytu AMP na západě Polska v oblasti, která je vzdálena pouhých 65 km od hranice s Českou republikou a 15–20 km od hranice s Německem. V Rumunsku a Bulharsku je v současné době postiženo téměř celé území těchto států včetně některých velkochovů prasat s 20–40 tisíci chovanými prasaty. Maďarsko pak hlásí výrazný nárůst případů AMP u prasat divokých (za celý rok 2018 jen 138 případů, nárůst na 1 605 případů v roce 2019 a za první pololetí roku 2020 již 2 970 případů).

Na Slovensku byl první pozitivní nález AMP zaznamenán 24. 7. 2019 u domácích prasat, druhý pak 30. 7. 2019. V obou případech se jednalo o drobnochov, lokality jsou od sebe vzdáleny asi 5 km, nachází se v okrese Trebišov a sousedí s oblastí Maďarska, ve které se vyskytuje AMP u prasat divokých. Následně byl dne 8. 8. 2019 nahlášen první případ AMP u prasete divokého. Jednalo se o divočáka, který byl uloven v oblasti s výskytem AMP u domácích prasat (okres Trebišov) a který před ulovením vykazoval změny chování s podezřením na AMP. V současné době dochází k pomalému šíření AMP v populaci prasat divokých a AMP je hlášen již z 5 okresů Slovenska (Trebišov, Michalovce, Košice-Mesto, Košice-okolie a Rožňava). Z výše uvedeného je zřejmé, že i přes přijímaná opatření se doposud nedaří toto nebezpečné onemocnění eradikovat, naopak dochází k šíření do dalších oblastí.

www.svscr.cz

Africký mor prasat v ČR

Historicky první výskyt AMP v ČR byl potvrzen v populaci prasat divokých dne 26. 6. 2017. Vyšetření provedená ve Státních veterinárních ústavech v Olomouci a Jihlavě prokázala nákazu u dvou kusů uhynulých divokých prasat nalezených 21. a 22. 6. 2017 v katastrálním území Příluky u Zlína. Celkový počet pozitivních případů, a to výhradně u prasat divokých, byl 230 ks (z toho 212 nalezených uhynulých a 18 ulovených).

Všechny pozitivní případy pocházely z relativně malého území v okrese Zlín (tzv. vysoce riziková oblast v rámci zamořené oblasti). Nebyly zjištěny žádné případy AMP u domácích prasat.

Na základě úspěšných výsledků Evropské komise dne 12. 3. 2019 prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2019/404 oficiálně potvrdila úspěšné dokončení eradikace AMP v ČR. Stejně tak Světová organizace pro zdraví zvířat (OIE) dne 19. 4. 2019 obnovila pro ČR statut země prosté AMP. Tímto byla ČR celosvětově znovu uznána za zemi prostou AMP.

www.svscr.cz

Krácení rozpočtu zpomalí investice i adaptaci krajiny

Současný návrh rozpočtu v kapitole zemědělství pro příští rok zahrnuje objem finančních prostředků o téměř 14 mld. korun nižší než letos. Uvědomujeme si obtížnou ekonomickou situaci v tomto i příštím roce, ale podle našeho názoru je nutné udržet stávající výši finančních prostředků pro zachování základních funkcí našeho oboru.

„Obáváme se, že v případě krácení prostředků pro kapitolu zemědělství nebude dostatek financí nejen na investice umožňující zvyšovat konkurenceschopnost českých zemědělců a tím i soběstačnost ve výrobě základních potravin. Nebude dostatek financí ani na adaptaci krajiny na změnu klimatu, na projekty na zadržování vody v krajině,“ prohlásil na tiskové konferenci 4. září 2020 předseda Zemědělského svazu ČR Martin Pýcha.

Podle nám známého návrhu by se mělo krácení týkat všech hlavních položek a celkový objem národních dotací by poklesl na 24 mld. Kč. Méně peněz tak má plynout do podpůrných programů v rámci PGRLF, spolufinancování Programů rozvoje venkova, ale také do boje s kůrovcovou kalámitou či do vodního hospodářství. „Ve skutečnosti bude potřeba rozpočet ve srovnání s letošním rokem ještě navýšit. Prostředky vyčleněné v rámci Fondu obnovy bude nutné předfinancovat, což přinese další nároky na státní rozpočet,“ doplnil Martin Pýcha.

Vedle toho se musíme vyjádřit také k návrhu ministryně práce a sociálních věcí Jany Maláčové, která navrhuje snížit odměny ústavních činitelů a navázat je na minimální mzdu. Vzhledem k tomu, že zvyšování minimální mzdy je politickým rozhodnutím a není navázáno na skutečnou ekonomickou situaci v zemi, jak v minulosti navrhovali zaměstnavatelské svazy v rámci tripartity, máme obavu, že to povede k populistickým rozhodnutím. S takovýmto krokem nemůžeme v žádném případě souhlasit.

Vladimír Pýcha, tiskový mluvčí ZS ČR

GLOSÁŘ

*aneb vážně a převážně nevážně
myšlené poznámky k událostem
v českém zemědělství*

Chemie na poli

Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským opětovně povolená omezená možnost použití v souboji s hraboši látku Stutox znovu vyvolala diskuse o míře používání „zemědělské chemie“ na našich polích. Problém je, že se jednak pod pojem „pesticidy“ schová úplně všechno, ještě větší problém ale je, že se v praxi nepoužívá pojem „účinné látky“. Kromě zemědělců totiž téměř nikdo nemá představu, jak velké množství účinné látky je aplikováno na hektar půdy, nehledě na to, že část veřejnosti ani neví, jak velký vlastně hektar pole je. Bylo by tak velmi žádoucí veřejnosti opakovaně sdělovat (a klidně i na konkrétních příkladech dokazovat), že množství účinné látky na hektar se počítá v desítkách, maximálně stovkách gramů a že jde zhruba o tak „intenzivní“ zatížení půdy „zemědělskou chemií“, které odpovídá rovnoměrnému rozsypání maximálně (obvykle ale méně) kilogramu mouky po ploše fotbalového stadionu Sparty nebo Slavie.

Udržitelné ceny

Takzvané reálné ceny při započtení veškerých environmentálních nákladů představuje Penny Market v novém „udržitelném“ obchodě v Berlíně. Mléko by mělo být podle tohoto konceptu zhruba dvojnásobně dražší, než je tomu v současné době, mleté maso dokonce trojnásobně dražší. Zpráva už ale nehovoří o tom, jak na tyto ceny reagují spotřebitelé, a už vůbec ne o tom, zdali tato udržitelnost také znamená vyšší výkupní ceny zemědělských surovin. Jestli totiž „udržitelnost“ někomu zásadně zvyšuje náklady, pak je to především zemědělská prvovýroba.

Jak je to s odlesňováním pralesů

Kromě mnoha jiných prohrěšků se klade zemědělcům také za vinu, že mohou za odlesňování planety a úbytek deštných pralesů. Jak ale vyšlo najevo z šetření Evropské komise, v letech 1990 až 2008 (bohužel novější data nejsou k dispozici) bylo odlesněno 239 milionů hektarů půdy, z toho však bylo zemědělsky využito jen 128 milionů hektarů a z toho připadlo 58 milionů hektarů na pastviny. K pěstování zemědělských plodin tak bylo nově využito jen 69 milionů hektarů odlesněných ploch. Zmiňovaná čísla jsou součástí publikace „Jak poznáme kvalitu“ týkající se rizik palmového oleje, neboť právě produkce palmového oleje se měla na odlesňování zásadně podílet. Ve skutečnosti se ale výsadba nových palmových plantáží podílela na odlesňování jen 2 %, a navíc jsou schopné tyto plantáže zachytit a v půdě akumulovat více vody ze srážek než samotný prales. Uvedené údaje budiž příkladem toho, jak zásadně se před laickou veřejností manipuluje s daty v marketingových textech.

Zakázou nám politici nosit džíny?

Celosvětově nejpoužívanější oděv oblíbený napříč všemi generacemi bez ohledu na pohlaví – tedy džíny, jsou podle vědců z Torontské univerzity významným zdrojem mikrovláken, které se usazují v mořích. Při jednom praní se má údajně z džín uvolnit až 56 tisíc mikrovláken, vědci ale dodávají, že až 90 % z nich mohou zachytit speciální filtry připojené k pračkám. Při současném přístupu ke znečištění oceánů tak lze očekávat dvojitou budoucí scénář – buď budeme kupovat dražší pračky, nebo nám ochránci životního prostředí zakázou nosit džíny. To ovšem zřejmě ale až poté, co ze světa i našich těl zmizí všechny oděvy z umělých vláken, které pro změnu produkují mikroplasty.

Petr Havel

Informace z jednání představenstva Agrární komory ČR 2. září 2020

Druhé jednání nového představenstva AK ČR se uskutečnilo ve středu 2. září 2020 v zasedací místnosti Výzkumného ústavu živočišné výroby, v.v.i. v pražské Uhříněvsi.

Jednání zahájil krátkým představením VÚŽV, v.v.i. docent Petr Homolka, který v rychlosti představil činnost a zaměření VÚŽV. Jednání se zúčastnil ministr zemědělství Miroslav Toman, náměstek pro řízení sekce zemědělství a potravinářství Jindřich Fialka a náměstek pro řízení Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání Pavel Sekáč. Jednání představenstva předcházelo jednání prezidia. Ministr zemědělství Miroslav Toman a přítomní náměstci poděkovali zemědělcům za dobré zvládnutí složité situace, do které se zemědělci a potravináři dostali kvůli koronavirové pandemii, a informovali o aktuálních prioritách ministerstva, které směřují k maximální podpoře sektoru a obhájení role zemědělství ve společnosti nejen s ohledem na případné zhoršení nárůstové situace a opakování problémů se zásobováním.

V tomto ohledu rezort reflektuje mediální podporu sektoru ze strany prezidenta AK ČR a členů prezidia a představenstva, které se v tuto chvíli snaží ještě více seznámit širokou veřejnost s aktuálními problémy v zemědělství a upozorňovat na strategickou roli odvětví. Ministr zemědělství Miroslav Toman ocenil také příspěvek nového vedení při jednáních s představiteli vlády, místních samospráv a zákonodárci o aktuálních prioritách a legis-

lativě včetně rozpočtu rezortu pro rok 2021. Mezi další témata, která diskutovalo představenstvo AK ČR a přítomní hosté, byla novela zákona o potravinách a tabákových výrobcích, budoucí nastavení SZP a aktuální stav vyjednávání včetně diskuze k délce přechodného období, přípravy na ochranu rostlin nejen v souvislosti s ambicemi tzv. Zelené dohody pro Evropu a aktuální komoditní problematika.

Jednání představenstva AK ČR se mimo jiné věnovalo také snaze o větší propagaci zemědělství, potravinářství a venkova s cílem podnitit zájem o celý tento sektor.

Ceny rostlinných komodit jsou momentálně stabilizované a očekávají se definitivní údaje o sklizni největších producentů a v okolních státech. U mléka lze předpokládat zastave-

ní propadu ceny v souvislosti se zvýšenou poptávkou po mléku a mléčném tuku v následujících měsících.

U cen vepřového a drůbežího masa a vajec dochází k poklesu cen zemědělských výrobců, a to i přes narůstající spotřebitelské ceny. Stagnace cen byla zaznamenána také u ovoce, zeleniny a brambor z důvodů přebytku na jednotném trhu a levných dovozů z okolních států s vyšší mírou podpory producentů.

Vzhledem k blížícím se termínům jednání v PSP ČR a schvalování zákonů týkajících se zemědělců a potravinářů a očekávané redukci podpor zemědělství na národní i evropské úrovni představenstvo odsouhlasilo termín demonstrace za rovné podmínky pro zemědělce v rámci celé EU, která se uskuteční dne 15. září 2020 na Malostranském náměstí. Dalším důležitým tématem byla shoda celého představenstva ve společné koordinaci propagace tuzemské produkce s Potravinářskou komorou ČR a Zemědělským svazem ČR. Za tímto účelem bylo schváleno usnesení doporučující mimořádný příspěvek na propagaci v doporučené minimální výši 10 tisíc korun na OAK, případně členské společenstvo.

Vzhledem k nejasné nárůstové situaci a nepředvídatelnosti opatření, jako je zákaz akcí nad určitý počet osob, se všichni přítomní členové představenstva jednohlasně usnesli o zrušení Agrárního plesu 2021. Ředitel úřadu Václav Suchan přítomné členy představenstva a předsedu dozorcí rady informoval o dosavadním průběhu hospodaření AK ČR v roce 2020.

V návaznosti na avizovanou aktualizaci složení komoditních rad a komisí v souvislosti s ustanovením nového představenstva AK ČR bylo představenstvem schváleno nové složení Komoditní rady pro vejce a drůbeží maso, Komoditní rady pro mléko a hovězí maso, Komoditní rady pro mák, Komoditní rady pro obiloviny a olejoviny, dále také aktualizované složení Ekonomické komise a Myslivecké komise a obnovení činnosti komoditní rady pro obnovitelné zdroje energie. Příští jednání představenstva AK ČR je plánováno na 21. 10. v Olomouci.

Úřad AK ČR

ZEMĚDĚLSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ PLODIN

Známe jednodušší řešení, jak zachránit vaši úrodu

Pojištění plodin s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů pěstovaných plodin a trvalých kultur
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

Kraj Vysočina myslí na zemědělce a potravináře

Kraj Vysočina je v rámci ČR regionem venkovským a jeho nedílnou součástí je zemědělská výroba. O tom svědčí i řada statistických nej... V mezikrajském porovnání patří k regionům s nejvyšším stavem skotu, nejvyšší výrobou mléka, nejvyšší intenzitou chovu prasat na hektar orné půdy či nejvyšší sklizní brambor. Na spolupráci krajské samosprávy a zemědělských podniků i farmářů se ptáme Jiřího Běhounka, hejtmana Kraje Vysočina.

Jaké má kraj možnosti podpory zemědělství na svém území?

Od samého vzniku kraje vnímáme potřeby zemědělců. I přesto, že kraj má v rámci zemědělství kompetence omezené, patříme k trvalým podporovatelům této významné oblasti národního hospodářství a v rámci všech našich možností se společně se zástupci zemědělců i nevládních organizací snažíme působit na vládu ČR, abychom alespoň částečně vyrovnali podmínky fungování zemědělských podniků v zemích EU a naší republice. Nezbytná je i ochrana našeho trhu před dovozy potravin ze zahraničí i potlačení nekalých praktik některých zahraničních obchodních řetězců. Společnou iniciativou usilujeme i o to, aby v rámci reformy Společné zemědělské politiky po roce 2020 bylo v kraji zachováno produkční zemědělství, tedy vyvážený poměr mezi hospodařením v oblasti rostlinné a živočišné výroby při zachování alespoň stávajícího objemu a rentability s návazností na zaměstnanost.

Vysočina je známá vyjednáváním zajímavých podmínek pro zemědělce hospodařící v povodí vodní nádrže Švihov na Želivce, která je zásobárna vody pro Prahu a značnou část Středočeského kraje. Jak se vám to povedlo?

Prvotním impulzem byly jasné signály a snahy o prosazení opatření obecné povahy, tedy bez jakékoliv diskuse s našimi zemědělci nařídit zatravnění více než 90 tisíc hektarů zemědělské půdy v povodí nádrže. Znamenalo by to stovky milionů zmařených investic zemědělských podniků do rostlinné výroby, omezení živočišné výroby a jasné dopady do zaměstnanosti na venkově. To mě nenechalo klidným, proto jsem inicioval diskusi všech dotčených, tedy především zemědělců, zástupců Povodí Vltavy, Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí, ale i zástupců Prahy, Středočeského kraje a zástupců obou komor Parlamentu ČR. Našli jsme společnou řeč a v rámci tříletého pilotního projektu Ministerstvo zemědělství na každý rok připravilo pro zemědělské podniky 60 milionů korun.

Na co finanční podpora ministerstva přesně slouží a co bude za tři roky, po ukončení pilotního projektu?

Společným cílem je výrazné zlepšení povrchové vody v povodí nádrže a přitom umožnit zemědělcům hospodařit. Do projektu se dobrovolně mohly zapojit podniky v povodí, přičemž peníze slouží na pokrytí nákladů, které vznikají při šetrnějším ošetřování hospodářských plodin a při zavádění všech změn při hospodaření v ochranném pásmu. Potenciál tohoto projektu je i v tom, že ho lze s určitými lokálními úpravami aplikovat od dalších ochranných pásmem jiných vodních nádrží. Snad se už konečně podaří k těmto územím přistupovat komplexně, s udržitelným rozvojem, ochranou vody, fungujícím zemědělstvím, turismem, a hlavně bez nepřiměřených omezení života obyvatel těchto oblastí.

Zemědělci a potravináři dlouhodobě volají po podpoře prodeje svých českých potravin. Je možné jim z regionální úrovně pomoci?

Popravdě kraj nemůže zemědělcům nahrazovat marketingovou agenturu, nicméně snad není krajem pořádáné akce pro veřejnost, kde bychom neměli zájem zahrnout kvalitní regionální potraviny. Zemědělce a výrobce zveme k aktivní účasti, pravidelně jejich práci prezentujeme na výstavě Země živitelka, podporujeme například Bramborářské dny v Havlíčkově Brodě či Den českého strakatého skotu v Radešinské Svatce. Jako jedno ze systémových řešení podpory státu považují úpravu legislativy veřejných zakázek, aby kvalitní české potraviny mohly nakupovat školní jídelny, nemocnice, zařízení sociálních služeb a další organizace veřejné správy, o což se společně s vedením Agrární komory ČR a Ministrem zemědělství stále snažíme.

Kraje jsou zřizovatelem středních škol, daří se vám na Vysočině přilákat děti ke studiu zemědělských oborů?

Víte, ono je poměrně naivní se domnívat, že žák na konci základní školy se z čista jasna nadchne pro zemědělství a projeví zájem o některý z řady zemědělských oborů, který na našich školách nabízíme, navíc když již po celá desetiletí jsou mnohé rodiny od zemědělství a hospodaření na půdě úplně odtrženy. Proto současně s propagační technického vzdělávání jsme obdobně přistupovali i k zemědělským oborům. Už daleko před rokem 2013 vznikla myšlenka ukázat budoucím středoškolákům a jejich rodičům současnou podobu moderního regionálního zemědělství a bořit zažitá mýty o tom, že rostlinná i živočišná výroba je jen těžká fyzická práce. Je to odvětví využívající moderní výkonné stroje a bez informačních technologií se neobejde. Proto ve spolupráci se zemědělci po celém kraji organizujeme návštěvy dětí ze základních škol i jejich rodičů v zemědělských podnicích, snažíme se vzbudit zájem o prvovýrobu a kvalitní regionální potraviny. Nechali jsme vytvořit i edukační video k zemědělství a pravidelně pořádáme celokrajskou tematickou soutěž pro žáky základních škol. Významných investic do moderních technologií se dočkal i náš Školní statek Humpolec, který je s místní Českou zemědělskou akademií centrem odborného vzdělávání. V kontextu celé podpory technického vzdělávání se pak všechny tyto aktivity již projevují, ač počty absolventů technických a zemědělských oborů nerostou, úspěchem pro nás je neklesající zájem.

Lesy nejen na Vysočině mizí, ničí je kůrovec. Bylo možné situaci řešit aktivněji a zabránit škodám?

I podle lesních hospodářů je současná kalamita nejzrůsňavější v historii. Její řešení už hned v začátku zdaleka přesáhlo možnosti kraje, naplňují se naše odhady, že její likvidace jen na Vysočině přijde na 5 miliard korun. Vysočina je jako jediný kraj typická rozdrobenou vlastnickou strukturou lesů,

kdy cca 70 % lesů vlastní soukromníci a výměrami do 5 ha. Důsledkem plošného napadení smrkových lesů kůrovcem je nedostatek kapacity na těžbu, přiblížení a odvoz dřeva a absolutně přesycený trh se dřevem. Nejen drobní vlastníci proto už na zamezení šíření kůrovce rezignovali, problém dávno není pouze záležitostí vlastníků lesů. Těžba a přeprava dřeva se i zásadním způsobem podepíše i na technickém stavu komunikací. Na úrovni státu i kraje se podařilo najít peníze pro vlastníky lesů k podpoře výsadby nových porostů a stavby oplocenek. Navíc dotační programy nejsou nijak administrativně náročné a jen na Vysočině tak máme za poslední rok žádosti na více než 260 milionů korun.

Je něco, co byste chtěl našim čtenářům vzkázat?

V závěru bych rád hlavně poděkoval nejen zemědělcům z Vysočiny za jejich každodenní práci. Věřím, že se nám podaří prosazovat společné zájmy a udržet tak zaměstnanost venkova, zamezit vysídlování našich obcí, nadále pečovat o malebnou krajinu a zásoby vody v ní.

Redakce Agrobaze

Hejtman Jiří Běhounek

se narodil 13. května 1952 v Praze. Vystudoval Střední všeobecně vzdělávací školu Praha, v letech 1970–1976 Fakultu všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1980 získal atestaci I. stupně v oboru ortopedie, v roce 1986 pak atestaci II. stupně v témže oboru. Do roku 2008 pracoval jako primář ortopedického oddělení Nemocnice Pelhřimov, v letech 2002–2010 působil jako člen Rady města Pelhřimov. Od roku 2008 je hejtmánem Kraje Vysočina, od roku 2013 poslancem Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. V Asociaci krajů pracuje jako gestor odborných komisí, v roce 2016 byl zvolen 1. místopředsedou Rady Asociace krajů a od 1. ledna 2020 je pověřen jejím vedením. Je ženatý a má dvě děti.

Trvalé zasakovací travní pásy potvrzují svoji roli

Rakovnicko je jedno z nejsušších území v Povodí Vltavy. Dnes se zde připravuje několik projektů, které by měly pomoci ve využívání vody pro závlahy v zemědělství. To by zcela jistě pomohlo i firmě LUPOFYT v Chrášťanech. Nejen k tomu se vyjádřili Ing. Jaroslav Mikoláš starší (jednatel) a syn Ing. Jaroslav Mikoláš mladší (výkonný ředitel). Ani v době všeobecné izolace kvůli hrozbě virové nákazy se zde zemědělský život nezastavil a nezastavuje.

Ing. Jaroslav Mikoláš st. – jednatel (vlevo) a Ing. Jaroslav Mikoláš ml. – výkonný ředitel (vpravo)

(600 ha), ječmen ozimý (110 ha) a ječmen jarní (110 ha). Dlouhodobě máme v osevním postupu zařazeno více než 50 % olejnin, což nemá asi žádný jiný zemědělský podnik v České republice.

Celou řadu hygienických opatření dodržovali velice zodpovědně a přísně. Pochopili, že když na měsíc zastaví továrna svoji výrobu, tak po této době bez problému výrobu obnoví.

Závlahové nádrže na každý potok

Dvouhektarová nádrž s objemem zadržené vody 54 000 m³ na Lišanském potoce je zatím ve fázi projektové přípravy a také shánění financí na její vybudování. Podle názoru Jaroslava Mikoláše staršího je to jedna z cest, kterou by mělo Ministerstvo zemědělství podporovat. Nádrže by měly být v celé republice, všude v místech, kde v průběhu zimy teče dost vody. Tu by měly zachytit během zimy a použít v době sucha na závlahu spíše speciálních plodin, jako jsou chmel, zelenina a ovoce, kde by se investice zaplatila.

Zemědělství se ale nemůže zastavit. Dobytek se musí nakrmit, na polích se musí sít a přihnojovat, zavádět chmel atd. Zde nelze s ničím počkat ani týden, protože by byl celý rok a s ním i úroda pryč. Vesnice Chrášťany jako součást mikroregionu Kněžves leží v mírně zvládnuté krajině, umožňující především pěstování chmele a obilí. Nápadně červené zbarvení půdy dává zdejšímu kraji neopakovatelný ráz.

Představme si váš podnik

Společnost Lupofyt Chrášťany hospodaří na výměře cca 1 926 ha zemědělské půdy. Z toho představuje 1 830 ha orná půda a 88 ha chmelnice. Vznikla v roce 1992 na „zelené louce“. Pozemky se nacházejí v mírně teplé oblasti se srážkovým stínem Krušných hor v nadmořské výšce 380 m. Od počátku až do současnosti se věnujeme pouze rostlinné výrobě. O tom, že se specializujeme na pěstování olejnin, svědčí i zastoupení řepky olejky (747 ha), máku setého ozimého (45 ha), máku setého jarního (95 ha). K hlavním plodinám u nás pěstovaným patří i pšenice ozimá

Malé vodní nádrže plánované v Senomatech a Šanově vám budou ku prospěchu? Nebo bude výhodnější převod vody z nádrže vody Nechranice na Ohři do nádrže Kryry?

Hospodaříme v suché oblasti, a proto dostatek vody je pro nás zásadním problémem. Vodu odebíráme z řady, naopak vodu z vodních nádrží používáme při přípravě postřiků. S vlastními vrty zatím nepočítáme. Z důvodu sucha v naší oblasti dále již nepokračujeme s pěstováním řady druhů trav a inkarnátu na semeno, léčivek a kukuřice na zrno. Vládou plánované nové vodní nádrže v Senomatech a Šanově nebudou sloužit pro závlahu a lze předpokládat, že v jejich blízkosti bude nastaven zvláštní režim hospodaření (který zatím neznáme) a tím naopak budou zemědělcům komplikovat život. Pro závlahu v zemědělství i využití v průmyslu (Rakovník) bude mít větší význam vodní nádrž Kryry. Pro nás má prioritu závlaha chmelnic. Uvedení do provozu v roce 2040 je však příliš pozdě. Tomuto vodnímu dílu je třeba dát prioritu, rakovnická suchá oblast vyžaduje radikální řešení! Letošní karanténa nás přesvědčila, že když se chce,

le řadu věcí řešit velice rychle, nebo dokonce okamžitě.

Jaká opatření přijímáte za účelem zadržení vody v krajině?

Jedná se o celý systém nástrojů, které sami skutečně realizujeme. Na prvním místě stojí agrotechnika v suchých oblastech, čímž je myšleno hlavně bezorebné zpracování půdy. S tím velice úzce souvisí i výběr odrůd vhodných do sucha. Například osiva odrůd řepky olejky vybíráme zásadně na základě výsledků vlastních odrůdových pokusů založených na našich polích. Potřebujeme různou skladbu odrůd s rozdílnou raností i odolností vůči suchu. Důležité je pravidelné vápnění půd, stejně jako obrana proti utužování půdy používáním flotačních pneumatik a pásové techniky. Velký význam mají přerušovací pásy (trvalé zasakovací travní pásy), které ve vlastním zájmu zakládáme a zařazujeme do greeningu. Přerušují odtok vody po dlouhých spádnících a zároveň brání úbytku ornice. Zatravněvací pásy jsou osety směsí trav odolných vůči suchu. Používáme směs jílku vytrvalého a kostřavy červené trsnaté, které se ve svých vlastnostech vhodně doplňují. Protierozní pásy jsme založili na mnoha polích ještě dříve, než k tomu vznikla ministerská vyhláška. Byli jsme pionýry této technologie. Předběhli jsme dobu a pomohli s legislativou. Až do té doby takové pozemky ležely ladem a po třech letech zatravnění se musely rozorát. Tím by se znovu zrušily odtokové linie, již dříve vy-

tvoreny. Příkladem je již čtyřletý zatravněvací pás v Hlaváčově, katastrálním území Lišany, kde ve svahu a na lehké písčité půdě často docházelo k erozi. Pás je široký 32 metrů a při deštích nad 20 mm vždy prokázal svou protierozní roli.

Kolik chmelnic jste obnovili v posledních letech?

V rámci čerpání dotace z Programu rozvoje venkova jsme obnovu chmelnic odstartovali ve velkém v roce 2017. Začalo se výsadbou 23 hektarů nových chmelnic a instalací kapkové závlahy v Lišanech. Podle výnosových map a půdních sond jsme založili dalších 10 hektarů nových chmelnic v Chrášťanech a Kněževci v místech, kde je voda. Naopak opouštíme lokality, které jsou dlouhodobě suché, nebo tam, kde je písčité podloží a kde také chybí voda. Jedná se přibližně o 10 hektarů. V období 2017–2023 průběžně obnovujeme chmelnice, a to ve sponu dřevěných sloupů 9 × 12 metrů. Je to výsledek i toho, že budoucí perspektivu spíše vidíme ve speciálních plodinách, jako je právě chmel na úkor běžných polních plodin. Na dodávky chmele máme s obchodníky smlouvy uzavřené až do roku 2024. Proto do chmelnic investujeme a dovolili jsme si rozsáhlou obnovu všech konstrukcí.

Myslíte, že koronavirová krize zdůrazní a posílí význam českého zemědělství?

Jsmo přesvědčeni, že tato výstraha ukázala

Lupofyt Chrášťany – půdní charakteristika:

- výměra zemědělské půdy: 1 926 ha
- výměra orné půdy: 1 830 ha
- výměra chmelnic: 88 ha
- vlastní pozemky: 50 %
- pronajaté pozemky: 50 %
- půda ohrožená vodní erozí: 5 %
- půda ohrožená větrnou erozí: 0 %
- průměrná velikost honu v ha: 18 ha (celkem 120 honů)
- redukce honů na 30 ha: ano, 15 pozemků

veřejnosti, jak je práce v zemědělství důležitá a že je potřeba si jí vážít. Dneska již občané vědí z vlastní zkušenosti, že pokud se zavrou hranice států, musíme být v potravinách soběstační. Je také potřeba, aby všichni kúpovali české potraviny! Tím se podpoří nejen čeští zemědělci, ale i tvorba krajiny, peníze zůstanou zde a v konečném výsledku si všichni vzájemně pomůžeme. Navíc české potraviny jsou ve většině případů kvalitnější než ty z dovozu. A hlavně v tomto regionu potraviny vyrobíme, tady je zpracujeme a také sníme. To je to nejekologičtější, co může být, bez převozu potravin tisíci kamiony na velké vzdálenosti.

Text a foto Ing. Michal Vokřál

Zasakovací travní pás v Hlaváčově k. ú. Lišany

Akutní riziko předčasného odumírání meruňky v produkčních sadech

Produkce meruňek v České republice dlouhodobě přináší ovocnářským podnikům nemalá ekonomická rizika.

Obr. 4: Nekrotická léze na korovém pletivu meruňky způsobená bakteriemi rodu *Pseudomonas*, foto: Václav Krejzar

Příčiny lze hledat v odrůdové skladbě meruňky zaměřené především na časné kvetoucí rané odrůdy, ve výběru podnožových materiálů pro půdní podmínky na lokalitách pěstování, ve spektru škodlivých činitelů, v nepříznivých vnějších podmínkách – mechanickém poškození rostlin zemědělskou technikou (Obr. 1), měnicích se klimatických podmínkách, opakovaném působení jarních mrazů v době kvetení a nasazování plodů (Obr. 2), kolísání teplot v období dormance. Spolupůsobení těchto faktorů má přímý vliv na celkový zdravotní stav ovocných stromů, jejich vitalitu a výslednou produkci ovoce.

Jedním z popsaných faktorů zhoršování zdravotního stavu je kolísavý infekční tlak a následná infekce oslabených stromů fytopatogenními bakteriemi, které jsou běžně přítomné na povrchu nadzemních orgánů rostlin, v tzv. epifytu (Obr. 3). V deštivých a chladnějších dnech během vegetace dochází k jejich množení a pronikání do rostlin přirozenými otvory (průduchy, hydratody) a v místech poranění. Po kolonizaci pletiva odumírají infikované rostlinné buňky a v místě se vytváří nekrotická léze. Nekrotická léze následně působí jako vstupní brána pro další patogenní organizmy a živočišné škůdce do rostliny.

Původcem korových nekrotéz meruňky je komplex bakterií patřících do rodu *Pseudomonas*. Vedle korových nekrotéz v místě prvotní infekce rostliny (Obr. 4) bakterie pronikají do cévních svazků. Xylémovou a floémovou tekutinou jsou rozváděny po rostlině a způsobují její systémickou infekci, tj. trvalou přítomnost patogenu v rostlině. Takto postižená rostlina má po zbytek své existence trvale sníženou vitalitu, produkční schopnost a v horizontu několika let dochází k jejím předčasnému odumírání.

Podle průběhu počasí na lokalitách pěstování v letošním roce dlouhodobě přetrvávají optimální podmínky pro přežívání a množení patogenů rodu *Pseudomonas* v epifytu meruňky dané četnějšími srážkami a relativně mírnými teplotami kolem 25 °C s nízkým počtem horších dnů nepříznivých pro původce nekrotéz. Teplota vzduchu v období dormance byla na sledované lokalitě jižní Moravy bez extrémně nízkých hodnot, od 1. 12. 2019 do 10. 3. 2020 byl mráz pod teplotou -5 °C zaznamenán v 10 dnech, přízemní teplota nepřekročila hranici 9,1 °C, v březnu 2020 v 10 dnech, v dubnu ve 3 dnech a zasáhl do fáze kvetení.

V období od 1. 5. do 15. 8. 2020 teplota vzduchu překročila 25 °C cca v 36 dnech, teplotu 30 °C ve 12 dnech. Relativní vlhkost vzduchu v období od 1. 5. do 15. 8. 2020 byla na sledované lokalitě v průměru 75 %, maximální hodnoty bylo dosaženo ve 32 dnech. Souvislý film volné vody na povrchu listů na lokalitě byl zaznamenán ve sledovaném období téměř se 100% četností.

Naměřené údaje vysvětlují letošní přetrvávající vysokou četnost pseudomonád i v nejteplejším období vegetace v českých i moravských produkčních sadech meruňky. Dle dlouhodobého monitoringu četnost výskytu původců korových nekrot v průběhu roku významně kolísá. Během letního období obvykle dochází k strmému poklesu četnosti výskytu patogenů v epifytní mikroflóře, významný nárůst je zaznamenáván až ve 2. polovině září. V letošním roce je však četnost vitálního patogenu na povrchu listů v polovině srpna na úrovni maximální podzemní koncentrace roku 2018 a 2019. Po poklesu teplot tak lze očekávat významný nárůst koncentrace škodlivých bakterií (infekčního tlaku).

Zvýšená četnost primárních původců předčasného odumírání v epifytní mikroflóře meruňky v produkčních sadech signalizuje vysoké riziko přesunu těchto bakterií do korových pletiv v období opadu listů a následné riziko vzniku korových nekrot v průběhu dormance a na začátku vegetační sezóny 2021.

Obr. 2: Výhon, listy a plody meruňky poškozené působením jarních mrazů, foto: Václav Krejzar

Obr. 3: Kultura bakterie *Pseudomonas syringae* v epifytu meruňky na živném médiu, foto: Václav Krejzar

V případě následných jarních mrazů hrozí z důsledku mrazových poškození povrchových pletiv možnost dalšího pronikání fytopatogenních pseudomonád do rostlinných pletiv. Při průniku agresivních kmenů do cévních svazků rostlin dojde po kolonizaci pletiva k narušení transportu vody a živin, které se projeví náhlým kolapsem a předčasným odumíráním části nebo celých ovocných stromů.

Ke zmírnění rizika infekce výhonů meruňky patogeny z epifytu jizvami po opadu listů naše pracoviště doporučuje ošetření mědnatými přípravky v době před jejich opadem s cílem snížit četnost fytopatogenních bakterií na povrchu rostlin. Po inaktivaci účinné látky na bázi mědi je možné následné ošetření biologickým přípravkem s obsahem spor kmene *Bacillus subtilis* za účelem kolonizace epifytu příznivým mikroorganismem.

V rámci projektu QK1920058 připravuje tým Rostlinolékařské bakteriologie Výzkumného ústavu rostlinné výroby v. v. i. biologické agens na bázi antagonistických bakterií vhodných k ošetření stromů na konkrétní lokalitě a v dané fázi vegetace za účelem kolonizace epifytu rostlin příznivými bakteriemi a k potlačení fytopatogenních bakterií.

Václav Krejzar, Iveta Pánková,
Radka Krejzarová, Barbora Soukupová
Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.,
tým Rostlinolékařská bakteriologie

Obr. 1: Mechanické poranění báze kmene meruňky, foto: Václav Krejzar

Výsledek vznikl za podpory Ministerstva zemědělství ČR, projekt NAZV QK1920058.

VÚRV
Výzkumný ústav
rostlinné výroby

Poznatky pro udržitelné zemědělství

Přejít na nová pravidla SZP bude náročné, proto musí přechodné období trvat alespoň dva roky

Na dvouletém přechodném období pro novou Společnou zemědělskou politiku (SZP) a nutnosti dostatečné podpory v rámci rozvoje venkova se shodli na společném jednání ve Vídni ministr zemědělství Miroslav Toman a ministryně zemědělství, regionů a cestovního ruchu Rakouska Elisabeth Köstingerová. Řešili například i strategii Od zemědělce ke spotřebiteli a K biodiverzitě, obnovu lesů po kůrovcové kalamitě nebo problematiku označování původu potravin.

„Jsem rád, že se s paní ministryní Köstingerovou shodujeme v tématech, která už dlouhou dobu prosazují. Pokud jde o dvouleté přechodné období, je potřebné hlavně proto, abychom zaručili nepřerušené platby našim

zemědělcům. Jsem proto rád, že tuto otázku vnímáme s paní ministryní stejně, a věřím, že se nám ji podaří na Radě ministrů prosadit,“ řekl ministr zemědělství Miroslav Toman.

Důležitým tématem jednání byla vzájemná spolupráce při možném celoevropském zákezu klecových chovů nosnic. Diskuze se vedla také o způsobu označování země původu potravin nebo problematice lesů. Rakouské lesníky, stejně jako české, trápí výrazný propad ceny dřeva, proto je důležité podporovat jeho export do mimounijních zemí. Stejně tak je důležitá i obnova lesů po kůrovcové kalamitě. Ministr Toman seznámil rakouskou kolegyni také s pozicí ČR ke strategii Od zemědělce ke spotřebiteli a K biodiverzitě. Česká republika se plně snaží o zajištění ochrany životního

prostředí a využívání šetrných postupů k půdě, vodě i vzduchu a bude je i nadále podporovat. Je ale nutné, aby stanovené cíle v rámci Evropské unie byly realistické a splnitelné. Při diskusi bude nutné zohlednit nejen specifika jednotlivých států, ale také jejich dosavadní úsilí vynaložené k ochraně životního prostředí. Ministr Toman a ministryně Köstingerová se shodli, že se během pandemie koronaviru prokázala nenahraditelnost evropského zemědělského sektoru. Situace kolem pandemie podle nich představuje pro členské státy zcela novou zkušenost a v budoucnu bude potřeba ji zúročit. I proto potřebují zemědělci podporu a co nejjednodušší pravidla SZP.

Vojtěch Bílý, tiskový mluvčí Ministerstva zemědělství, Foto BMLRT/Lendl

Výskyt hraboše polního v srpnu 2020

Z dat ÚKZÚZ vyplývá, že celorepublikový průměr intenzity hrabošů dosáhl v srpnu 1 168 aktivních východů z nor (AVN) na hektar, což odpovídá 5,8násobku prahu škodlivosti (práh škodlivosti pro letní období je 200 aktivních východů z nor na hektar).

Došlo tak k dalšímu navýšení četnosti populace v porovnání s daty pro červenec. K nárůstu populací tak dochází kontinuálně od května, kdy byly zaznamenány nejnižší počty AVN tohoto roku. Vysoký podíl extrémních výskytů v průměru dosahujících 17násobek prahu škodlivosti byl potvrzen v řadě okresů Středočeského a Ústeckého kraje a dále i v okresech západních Čech nebo Moravy. Momentálně pokračuje monitoring ÚKZÚZ na strništích sklizených polních plodin, v zakládaných meziplodinách a ozimech, dále v jetelotrávách, vojtěšce, jeteli a trvalých kulturách, včetně sadů a vinic. Stále platí, že hraboš se vyskytuje mozaikovitě a lokálně způsobuje i v tomto roce škody.

V současnosti pokračuje nárůst početnosti hraboše téměř ve všech krajích. Extrémní skok v počtech aktivních východů z nor byl potvrzen v okresech Beroun, Blansko, Cho-

mutov, Hradec Králové, Jičín, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Litoměřice, Louny, Mělník, Mladá Boleslav, Most, Nymburk, Olomouc, Praha-východ, Rakovník, Trutnov, Ústí nad Orlicí a Znojmo (stav k 3. 9. 2020). V těchto okresech ÚKZÚZ doporučil nevysévat meziplodiny jako jedno z důležitých preventivních opatření v boji proti přemnoženým hrabošům.

Další doporučení pro toto období je využít po sklizni agrotechnická opatření v podobě orby nebo hloubkového (dlátového) kypření podle půdně-klimatických podmínek s následným upěchováním půdy (nikoli válením) tak, aby došlo k co největšímu narušení nor a likvidaci hrabošů. S tímto opatřením se však pojí riziko snížené zásoby vláhy pro zakládané porosty. Dalším opatřením, které má negativní vliv na šíření hraboše, je důsledná a včasná likvidace výdrolu, který hraboši využívají jako zdroj potravy a slouží zároveň jako úkryt před predátory.

Populace hraboše by měly v září vlivem agrotechnických prací a dalších faktorů významně poklesnout. Ze zkušeností z minulého roku však očekáváme koncem devátého měsíce opakovanou rekolonizaci ploch ze zasetými ozimými plodinami. Lokálně lze předpokládat poškození tam, kde jsou problémy s hrabošem nyní.

Jakmile hraboši začnou zpátky migrovat na osetá pole, je vhodné využít např. výběrové aplikace rodenticidů do nor – manuální nebo pomocí upravených strojů, které ukládají návnadu do umělých nor. Aktuálně lze za účelem snížení hospodářských ztrát způsobených kalamitním výskytem hraboše využít i aplikace rodenticidů daných Nařízeními ÚKZÚZ ze dne 3. 9. 2020.

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Pojištění pohledávek Vám dá větší jistotu

Obchodní sdělení RENOMIA, a. s.

Pomůžeme Vám obchodovat bezpečněji

Postaráme se, abyste za svou práci a produkty dostali vždy zaplacené, prověříme Vaše odběratele a vyjednáme pro Vás co nejvýhodnější podmínky pojištění Vašich pohledávek. Starosti s vymáháním peněz tak můžete nechat na pojišťovně a místo toho se soustředit na své podnikání. Obratě se na nás, naši odborníci Vám rádi poradí.

Více na www.renomia.cz/pojisteni-pohledavek

R RENOMIA

Vždy ve Vašem zájmu.

Ke žnám tentokrát v Praze

Zatímco obvykle se žně každoročně vyhodnocují v rámci veletrhu Země živitelka v Českých Budějovicích, tentokrát proběhla tisková konference k již téměř definitivní bilanci sklizně za účasti předsedy Komoditní rady Ing. Josefa Kubiše, prezidenta AK ČR Ing. Jana Doležala a náměstka komoditní sekce Ministerstva zemědělství Ing. Jindřicha Fialky netradičně v sídle Úřadu Agrární komory České republiky v Praze-Malešicích.

„Letošní sklizeň hlavních polních plodin začala oproti předchozím rokům s mírným zpožděním a byla také v mnoha směrech komplikovanější. Podle vyjádření zástupců z jednotlivých krajů lze konstatovat, že průběžné výsledky sklizně obilovin a řepky se v průměru jeví dobře, nicméně regionálně a lokálně tu jsou značné rozdíly. Problematický se letos ukázal především Ústecký kraj a část Středočeského kraje, tedy oblast srážkového stínu, kde bylo i letos zaznamenáno kritické sucho s dopadem na výnosy a souběžně k tomu mimořádně zvýšený výskyt hrabošů. Ve většině krajů byly také lokálně ještě do poloviny dubna zaznamenány jarní mrazy, které poškodily porosty obilovin, olejnin, ale také trvalé kultury, jako jsou ovocné sady a vinice.

K prvnímu zářijovému týdnu byly přes výše zmíněné komplikace sklizeny téměř všechny plochy obilovin a olejnin určené ke sklizni. Výnosy obilovin stouply oproti loňské sklizni celkově o 8 % na 6,06 tuny na hektar a výnos řepky zhruba o desetinu na 3,42 tuny na hektar. Stouply také objemy sklizených plodin, a to podle údajů Ministerstva zemědělství, SZIF a ČSÚ u obilovin o 5 % na 7,52 milionu tun a u řepky o 8 % na 1,26 milionu tun. Na tomto místě je však třeba poznamenat, že již několik let po sobě klesá osevní plocha této olejnin a Česká republika se tak s ohledem na pokles osevních ploch a vyšší tlak škůdců s nedostatkem vhodných a účinných přípravků

na ochranu rostlin stává v této komoditě již nesoběstačnou. Největší podíl na sklizni obilovin a také nejvýraznější výnos má tradičně ozimá pšenice. Letos zemědělci sklídili přes 4,9 milionu tun ozimé pšenice s výnosem 6,37 tuny na každý hektar. Díky meziročně silnějšímu výnosu stoupl oproti loňsku objem sklizené pšenice i navzdory tomu, že ploch osazených pšenicí letos proti roku 2019 ubylo skoro o 40 000 hektarů zhruba na 775 000 hektarů.

Kompletně sklizen je také ozimý ječmen s průměrným výnosem 6,22 t/ha, což je o 0,31 t/ha vyšší hektarový výnos oproti loňskému roku. Ozimého žita je sklizeno téměř 85 % s průměrným výnosem okolo 5,7 t/ha. Sklizeň jarního ječmene je taktéž u konce s průměrným výnosem 5,42 t/ha. Hotové jsou také sklizňové práce u jarní pšenice, triticale a ovsu s nepatrně vyššími výnosy oproti předchozím rokům.

Jak ovšem uvedl předseda Komoditní rady pro obiloviny a olejninu Josef Kubiš: „Je nutné si uvědomit, že současné údaje jsou na žňový dispečink SZIF hlášeny v tak zvaných hrubých číslech, po očištění statistiky mohou ještě v konečných číslech nastat několikaprocentní korekce, které ovšem na celkový objem sklizně mají výrazný vliv. Je tak nutné si počkat na definitivní údaje o sklizni, které budeme znát až za několik týdnů.“

Podle dosavadních předběžných výsledků bude letošní úroda základních obilovin a olejnin mírně převyšovat dlouhodobější průměr sklizni za posledních deset let. Vyšší by pak měla být úroda máku, a to především vzhledem k meziročnímu navýšení osevních ploch. U chmele by podle dosavadních údajů měla celková sklizeň dosahovat přibližně úrovně loňského roku. Podobná situace se očekává také u ovoce, kde jsou hlášeny poměrně dobré výsledky sklizně švestek, předpokládá se co do množství dobrá úroda jablek a hrušek (více než je běžné by však mohlo směřovat na zpracování), naopak byl ovšem letos zaznamenán téměř katastrofický propad produkce meruněk a třešní. Nejen v souvislosti s dopady koronavirové epidemie především pěstitelé komodit s vyšší pracností, tedy náročností na pracovní sílu, hlásí meziroční zvýšení nákladů, které však není možné v rámci dodavatelsko-odběratelské vertikály možné dále přenést.

„Dovolte mi poděkovat zemědělcům za mimořádné úsilí v letošním náročném roce a za bezproblémový průběh sklizně. Samotnou úrodu hodnotím pozitivně, došlo k meziročnímu nárůstu výnosů u všech komodit při dosažení vysokých kvalitativních parametrů,“ uzavřel tiskovou konferenci náměstek ministra pro řízení Sekce zemědělství a potravinářství Jindřich Fialka.

Úřad AK ČR

POZVÁNKA NA SEMINÁŘ

ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA, DOPADY SUCHA NA KRAJINU

Kdy? **Čtvrtek 8. října 2020** Kde? **Úřad Agrární komory České republiky, Počernická 272/96, Praha 10**
Přednášející? **Prof. Ing. Zdeněk Žalud, Ph.D., Doc. Ing. Petr Hlavinka, Ph.D., Ing. Lenka Bartošová, Ph.D.**

Chcete se dozvědět více o podstatě změny klimatu a z ní plynoucích příčin sucha, způsobu jeho monitorování, o krátkodobých aktuálních předpovědích nebo očekávaném vývoji v následujících desetiletích? Seznamte se s portálem intersucho.cz, dopady sucha na výnosy vybraných polních plodin spojených s průběžnou prognózou výnosů a možnostmi, jak se na suchá období adaptovat, ale i návodem, jak se do monitorování sucha a jeho dopadů zapojit, jak čerpat a využívat benefity formou exaktní předpovědi počasí a jak se stát součástí zemědělské komunity snažící se o eliminaci účinků sucha jak praktickou, tak i výzkumnou cestou.

Zájemci se mohou registrovat **nejpozději do 4. 10. 2020** na adrese stejnarova@akcr.cz.
Seminář je spolufinancovaný z dotačního titulu Ministerstva zemědělství.

Zjednání komoditní rady pro mléko a hovězí maso při AK ČR

Ve čtvrtek 27. srpna jednala na úřadě AK ČR Komoditní rada pro mléko a hovězí maso pod vedením svého předsedy Ing. Leoše Říhy a za účasti Ing. Jindřicha Fialky, náměstka ministra zemědělství pro sekci zemědělství a potravinářství.

Producenti mléka se shodují, že nákup mléka a jeho zpracování probíhalo v letních měsících již v intencích normálního vývoje, tedy bez významného ovlivnění pandemií covid-19, pokud pomíneme ještě slabší prodej do sektoru food-service z titulu omezení turistického ruchu. Cena mléka je oproti loňskému roku nižší o 3,5 %. Za propadem ceny v červenci stojí v podstatě pokles obsahových složek mléka v letních měsících, kdy se objem bílkoviny snížil z 3,40 % na 3,37 % a tuku z 3,80 % na 3,76 %. Obchodování je tedy zřejmě ovlivněno letní sezónou a zároveň opatrným vyčkáváním nakupujících.

Členové komoditní rady byli při této příležitosti informováni o změně ve zjišťování cen mléka u prvních kupujících. Statistické zjišťování nebude již dále zajišťovat MZe. Sběr dat bude nově zajišťovat SZIF dle nařízení vlády, které vstoupilo v platnost 1. 8. 2020 (novela NV č. 282/2014 Sb.) a MZe bude tyto údaje přebírat. Ke kroku delegovat sběr na SZIF přistoupilo MZe zejména na základě podnětu Antibyrokratické komise MZe ve snaze zajistit zaslání dat na jedno místo (organizace

producentů mléka) a odstranit dvojkolejnost s vědomím, že návrh evropského právního předpisu o statistice zemědělství (SAIO) stávající zpravodajskou povinnost MZe týkající se výkazu Odbyt (MZe) 6–12 zruší.

Mezi závěry této komoditní rady panovala mezi producenty mléka a hovězího masa shoda, že v nejbližších měsících se očekává stabilní vývoj cen mléka a hovězího masa bez výkyvů. Přesto je kumulativní cena mléka z hlediska nákladů pro prvovýrobce cenou nedostatečnou, a proto se producenti mléka souběžně zaměří na mapování informací k podporám této komodity v okolních zemích. Dále se členové rady shodují, že je nutná stálá kontrola dovozů a stálá propagace tuzemské produkce. Podporu vyjádřilo také vedení AK ČR k vyjednávání o výši rozpočtu kapitoly pro příští rok, možnosti nedanění zemědělských dotací a v diskuzích o možnostech odpuštění sociálního pojištění či navýšení hodin v DPP. Shoda panuje také v podpoře sektoru chovatelů skotu a dojníc v dalších kolech PRV.

Úřad AK ČR

Kam zmizel hraboš polní?

Zemědělci Středočeského i Ústeckého kraje vědí, že během letošního léta hraboš polní nikam nezmizel. Právě naopak se na jejich polích vyskytoval v nebyvalé míře.

Hraboš polní pouze zmizel z Výroční zprávy ÚKZÚZ za rok 2019. Opravdu nemám chuť zatěžovat svůj tíže a tížeji vstřebávající mozek studiem všech možných výročních zpráv, počínaje ministerstvy až po různé firmy. Nicméně, ve věci hraboše polního a způsobů jeho potlačení existuje i nadále celá řada masérů veřejného mínění, celá řada nekonkrétních diskuzí, televizních a rozhlasových debat, novinových článků laiků i odborníků a také spekulací, jak problém vyřešit. K jejich účastníkům, často i na televizních obrazovkách, patřili v letech 2019–20 také pracovníci ÚKZÚZ na různých úrovních. Od terénního inspektora přes ředitele odboru až po ředitele ústavu. V terénu se monitorování věnovali desítky pracovníků. Ti všichni strávili s kalami-tou hraboše polního desítky hodin a dní

s nemalými finančními náklady. Ve zveřejněné Výroční zprávě ÚKZÚZ 2019 jsem však o tom nic takového nenašel. Materiál je členěn dle organizačního pavouka ústavu. Hledal jsem tedy v kapitolách „Ochrana proti škodlivým činitelům“ a „Přípravky na ochranu rostlin“. Pouze v úvodním slově ředitele ústavu je konstatováno, že „monitoring škůdců a chorob se soustředil jednoznačně na sledování průběhu silné gradace hraboše polního“. Na straně 20 je evidováno „navýšení zájmu médií o výskyt hraboše polního“. To je vše.

Není to trochu málo na největší zemědělskou a přírodní kauzu roku 2019–2020? I když si nepřeji, aby se něco takového znovu opakovalo, už jen pro poučení do let příštích by kalamita hraboše polního a její řešení stálo za

samostatnou kapitolu ve zveřejněné Výroční zprávě ÚKZÚZ za rok 2019.

Nechci hodnotit, co v této kauze bylo ze strany ústavu dobře nebo špatně, resp., čeho bylo více. To si asi vyhodnotí každý samostatně. Jenom si myslím, že taková historická zkušenost a do ní investované prostředky a síly si zasloužily v ročním sumáři práce větší prostor. Vždyť pozitivem pro samotný ústav bylo i to, že novináři objevili a postupně předkládali veřejnosti správný název ústavu. Již to nebyl Zemědělský ústav ani Kontrolní zemědělský ústav, ale správně Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. Není to ale trochu málo?

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Z komoditní rady pro vejce a drůbež

V pondělí 17. srpna 2020 se na úřadě AK ČR uskutečnilo jednání Komoditní rady pro vejce a drůbež při Agrární komoře. Členové komoditní rady zvolili za svého předsedu Ing. Zdeňka Štěpánka, současného viceprezidenta Potravinářské komory ČR. Tajemnicí zůstala Ing. Gabriela Dlouhá.

Po krátkém představení Zdeňka Štěpánka pozdravil přítomné Jan Doležal, prezident AK ČR, a pohovořil o provedené aktualizaci komoditních rad při AK ČR a záměru pravidelných jednání předsedů rad s vedením AK ČR. Dále prezident komory informoval o stavu notifikací týkajících se sektoru drůbeže a společně s předsedou vyzdvihl vysokou úroveň spolupráce s Ministerstvem zemědělství, především pak se Sekcí zemědělství a potravinářství náměstka Jindřicha Fialky. Od příštího roku budou chovatelé moci čerpat dotační program na Podporu vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti. Úplně nově se budou moci producenti vajec a drůbežního masa zapojit do Pravidel certifikace produktů v režimu jakosti Q CZ u producentů drůbeže a zpracovatelů drůbežích produktů. Nadále bude chovatelům k dispozici Dotační program 20.B Zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže.

Diskutovány byly rovněž výsledky 10. kola PRV v operacích 4.1.1. Investice do zemědělských podniků a 4.2.1. Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů. Zatímco v prvním případě bylo schváleno celkem 43 % poda-

ných projektů, ve druhém byly vysoce úspěšné pouze projekty do 2 milionů korun, kde navíc nedošlo k celkovému dočerpání alokace. Úspěšnost větších projektů v živočišné výrobě byla přítomně pouze 22 % a úspěšnost projektů v rostlinné výrobě v citlivých komoditách cca 46 %. Úspěšnost projektů nad 2 mil. Kč u drůbeže byla 29 %. Z podaných 116 projektů bylo schváleno 34 projektů a zbytek projektů je v tzv. zásobníku. Chovatelé drůbeže apelují na možnost navýšení alokace tohoto kola PRV z národního rozpočtu, případně prostředků fondu obnovy, jehož více než uspokojivou alokací pro Českou republiku na Evropské radě vyjednal český premiér.

Velkým tématem současnosti je blížící se hlasování v Poslanecké sněmovně o možném zákazu klecových chovů nosnic. V této souvislosti je nutné zmínit, že v současné době vejce z obohacených klecových chovů v České republice tvoří 69 % produkce, přičemž maloobchod stále primárně poptává levnější vejce z klecových chovů. O vejce z alternativních způsobů ustájení momentálně na trhu není takový zájem, jak by se mohlo jevit z průzkumů veřejného mínění, které byly provedeny pro účel schválení zákazu klecových chovů.

Agrární komora ČR proto celou stávající debatu o možném zákazu klecových chovů velice pečlivě sleduje. Dlouhodobě zastává k celé této záležitosti racionální přístup, s potřebou nezbytného přesahu ochrany zvířat do ekonomiky podnikání a s požadavkem postupovat v rámci celé EU zásadně jednotně. Tedy čeští chovatelé jsou připraveni přistoupit k uvažovaným omezením, pokud tuto záležitost budou stejným způsobem řešit i ostatní země v rámci EU. Od roku 2012 platí unijní nařízení, podle něhož musejí být v rámci daných technologií ustájeny nosnice chovány v komfortnějších, tedy obohacených klecích. Tomuto požadavku naši chovatelé v plné míře vyhověli a produkují tak konzumní vejce v souladu s evropskou legislativou. Což však nebyl případ například sousedního Polska, které díky dlouholeté výjimce zaplavilo nejenom český trh levnější produkcí z neobohacených klecových chovů. Současná diskuze a tlak aktivistů naše chovatele tedy opět zásadně znevýhodňuje, protože zákaz pouze v našich podmínkách jen opětovně otevře masivní dovozy levnějších vajec z okolních zemí EU, které k tomuto kroku nepřistoupí.

V aktuálním pohledu na trh s vejci je nezbytné konstatovat, že odbyt vajec se přes léto zcela zastavil a ceny vajec jsou do prodeje dodávány pod výrobními náklady. V této souvislosti se Česká republika potýká také s chybějící zpracovatelskou kapacitou, která by umožnila tlumit přetlak vajec. Na tuzemském trhu se zpracuje do vaječných polotovarů pouze okolo 15 % produkce a zbytek vajec musí producenti vyvážet do okolních států za nízké ceny. Během pandemie koronaviru se zároveň zastavil segment odbytu do gastronomických zařízení. Na druhou stranu byly využity možnosti prodeje přes on-line prodejce, které si našly své spotřebitele. Další očekávání nyní vyplývají z otevření školních stravovacích zařízení se začátkem školní docházky.

Producenty drůbežního masa trápí dovozy drůbežního masa z okolních států za podnákladové ceny, kterým tuzemští chovatelé bez dotačních podpor nejsou schopni konkurovat a podráží tak jejich odbyt i ekonomiku. Aktuální cena zemědělských výrobců kuřat se pohybuje až na úrovni roku 1987, přičemž přímé náklady vstupů rostou trvale a exponenciálně.

Ing. Gabriela Dlouhá, CSc., tajemnice AK ČR

POZVÁNKA

na jednodenní odborný program **Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů (dále jen FAPPZ) České zemědělské univerzity v Praze**

úterý 13. října 2020

Zasedací místnost Pavilonu D ČZU v Praze. Každý účastník obdrží zdarma občerstvení a dárek.

Program je určen žákům 3. a 4. ročníků středních zemědělských škol v České republice, kteří mají zájem o studium na vysoké škole. Z kapacitních důvodů je program omezen počtem 6 žáků a 1 pedagogického doprovodu na jednu střední školu.

- 09:00 **Úvodní slovo** (prof. Iva Langrová, děkanka FAPPZ ČZU)
 09:15–10:15 **Představení studijních programů a diskuse** (prof. Pavel Tlustoš, 1. proděkan FAPPZ ČZU)
 10:15–12:15 **Odborné exkurze po pracovištích fakulty**, tematicky:
 - hospodářská zvířata ČR (ochutnávka hmyzu),
 - bioodpad jako cenná surovina,
 - odhalení pančování mléka a výroba jogurtu a další
- 12:15–12:45 **Občerstvení**
 12:45–14:00 **Prohlídka areálu ČZU** (Libosad, stáj, ateliéry, koleje, sportoviště)

Přihlášky posílejte na e-mail stejnarova@akcr.cz nejpozději do pondělí 5. října 2020. Do e-mailu prosím uveďte jména a příjmení žáků a pedagogického doprovodu, včetně telefonického spojení. Doporučujeme registraci co nejdříve, kapacita je omezena.

Těšíme se na viděnou!

Výsledky prvního roku projektu FOX

Agrární komora ČR je od 1. června 2019 jedním z 25 partnerů konsorcia projektu FOX („Innovative down-scaled Food processing in a box“), o kterém vás pravidelně informujeme. Jedná se o projekt financovaný z programu HORIZON 2020, projektového čísla 817683, tématu výzvy SFS-16-2018, při koordinaci Deutsches Institut Fur Lebensmitteltechnik se sídlem v Bruselu.

Food processing in a box

V rozsahu 54 měsíců plní AK ČR cíle projektu s partnery z Německa, Nizozemí, Belgie, Dánska, Španělska, Polska, Slovinska, Francie, ale i z České republiky – Výzkumným ústavem potravinářským Praha, Společností mladých agrárníků ČR, Tomáš Ignác Fenix nebo Sady Tuchoraz, spol. s.r.o.

Aktivity projektu jsou strukturovány do sedmi tzv. pracovních balíčků (WP), přičemž je každý zaměřený na jinou oblast zpracování ovoce a zeleniny. V následujících řádcích vás seznámíme s výstupy projektu tak, jak byly představeny na výročním online jednání na přelomu června a července 2020.

V rámci prvního balíčku (WP1) se podařilo vyvinout koncept linky na zpracování šťávy, společně se strategií měřítka pro dvě klíčové technologie (vakuový spirálový filtrační lis – extrakce šťávy s nízkým obsahem kyslíku) a pulzní elektrické pole (PEF) (mírná konzervace šťávy). Byla představena možnost mobilní jednotky spolu s podrobným přehledem linky na zpracování šťávy. Prezentována byla mobilní jednotka šťávy FOX (2D, 3D obrázky a filmy) s instrukcemi procesu výroby šťávy. Diskutována byla vylepšení, která mají být učiněna na lince k zpracování šťávy FOX, jakož i budoucí kroky a aktivity WP1.

Ve druhém balíčku (WP2), zaměřeném na nalezení udržitelné, nízkoteplotní technologie sušení měkkého ovoce, zeleniny, hub a jejich derivátů, byl vyhodnocen potenciál netermálních metod předúpravy, jako jsou: ultrazvuk (USA), pulzní elektrické pole (PEF) a vysoký hydrostatický tlak (HHP), které lze použít pro zlepšení sušení. V rámci této aktivity byla stanovena účinnost USA, PEF a HHP na rozpad buněk (což může zvýšit přenos hmoty) na základě elektrických nebo mechanických vlastností. Bylo prokázáno, že léčba PEF způsobuje největší změny v buněčné struktuře, a lze tedy říci, že vykazuje největší poten-

ciál pro zlepšení sušení. Navíc, provedené studie přinesly nový pohled na mechanismus americké léčby potravinové matrice, což naznačuje, že tato metoda může způsobit určité změny v membráně, ale nemusí nutně souviset s její perforací. Za účelem návrhu prototypového systému sušení FOX byly provedeny první výpočty a vizualizace.

K řešení třetího balíčku (WP3), zacíleného na inovativní a udržitelné obaly pro snack z čerstvého ovoce a zeleniny, byla nejprve zmonitorována směs ovoce a zeleniny, která bude použita jako model pro WP3. Zohledněna byla sezónnost, druh obalového systému a region. Následně byly vybrány 4 kombinace: meloun, okurka, vodní meloun a tygří ořechy, meruňka, meloun a okurka, celer, špenát, kapusta a jablko a hrozny, mrkev, jablko a řepa. Řešeno bylo sanitační a ochranné ošetření a otestovány byly sanitační procedury. Na zvolené nejlepší možnosti byl proveden první test balení pomocí mikroperforovaného filmu, řešena atmosféra uvnitř obalu, jakož i mikrobiologické a fyzikálně-chemické parametry.

Společným jmenovatelem projektu je najít a do praxe zavést šetrné metody zpracování ovoce a zeleniny.

V rámci čtvrtého balíčku (WP4) byl představen pokrok softwarového nástroje k výběru procesu valorizace s jeho klíčovými součástmi: vstupní charakteristiky vedlejších toků, zamýšlené konečné produkty, průvodci zpracováním a vlastnosti konečných a mezilehlých frakcí/produktů vyskytujících se během zpracování. Vstupní charakteristiky a vlastnosti konečných a meziproductových frakcí/produktů zahrnují fyzický stav, mikrobiální stav a složení v makro a mikroživinách. Průvodci zpracováním jsou založeni na požadované transformaci ze vstupu na výstup a konkrétní technologii, která může tuto transformaci dosáhnout. Příklady transformace – technolo-

gické kombinace jsou separace – klasifikace vzduchu nebo odstraňování vody – sušení v pásu.

V pátém balíčku (WP5), který je zaměřen na obchodní modely a prognózu, byla provedena analýza potravinových trendů v oborech STEEP (společenské, technologické, ekonomické, environmentální a politické) a trendů ovlivňující systém inovací potravin. Vstupem byly výsledky z předchozích a probíhajících projektů prováděných pro národní a mezinárodní průmyslové klienty, jakož i veřejně financované projekty na národní a evropské úrovni. Ty nejvýznamější byly vybrány a zveřejněny v brožuře „Padesát trendů ovlivňujících evropské potravinářské odvětví do roku 2035“.

Spotřebitelská studie k měření potenciálu zapojení spotřebitelů, odhadu segmentů na základě zapojení byla provedena v šestém balíčku (WP6) v šesti regionech. Dotazováno bylo celkem 3 036 spotřebitelů. Výsledky naznačily, že existují tři různé segmenty, které se liší. Spotřebitelé s vyšším potenciálem zapojení získávají vyšší skóre v hodnotách zelené spotřeby, kladou důraz na autentičnost potravin a podporují budování místní produkce potravin. Jsou také otevřenější novým produktům. Mezi regiony existují určité rozdíly, zejména pokud jde o jejich ochotu komunikovat s potravinovými klasy online metodami. Za účelem vytvoření kanálu komunikace se spotřebiteli se vyvíjí aplikace FOXLINK, jejíž ambice jsou informovat spotřebitele o regionálních aktivitách FOX, navázat kontakt s místními farmáři, podporovat akce v regionech a poskytovat možnosti pro reakce, komentování a nahrávání. Byl vypracován plán zapojení spotřebitelů, který bude implementován ve spolupráci s regiony.

Sedmý balíček (WP7) věnovaný udržitelnosti a zdravotnímu dopadu aktivit projektu zpracoval šablonu k shromažďování údajů o dopadu na životní prostředí a výživu pro různé technologie FOX. Bylo identifikováno 32 referenčních produktů; jedná se o alternativy, které mohou produkty FOX nahradit. U různých referenčních produktů byly shromážděny údaje za účelem posouzení dopadu na životní prostředí (na základě přehledu literatury a ekologického vynálezu).

Úřad AK ČR

ŽIJEME

na venkově

25. ZÁŘÍ 2020

Vinaři zarazili horu

Vinaři zamkli symbolicky vinohrady před nevítanými návštěvníky. V době dozrávání hroznů už do nich mohou vstoupit jen vinaři a hlídači. Ti střeží úrodu nejen před zloději, ale také před nálety špačků. Na řadě míst jižní Moravy se tak v uplynulých dnech uskutečnily zábavné rituály, pocházející až ze středověku. Zarážení hory, myšleno zavření vinice, si užili také lidé ve Strážnici.

Lidé v krojích i v civilním oblečení netrpělivě postávají v hloučcích před Hotařskou bůdú z roku 1896. Jejich pohledy se upírají na cestu směrem ke Strážnici. Vyhlíží koňský povoz a vrchnost. Na obzoru se objevují dva hnědí koně a za nimi lidé v dobových kostýmech a také krojích.

Za chvíli už z vozu seskakují rychtář, fiškál, obecní písař, strýc horný, hotaři a samozřejmě uniformovaný strážník s bubnem. „Vážení horní, dolní, domáčí i přespolní, od této chvíle, co zarazíme horu, nesmí nikdo cizí

do vinohradů vstoupit. Děti samy sem nesmí chodit a v den sobotní se tu už nesmí ani dělat. Hrozny zrajú a zaměkajú. Ta naša radost, dobré vínečko, sa v nich robí. Tak poklekneme na kolena a pomodlime sa,“ začíná svoji řeč rychtář.

Přichází také varování pro ty, kdo zákaz poruší. Jako trest jim totiž hrozí kruté tresty, od odseknutí končetiny až po pověšení za hrdlo. Dozrávající hrozen může utrhnout a sníst jen těhotná žena. „Tento zvyk vyplývá z horenského práva z patnáctého století,“ připomíná starost-

ka Strážnice Renata Smutná. Právní normu zavedl do Strážnice majitel zdejšího panství ještě před husity v roce 1417 pan Petr z Kravař. O organizaci Zarážení hory se starají strážniční zahrádkáři, a to spolu s městem. „Zarážání hory se tady pořádá nepřetržitě od konce války. Sám jsem za něj chodil už za svobodna, a to jsem se sem přišel v roce 1975,“ vzpomíná předseda místních zahrádkářů Jaroslav Gazda. Zároveň říká, že v posledních letech sem míří kolem pěti set návštěvníků.

Dagmar Sedláčková

Bez stravy živočišného původu nelze očekávat zdravý vývoj člověka

Ačkoli jsou častá marketingová doporučení omezit nebo úplně vynechat ze stravy potraviny živočišného původu prezentovaná jako zdravý životní styl a veganství vnímá část populace jako stravování prospěšné pro zdraví, opak je pravdou.

Zásadní vliv konzumace produktů živočišného původu pro zdraví a zvláště imunitu člověka (nejen) v prvních 1 000 dnech života s důrazem na mlékárenské výrobky rozebírá následující rozhovor, v němž na otázky odpovídá přednosta Ústavu klinické imunologie a alergologie Fakultní nemocnice Hradec Králové Prof. RNDr. Jan Krejsek, CSc.

Jaká jsou obecná rizika veganství?

Strava má být pestrá a měla by obsahovat vyvážený poměr mezi složkami rostlinného i živočišného původu. Z jídelníčků tak rozhodně nelze vynechat složky živočišného původu, striktní veganství je prostě z principu zdraví škodlivé. Pouze v živočišných produktech jsou přítomny nutričně nezbytné esenciální složky – tím myslím především esenciální aminokyseliny, které nenajdeme v rostlinné stravě, ale i další specifické látky, jako jsou nukleotidy, dále obsahují celou řadu vitamínů, které se nenachází v rostlinné složce, a také důležité prvky, například zinek. Zkrátka a dobře, historie i současnost nám ukazuje, že bez stravy živočišného původu nelze očekávat zdraví dospělého člověka, ale zejména to velmi negativně ovlivňuje rostoucí organismus, tedy vývoj plodu, kojenců a batolat, a to ovlivňuje i matka, která kojí. Matka, která je striktní

vegankou, totiž neposkytuje vyvíjejícímu se plodu vše, co je potřeba. To platí i po narození, kdy dítě kojí. Ale striktně veganská strava není zdraví prospěšná v kterémkoli věku.

Přesto – v jakém období má veganství nejhorší důsledky?

Pro vývoj člověka je podle současných poznatků rozhodujících prvních 1 000 dnů, což je období od samotného počátku života, to znamená od početí, a následného vývoje plodu v děloze až do zhruba dvou let života narozeného dítěte. V tomto období se formují základy naší nervové soustavy, imunitní soustavy i metabolické nastavení organismu. Zároveň dochází v tomto období k vývojovému programování, a pokud se nevytvoří podmínky pro splnění přirozeného programovacího uzlu, pak se vše bortí, deformuje a nastává nějaká patologie. Nedojde-li ke správnému programování už při nitroděložním vývoji, nelze očekávat, že imunokompetence daného člověka bude následně normální, neboť ji – obrazně řečeno – „zařízujeme“ už na samotném počátku.

To znamená, že veganské matky odmítající v době těhotenství stravu živočišného původu jsou odpovědné za budoucí zdravotní komplikace svých dětí?

Důležitá je nutriční skladba stravy jako celku a nelze tak jednoznačně říci, že za problémy může jen a pouze nedostatek všech potřebných látek pro vývoj plodu, které získává od své veganské matky. Jde také o ženy, které si chtějí v době těhotenství udržet svou hmotnost, což není přirozené. Těhotenství má být spojeno se zvýšením hmotnosti matky, protože v jejím těle dochází ke složitým metabolickým proměnám tak, aby byl zajištěn optimální vývoj plodu. A pokud matka stravu omezuje nebo se stravuje na principu veganství, tak omezuje potřeby toho dítěte, které se v její děloze vyvíjí. Omezení nutričních a energetických zdrojů při nitroděložním vývoji pak vede k adaptaci plodu na tento nedostatek a tato adaptace vede k tomu, že se dítě naučí využívat tyto zdroje v maximálně možné míře. Výsledkem je, že se často dítě narodí ne úplně velké, což ovšem není v současné době žádný problém. Problém ale je, a jsou na to rozsáhlé vědecké studie, že tyto hypotrofní děti, které jsou hypotrofní například z důvodů, které vyvolala sama matka svým způsobem stravování, jsou přeprogramovány na využití všech energetických zdrojů bezvýtku a v časně dospělosti nebo v pubertě je pak velká pravděpodobnost, že tyto původně hypotrofní novorozenci a kojenci budou naopak obézní, protože jsou obklopeni nadbytkem jídla, například množstvím nevhodných cukrů v přislazených nápojích. Tyto děti jsou přeprogramovány na to, aby nejen přijímaly více potravy, ale ještě z ní vše využily více než děti, které takto v období prvních 1 000 svého života ovlivněny nebyly.

Jak věrohodné jsou studie, o nichž jste se zmínil?

Jde o stovky a tisíce článků ve významných vědeckých časopisech ověřených odbornými oponenty, týkající se stovek tisíc dětí. Pro ty, kteří se o problému chtějí něco dozvědět, mohu doporučit knihu „Imunologie člověka“, která vyšla před několika lety v ČR a která je jedinečná v tom, že pokrývá všechny aspekty imunologie, od genové dispozice až po vlivy vnějšího prostředí. (Uvedená publikace byla vydána bez podpory nakladatelských domů vlastními silami prostřednictvím Centra pro rozvoj klinické imunologie a alergologie, o.p.s., prodej a distribuci publikace zajišťuje vydavatelství Garamon s.r.o., cena publikace je 980 Kč + 182 Kč poštovné a dobírkovné.

Knihu lze objednat pomocí objednávkového formuláře na www stránkách vydavatelství Garamon: www.garamon.cz/index.php?act=formular – pozn. red.)

Je to ale publikace, kterou mohou číst i laici?

Určitě je to kniha, která je srozumitelná všem motivovaným lidem s nějakým minimálním vzděláním, ne nutně odborným vysokoškolským. Není to publikace pro lékaře, ale pro širší veřejnost.

Jaký vliv má na imunitní systém v prvních 1 000 dnech života konzumace mléka?

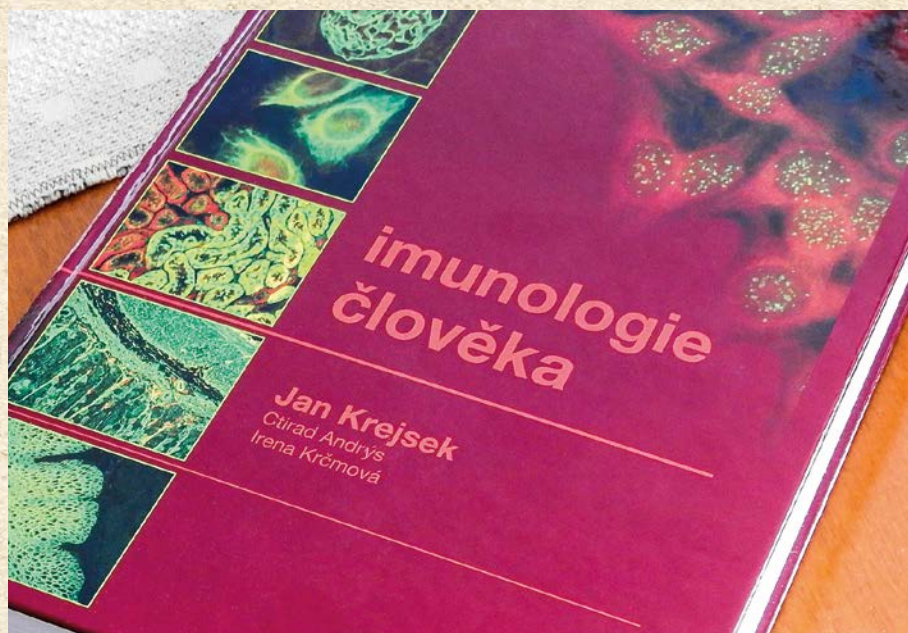
Odpradáva je známo, že je těhotenství spojeno s vyššími nutričními nároky. Jedním z hlavních zdrojů výživy by přitom mělo být mléko jak pro ženy, které se chystají otěhotnět, tak pro ty, které jsou již těhotné. Mléko je totiž velmi komplexní tekutina, která obsahuje především plnohodnotné bílkoviny, které jsou dobře stravitelné a obsahují všechny aminokyseliny potřebné pro růst plodu, ale i k regeneraci sil maminky. Obsahuje například mléčný cukr – zdroj energie, který je dobře využitelný, a co je důležité – mléko by mělo obsahovat i mléčný tuk, protože jsou v něm obsaženy mastné kyseliny. I když je v něm převaha nasycených mastných kyselin, je nutné zdůraznit, že nasycená mastná kyselina není jed. První mléko, které pijeme, je mateřské mléko, a to obsahuje mastné kyseliny velmi podobné těm, které jsou v kravském mléku. V mléčném tuku jsou také přítomné pro člověka nezastupitelné látky, jako je třeba vitamín D, který je nutný pro správnou modulaci imunity. Řekli jsme si už, že v prvních 1 000 dnech se nastává celková imunitní reaktivita každého člověka, která nás provází až do konce života. A v tom hraje nezastupitelnou roli mléko a mléčné výrobky, které by měla konzumovat matka.

To je ale špatně. Nejen mléko a výrobky z něj musí dítě přijímat právě už mezi 4. a 6. měsícem věku, aby se nastavily zmíněné tolerizační mechanismy a obdobně to platí, opět až na výjimky, například také po lepek, takže dítě od cca 5 měsíců má konzumovat třeba i pečivo.

Každopádně, už kojene dítě má dostávat nějaký drobný příkrm, například v podobě kvašených mléčných výrobků. Mléko a mléčné výrobky by se zkrátka měly stát integrální složkou jídelníčku takového dítěte, které je postupně odstavováno. V podmínkách naší země a vyspělého světa navíc neplatí, že je nutné kojit, „dokud to jde“, například až do dvou let věku, jak to doporučuje Světová zdravotnická organizace (WHO). To platí pro

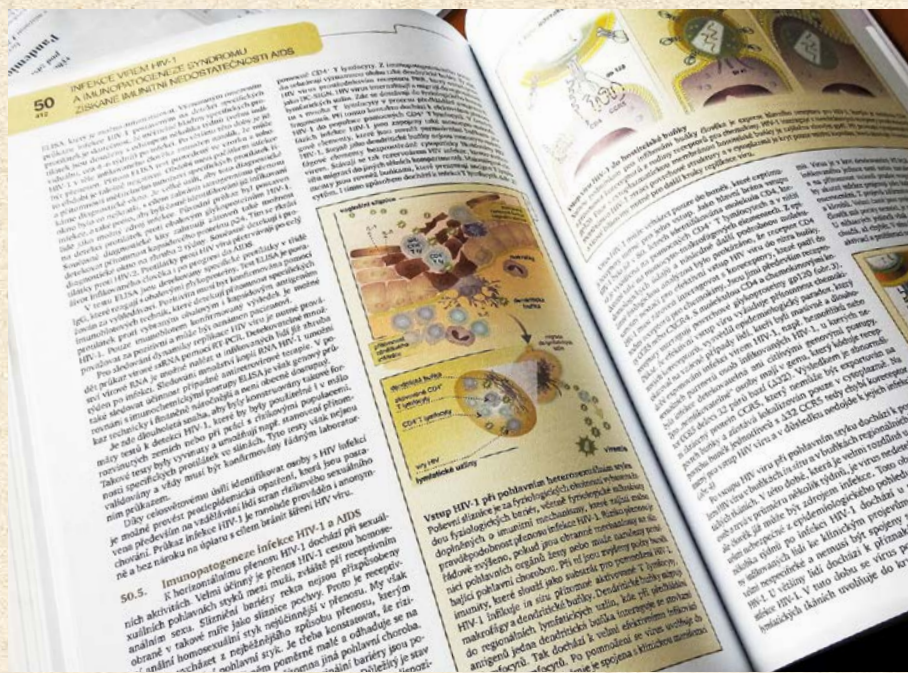
země, kde je mateřské mléko pro děti jediným nebo téměř jediným zdrojem stravy. U nás ale nemusíme soutěžit o to, kdo své dítě déle kojí. Také proto, že matka po roce kojení už neposkytuje v mateřském mléku dítěti všechny látky, které ke svému zdravému vývoji potřebuje, třeba dostatek železa. Dítě proto musí postupně začít v příkrmech konzumovat i maso a stravu postupně přizpůsobovat stravě v dospělosti, včetně konzumace másla a mléčného tuku kvůli obsahu vitamínu D. Tato nová strava jako a nutriční doporučení uznává a doporučuje celý svět a jsou součástí zásad výživy také v ČR. Bohužel je ne každý zná a dodržuje.

*Děkuji za rozhovor
Petr Havel, foto Nina Havlová*

A co mateřské mléko? Maminky často řeší, do kdy vlastně mají své děti kojit...

Teď jste narazil na něco, co musíme stále velmi zdůrazňovat, protože to stále není všeobecně známé. Je to zhruba pět let, kdy bylo na základě velkých vědeckých studií doloženo, že dítě má být kojeno, ale kojeneému dítěti musí být také (ne dříve než po čtyřech měsících věku, ale ne později než v šesti měsících věku) postupně zaváděna i pevná strava. Jen tak správně nastavíme a vybudujeme imunitu. V tomto období se totiž otevírá takzvaný tolerizační okno a my si v něm musíme zvykat na stravu, kterou budeme jíst po celý další život, a tedy na to, aby náš organismus tuto stravu toleroval. V období mezi 4. a 6. měsícem věku proto musí být do stravy kojenice postupně řazováno všechno, včetně mléčných výrobků, samozřejmě na začátku v malém množství. A to navzdory tomu, že v části veřejnosti existuje názor, že mléko je zdraví škodlivé, a pokud má dítě konzumovat mléko a mléčné výrobky, má se tak dít až v pozdějším věku.

Dobré zprávy pro tuzemské mlékárenství

Přestože zasáhla (a podle všeho ještě zasáhne) pandemie koronaviru v naší zemi jak do zemědělské produkce mléka, tak do jeho zpracování a odbytu, vyvíjí se letošní mlékárenská sezóna možná až nad očekávání dobře. A mohlo by být ještě lépe, pokud se v praxi potvrdí dosavadní trendy, které (nejen) mlékárenskému oboru nahrávají.

Tím prvním, a v ČR velmi důležitým, je pokles cenových preferencí tuzemských spotřebitelů při nákupu potravin jako celku, a tedy i mléka a mlékárenských výrobků. Z loňských výsledků šetření Eurobarometr, která si nechává zpracovat Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA), totiž vyplynulo, že i když je cena hlavním hlediskem při rozhodování o nákupu potravin v naší zemi stále vyšší oproti EU, v roce 2019 se tímto kritériem jako dominantním řídilo již pouze jen 62 % spotřebitelů. Ve stejném šetření prováděném 10 let před uvedeným výzkumem se však v ČR řídilo cenou jako hlavním kritériem 75 % spotřebitelů. Původ potravin pak v loňském roce preferovalo jako hlavní kritérium 56 % spotřebitelů v naší zemi, což je podle šetření

po EFSA dokonce o 3 % více, než tomu bylo ve stejném období v EU. Jsou to sice jen čísla a samozřejmě platí slogan z pohádky, že „statistika nuda je“, platí však zároveň i jeho pokračování – „má však cenné údaje“. Z nich přitom vyplývá, že i spotřebitelé v ČR jsou ochotni zaplatit více peněz za kvalitní potravinářské výrobky, což mimo jiné umožňuje rozšiřování nabídky mlékárenských produktů o luxusnější produkty a také o produkty s vyšší přidanou hodnotou, lepším nutričním složením a o produkty inovativní.

Druhou pozitivní zprávou pro obor je zatím sice veřejně nepříliš známá, reálně už ale před několika lety celosvětově přijatá významná změna výživových a nutričních doporučení,

jejíž podstatou je veřejně přiznaný pozitivní přínos potravin živočišného původu a živočišných tuků pro zdraví člověka (podrobněji o tématu v rozhovoru s imunologem, profesorem Janem Krejskem). Právě větší aktivní účast lékařů obecně a skutečných nutričních odborníků při prezentaci přínosů konzumace mléka a mlékárenských produktů je tak aktuálně doslova „výzvou doby“ – nejen u nás stále platí, že lékaři patří mezi odborně respektované autority, byť se to samozřejmě netýká všech. O to důležitější je jejich výběr při komunikaci mlékárenské problematiky. Pokud přitom k aktivnější účasti seriózních alergologů, imunologů a výživářů v tématech týkajících se mléka nedojde, bude mediální a virtuální prostor nadále využíván a zneuží-

ván „spasiteli“ a „spasitelkami“ lidstva degradující mléko na „bílý jed“, což sice konzumaci mlékařské produkce nezastaví, ale může zbytečně o něco snížit její odbyt. Zmiňovaná změna výživových doporučení je přitom důležitým argumentem, na jehož základě lze odhalit „spasitele“ jako nereseriozni autory opisující donekonečna 50 let stará, neplatná a překonaná dogmata. Jak přitom uvedl na letošním Mlékařském dni v Příbyslavi – jedné z mála mlékařských akcí, která se kvůli regulacím spojených s tlumením šíření koronaviru letos konaly, spotřeba mlékařských výrobků v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhla v ČR loni 249 kilogramů na osobu a rok a meziročně se zvýšila o 1,3 %. To je velmi slušná bilance, zvláště když jsou podle Kopáčka i letos všechny klíčové skupiny mlékařské produkce v ČR v černých číslech, a tedy se navyšuje jejich tuzemská produkce. Potěšitelné je to především v případě sýrů, což je svým způsobem nepsaná „první mlékařská liga“, jejichž výroba v ČR roste – podle typu produktů – téměř o 10 %, což mimo jiné znamená, že se více mléka s vyšší přidanou hodnotou zpracovává na území naší země. Heslo „povznesete sýr na zážitek“, které se na mlékařském dnu v Příbyslavi také objevilo, se tak stále častěji stává realitou, a ne jen shlukem písmen na plakátech. Dodejme jen, že na mysli se mají sýry původem z naší země.

I když se pandemie koronaviru negativně podepsala jednak na odbytu mlékařských výrobků dodávaných výrobcí do gastronomických zařízení nebo školních jídelen a také v případě vývozců, kterým vypadly z dodávek destinace, kam přestala létat letadla, má zatím pandemie i své světlé stránky. Více lidí nakupovalo tuzemské produkty, včetně mlékařské produkce jak na farmách, tak prostřednictvím e-shopů a v průběhu dovolených, které letos značná část spotřebitelů strávila v naší zemi, také v různých destinacích po republice. Tím se také mohli v praxi seznámit zejména s některými lokálními výrobky, které nejsou v nabídce maloobchodu v místech jejich bydliště. V tomto směru tak udělala pandemie koronaviru pro pozitivní propagaci tuzemské mlékařské produkce do jisté míry dobrou službu také proto, že poklesly dovozy mlékařských výrobků do ČR ze zahraničí. Pár kamínků do pozitivní mozaiky přidal i stát prostřednictvím nařízení vlády č. 332/2020 Sb., které nabylo účinnosti letos počátkem srpna a které přináší některé změny týkající se evidence nákupu a prodeje mléka, přičemž v některých případech jde o zjednodušení administrativy, například zrušení povinnosti měsíčního podávání hlášení o množství syrového mléka a mléčných výrobků prodaných v rámci přímého prodeje. Jak přitom informoval Státní zemědělský intervenční fond, veškeré potřebné informace budou k dispozici v příručkách zveřejněných na podzim 2020.

Úplně nakonec pak ještě jeden poznatek i z našeho trhu – totiž, že obdobně, jako jsou kontraproduktivní diskuse o tom, zdali mají větší perspektivu a schopnost ekonomického přežití v zemědělství spíše velké podniky nebo spíše ty malé, jsou takové diskuse zbytečné i v případě mlékařství. Samozřejmě totiž platí, že na trhu mají místo všechny typy farem i mlékařen napříč všemi formami i velikostmi, což mimochodem v praxi dokázal i zmiňovaný Mlékařský den v Příbyslavi, na němž prezentovaly své produkty jak rodinné farmy, tak průmyslové mlékařny. Všichni, a nejen na této akci, mohou spotřebitelům nabídnout tradiční, ale také inovované výrobky z kravského, kozího a ovčího mléka, a i když jsou sami sobě vzájemnými konkurenty, spojuje je více zájmů, než kolik zájmů je potenciálně rozděluje. Oním hlavním společným zájmem je přitom obhájit pozici mléka

a mlékařských výrobků tak, jak bylo výše řečeno, především vůči odpůrcům stravy živočišného původu. To je zároveň jediná negativní zpráva a nejen pro tuzemské mlékařství. Nelze ji však podceňovat, tlak nezemědělské veřejnosti a diskuse o udržitelnosti zemědělství v rámci EU na pozadí „Zelené dohody“ (Green Deal) roste a poroste a konkurence rostlinných „nemlék“ poroste také. Což není nic proti nápojem ze sóji, kokosu, máku nebo mandlí, jen je třeba, aby spotřebitelé přijali fakt, že rostlinná mléka mají jiná složení než mléka kravská, ovčí, kozí či buvolí a mnohé z látek, z nichž se živočišná mléka skládají, v rostlinách přítomné nejsou, případně tam jsou přítomné ve formě, kterou nedokáže lidský organismus pro své potřeby využít.

Petr Havel, foto Nina Havlová

Floristický seminář Ondřeje Vystrčila v Lednici

V prostorách Zahradnické fakulty MENDELU se sídlem v Lednici se ve dnech 28.–30. srpna 2020 uskutečnil floristický seminář na téma Věvec. Pro učitele středních zahradnických škol a učilišť ho uspořádal Svaz květinářů a floristů ČR. A vsadil na jistotu, když jako lektora pozval Ondřeje Vystrčila, prvního českého absolventa rakouské mistrovské floristické školy Zwettl.

Náročný program začal v pátek teoretickou přednáškou o historii a vývoji tvorby věnce. Byly zmíněny i nejnovější světové trendy v této oblasti, které budou moci pedagogové dále uplatnit při své výuce. V sobotu přišel čas převést teorii do praxe. Nejdříve si účastníci vybrali z květin dodaných pro tuto příležitost firmou VONEKL s.r.o. Poté si mohli nasbírat rostlinný materiál na pozemcích Zahradnické fakulty. Samotná tvorba věnce trvala až sedm hodin. V průběhu jim Ondřej radil s barevností a dalšími detaily. Seminář byl zakončen v neděli vystavením a zhodnocením prací v aule fakulty. Všichni zúčastnění byli velmi spokojeni. Velký dík patří Kláře Franc Vavříkové za odborný návrh a realizaci semináře, Jirkovi Martínkovi za zajištění prostor a hladkého

průběhu semináře. Poděkování patří i firmě Vonekl za dodání krásných a kvalitních řezaných květin. Administrativně a organizačně byl seminář velmi dobře zvládnutý svazovou tajemnicí Michaelou Pichlovou. V neposlední řadě patří náš velký dík Zahradnické fakultě v Lednici za poskytnutí prostor a Ministerstvu zemědělství, které tuto akci finančně podpořilo v rámci projektu pro podporu nevládních organizací. A na závěr poděkování všem účastníkům, a hlavně lektorovi Ondřeji Vystrčilovi. Již nyní se všichni můžeme těšit na další svazové akce, a to nejen v tomto roce.

Svaz květinářů a floristů České republiky

Na začátku bylo třeba si vybrat vhodnou barevnou kombinaci květin

Věvec byl rozdělen na několik stejných dílů a pro každý byl připraven rostlinný materiál

Každá část se aranžovala do konečné podoby

Paní učitelky v akci. Aranžování věnce trvalo 6 hodin i více

Kateřina Štefková, Střední zahradnická škola Ostrava

Jan Weiss, Školní statek Opava

Karla Šindelářová, Střední odborná škola Jarov

Střední zahradnická škola Ostrava

Střední zahradnická škola Ostrava (SZaŠ) je malá škola, která stojí nedaleko od centra Ostravy na ulici Žákovské. Pro zájemce z řad žáků základních škol nabízí studijní obory zakončené maturitní zkouškou, konkrétně jde o obor zahradnictví a obor přírodovědné lyceum, i obory učební, kterými jsou obor zahradník a obor florista / prodavač květin. Díky tomu, že se jedná o menší školu, jsou učitelé snáze schopni vycházet žákům vstříc, vyučovat podle moderních metod a přistupovat ke každému z nich individuálně.

**SVAZ KVĚTINÁŘŮ
A FLORISTŮ ČR
PŘEDSTAVUJE**

V průběhu školního roku pořádá Střední zahradnická škola řadu akcí pro žáky základních škol a pro širokou veřejnost. Největší událost prvního pololetí se koná v době prvního adventního týdne a jmenuje se Vánoční inspirace. Jedná se o akci, kdy žáci spolu s učiteli připraví vlastní vánoční trhy spojené s výstavou floristických aranžmá. Nejvýznamnější akcí druhého pololetí je Festival květin a bylinek, který se koná v prvním týdnu měsíce června a který je ve znamení blížícího

se léta. Tato akce se odehrává ve školním zahradnictví v Nové Vsi, kde během školního roku probíhá praktická část výuky. Návštěvníci tak mají jedinečnou příležitost podívat se do školních skleníků nebo navštívit Park zahrad. Na Střední zahradnické škole se pořádá něco děje, zájemcům doporučujeme navštívit webové stránky: www.szas-ostrava.cz.

Učitelé na škole

Na Střední zahradnické škole učí celá řada výborných učitelů, kteří k žákům přistupují jako k sobě rovným, díky čemuž na celé škole panuje pozitivní klima, které bývá žáky označováno téměř za rodinné. Pokud bychom měli uvést jednoho učitele jako příklad, zcela jistě by šlo o paní učitelku Kateřinu Štefkovou, která je se školou spjata téměř celý svůj život.

Sama je totiž její absolventkou. Příští školní rok uplyne již třicet let od doby, kdy poprvé vstoupila na půdu školy. Na počátku devadesátých let začínala na pozici zahradníka, poté se stala učitelkou odborného výcviku a od roku 2000 působí na škole jako učitelka odborných předmětů – specializuje se především na floristiku, vazačství, výstavnictví a praxi. Mezi žáky je oblíbená, protože své práci rozumí a protože k žákům přistupuje jako k mladším kolegům, u kterých se snaží vybudovat lásku k zahradnickému oboru.

Pečlivě se s žáky připravuje na floristické soutěže, jako jsou Děčínská kotva, Brněnská růže, Flora Olomouc aj. Naši kolegyni můžete často zahlédnout v televizi, většinou v pořadu Dobré ráno, nebo ji slyšet na stanici Českého rozhlasu Ostrava, kde naposled odpovídala na dotazy posluchačů, které se týkaly podzimu v zahradě. Ve volných chvílích se podílí na floristických zakázkách pro kraj, město nebo známé. A pokud byste se jí zeptali, proč to všechno dělá, odpověděla by vám s úsměvem na rtech, že jí „zahradničina voní“.

Žáci a SZaŠ

Na chodbách a učebnách Střední zahradnické školy najdeme žáky, kteří milují přírodu a kteří se chtějí v budoucnu stát profesionálními floristy, zahradníky, designéry, architektky zahrad nebo studenty vysokých škol, na kterých budou dále rozvíjet své znalosti o přírodě, botanice, ekologii a biologii člověka. Mezi dva neúspěšnější žáky školy patří Adam a Kristýna, kteří se pravidelně účastní různých floristických a zahradnických soutěží. Poposílili jsme je tedy o krátký text, ve kterém by nám řekli, co se jim na SZaŠ líbí.

Adam:

Na základní škole jsem jako asi každý student nevěděl, co bych chtěl dělat nebo jakou školu si mám do budoucna vybrat. Nakonec jsem si zvolil Střední zahradnickou školu v Ostravě, protože mi bylo prostředí zahradnictví a pří-

rody už od mala blízké. Za dobu mého studia jsem se naučil mnoho nových a užitečných věcí. Studium na této škole bylo nejen o učení, ale také jsem získal hodně praktických dovedností. Každý rok jsme také samozřejmě jezdili na různé exkurze, výlety a další kulturní akce. Super zkušeností bylo, že jsem se mohl účastnit floristických soutěží, protože teprve na nich jsem se dozvěděl, jaké to je pracovat pod tíhou časového limitu, jasně daných požadavků a dohledu odborné poroty. Myslím, že takové věci se hodně blíží realitě, která může nastat v jakékoli profesi, kde komunikujete s lidmi. Když se teď ve čtvrtku ohlédnou zpětně na to, co nás ve škole naučili, co s námi prožili, jací jsou kantóři ve škole a instruktoři na praxi, tak vidím, že jsem si tuto školu vybral správně, protože nevím, kde jinde než na SZaŠ by se mi dostalo takové trpělivosti a lásky ze strany učitelů a spolužáků.

Kristýna:

Na Střední zahradnické škole jsem už téměř šest let a už mohu říct, že se zde cítím jako doma. Kdysi dávno jsem si tuto školu vybrala, protože jsem si v budoucnu chtěla otevřít svou vlastní květinovku. Původně jsem se přihlásila na učební obor prodavač květin / florista, který jsem dokončila za tři roky. V posledním ročníku studia jsem zjistila, že pokud získám výuční list a budu mít zájem studovat dál, můžu si na té samé škole dodělat maturitu v oboru zahradnictví. Je to dobrá nabídka, protože člověk už ví, jak to na škole chodí, a s jednotlivými učiteli se už dobře zná. Jako floristka jsem ve škole nasbírala mnoho zkušeností. Vždy jsme měli dostatek odborné praxe, která se dobře prolínala s teoretickým učivem na škole, takže bylo lehké představit si, o čem je řeč, jak vypadají různé zakázky, jak to chodí v obchodech. Často jezdíme na soutěže, na které se pečlivě připravujeme společně s pomocí paní učitelky Štefkové, která do toho, abychom byli nejlepší, dává všechno. I když už jsem ve čtvrtém ročníku maturitního studia a dohromady jsem na stejné škole strávila už šest let, stále se mi tu líbí. Na tuhle školu nedám dopustit, rozhodně bych ji nikdy neměnila: příjemné prostředí, hodně odborné praxe s dostatkem výukového materiálu a hlavně, což je podle mě nejdůležitější, laskaví učitelé.

Osudy absolventů SZaŠ

Absolventi Střední zahradnické školy nemají po úspěšném ukončení studia problémy s pracovním uplatněním. Díky zahradnické specializaci mohou rovnou začít pracovat v oboru, založit si vlastní firmu, případně, pokud jsou šikovnější, mohou dále pokračovat ve studiu na vyšší nebo vysoké škole. Podobně jako v sekci, ve které jsme se věnovali současným žákům školy, i zde jsme oslovili dva absolventy, aby shrnuli svůj životní příběh, který je spjat se Střední zahradnickou školou.

Richard Slavík: ZAHRADY R+R – realizace a údržba zahrad s.r.o.

Můj zahradnický příběh se začal psát v polovině devadesátých let, kdy jsem se rozhodoval, kam zamířím po absolvování základní školy. Díky kladnému vztahu k přírodě a pěstování kaktusů padla volba na Střední zahradnickou školu v Ostravě. Během studia jsem oceňoval zejména pohodovou, až rodinnou atmosféru školy. Nejbližším odvětvím zahradnictví mi bylo sadovnictví. Příjemným zpestřením byly odborné exkurze a nezapomenutelným zážitkem dvoutýdenní praxe na golfovém hřišti v Karlových Varech na konci třetího ročníku. Po maturitě mě zaujala nabídka volného místa ve firmě zaměřené na zakládání a údržbu trávníků. Díky studiu na SZaŠ jsem neměl problémy místo získat. Tři roky jsem zde sbíral zkušenosti a poté se společně se svým tehdejším kolegou rozhodl založit vlastní firmu poskytující zahradnické služby. Dali jsme dohromady všechny své úspory, což bylo pár desítek tisíc korun, a nakoupili první zahradnické náčiní.

Na začátku milénia procházelo zakládání a údržba soukromých zahrad velkým boomem, množství zakázek rychle narůstalo. Rozvoj firmy a zvětšující se počet zaměstnanců si vyžádaly vybudování nového zázemí v podobě stávajícího sídla v obci Krmelín. Časem se nám podařilo na témže místě vybudovat také prodejnu rostlin a zahradnických potřeb. Když se ohlédnou nazpět, mám velkou radost z toho, jak kdysi přehlížený obor nabyt díky zvyšujícímu se zájmu o ekologii a životní prostředí na společenském významu. Myslím, že lépe jsem si střední školu vybrat nemohl, protože upravená zeleň v okolí domů a na veřejných prostranstvích je dnes naprostým

standardem a o významu krajinnotvorné vegetace dnes již také nikdo nepochybuje.

David Vaniček, DiS.: VAŠE ZAHRADE s.r.o.

Jmenuji se David Vaniček a studium na Střední zahradnické škole v Ostravě jsem úspěšně zakončil maturitní zkouškou na konci druhého tisíciletí. Když se ohlédnou zpět, mohu říct, že už v prvních dnech po přijetí na SZaŠ jsem věděl, že je to ta pravá škola pro mne. Prožil jsem zde krásné čtyři roky studia. Rád vzpomínám na učitele, kteří k nám byli vždy laskaví, spravedliví a kteří nás toho mnoho naučili. Během studií mi bylo umožněno zúčastnit se několika zahraničních praxí a stáží, konkrétně v Bělorusku na humanitární akci v Minsku a v Německu u Gerhard Borchers Baumschule. Po absolvování střední školy jsem věděl, že se chci zahradnictví dále věnovat, a tak jsem zamířil na Vyšší odbornou školu zahradnickou v Mělníku, kde jsem naplno uplatnil a dále rozvíjel znalosti a zkušenosti nabyté z Ostravy, které mi později pomohly při založení mé vlastní firmy.

V dnešní době (téměř po dvaceti letech) stále působím v zahradnickém oboru, podařilo se mi vybudovat vlastní menší zahradnickou firmu postavenou na rodinných základech. Mám velké štěstí, že jsem kdysi věděl, čeho chci v životě dosáhnout a jakému oboru se v budoucnosti věnovat. Upřímně děkuji všem učitelům, kteří mě na Střední zahradnické škole učili, protože nebyť jich; nikdy bych si nespínil svůj sen a nevybudoval úspěšnou zahradnickou firmu. Byly to pro mne opravdu krásné čtyři roky studijního života.

www.sz-as-ostava.cz

Nesed'te za pecí a vydejte se v přicházejícím podzimu za burčákem a gastronomickými slavnostmi po celé republice

Podzimní slavnosti vinobraní na Moravě i v Česku spojené s ochutnávkou burčáku jsou vítanou kratochvílí. Jejich nedílnou součástí je také pestrý doprovodný program s tradičními rituály, folklorem, hudbou i prohlídkami sklepů.

Burčákfest 2020 ve Znojmě

KDY: 25.–26. září 2020

KDE: Loucký klášter Znojmo

Pro milovníky dobrého pití i zábavy je opět připraven burčákový festival Burčákfest 2020. Konat se bude 25. a 26. září v příjemném prostředí areálu Louckého kláštera ve Znojmě. Tradičně se staly ochutnávky Sauvignonů, Traminů, Ryzlinků rýnských a dalších vybraných odrůd Znovínu Znojmo. Ochutnávky probíhají formou placených bločků ve štukových sálech a sklepení Louckého kláštera. Z doprovodného programu se můžete těšit na bohatý hudební program, na kterém vystoupí cimbálové muziky, skupina Paroháči, Jerryband i hráči na saxofon. A nebude chybět ani šlapání hroznů bosýma dívčíma nohama.

Šlapání hroznů dívčí nohou

KDY: 26.–27. září 2020

KDE: Boršice u Buchlovic

Oslava burčáku a vína s tradičními rituály, kterými vévodí šlapání hroznů děvčaty. To je pozvánka na akci do Boršic u Buchlova. Uskuteční se o víkendu 26. až 27. září ve Dvoře pod Starými Horami. Příchozí si užijí folklórní soubory, rytíře ve zbroji včetně markraběte Jana Jindřicha a samozřejmě ochutnávky vín a burčáky ve sklepech vinařů. Večer zahraje Hradišťan s Jiřím Pavlicou. Základní vstupné stojí 400 korun.

Sedlecké vinobraní

KDY: 26. září 2020

KDE: areál ZD Sedlec u Mikulova

Tradiční podzimní akce spojená s lisováním hroznů, prodejem burčáku, ochutnávkou vín, gastronomickými pochutinami. K dobré náladě bude hrát cimbálová muzika Jožky Šmukaře a zpěvák Jiří Zonyga. Přijďte se pobavit, zatančit si a také ochutnat speciality z grilu. Tradiční podzimní akce se koná ve vinařství Zemědělského družstva Sedlec.

Festival jako víno – vinobraní na Náplavce

KDY: 27. září 2020

KDE: Na Náplavce, Praha

Již tradiční oslava vína, burčáku a babího léta v Praze na Náplavce se letos bude konat netradičně v neděli 27. září, před svátkem sv. Václava. Příchozí se osvěží lahodným burčákem, seznámí se s víny z jiných kontinentů a užijí si pohodovou atmosféru Festivalu jak víno. Ten prezentuje malé rodinné vinaře z jižní Moravy, ale i z oblasti starého a nového světa, jejichž produkci běžně neochutnáváte. Pořadatelé kladou důraz na minimální produkci výroby, kde vinař uzavírá do lahve nejen víno, ale i své srdce.

Svatováclavské vinobraní na Pražském hradě

KDY: 28. září 2020

KDE: Villa Richter, Praha

Necelých deset minut pěšky ze zastávky Malostranská se v areálu Svatováclavské vinice a Villy Richter naskytne příznivcům vína jedinečná příležitost okoštovat vynikající vína předních českých a moravských vinařství. Brány otevíráme od 11.00 hodin. Kombinace svátku sv. Václava, prvotřídních tuzemských vín a regionálních pochutin vytváří příležitost k návštěvě Svatováclavské vinice a Villy Richter. Vstupné stojí 200 Kč a zahrnuje degustační skleničku a tři žetony na základní ochutnávku.

Vinobraní na hradě Loket

KDY: 3.–4. října 2020

První říjnový víkend provoní hrad Loket vůně vína a burčáku a rozezní tóny cimbálové muziky. Vinobraní na hradě Loket začíná v sobotu i neděli vždy od 10.00 hod. Příchozí si mohou vína také zakoupit na cestu domů. K ochutnávkám jim bude vyhrávat cimbálová muzika Morava, k tanci zahraje kapela Stan and Tony Revival. Základní vstupné stojí 140 korun.

Vrbovecké vinobraní

KDY: 31. říjen 2020

Průvod radních v dobovém oblečení, lisování posledního hroznů, zvyky Hroznové kozy, burčák, mošt, mladé víno, zpěv a cimbál. To je pozvánka na Znojmsko na Vrbovecké vinobraní. Uskuteční se poslední říjnovou sobotu v tamní vinařské uličce. Po obvyklých rituálech otevřou vinaři své sklepy k ochutnávce vín i burčáku a také krajových specialit.

Před návštěvou akce doporučujeme ověřit si aktuální informace u pořadatelů nebo na jejich webových stránkách kvůli možným změnám v souvislosti s koronavirovými opatřeními.

Dagmar Sedláčková

Ohrožené druhy bylin zachraňují ovce a kozy. Pasterci se s nimi vrací na stepi a louky

Obnovou pastvy na moravských stepích a loukách chtějí ochránci přírody chránit ohrožené rostliny, kterým tento druh péče prospívá. Sdružili se proto do projektu s názvem LIFE Sub-pannonic, jehož motto je Ochrana subpannonských suchých travních stanovišť a evropsky významných druhů. Trvat bude čtyři roky.

časnosti neroste, je znám jen z historických záznamů," uvedl vedoucí projektu Roman Barták z ČSOP Onyx.

V plánu je také pomoc pastercům s ohradníky, veterinární péčí nebo nákupem krmiva. Oproti jiným projektům tohoto typu počítá projekt s dalšími aktivitami, jako je botanické monitorování ploch, propagace, přednášky a další osvětové akce. „Kromě zavádění pastvy v některých místech likvidujeme i invazivní druhy, například pajasan žláznatý, trnovník akát nebo jiné druhy," podotkl manažer lokalit Vilém Jurek.

Oblasti, v nichž se pasou ovce, na jihu Moravy podle Jurka ještě přibude. „V příštím roce se bude rozbíhat další z programů, díky kterému se ovce dostanou na dalších šest míst," vyzdvihl. Spásání trávy i křovin je ekologický a šetrný způsob, jak se zbavit zarůstání původních pastvin i v těžko přístupném terénu. „Když to budete v terénu sekat a vyhrabávat, je to daleko víc energie. Myslím, že ta ovečka splní úkol daleko šetrněji a zodpovědněji. Navíc dokáží ožírat i výmladky dřevin, stromy, keře. Pod těmi stromy není tak temno a to ocení řada dalších druhů rostlin či živočichů, často vzácných," míní pasterec Mirek Vodák, jehož stopadesátihlavé stádo ovcí, krav a koz se na projektu podílí.

Aktuálně se jeho čtyřnohé „sekačky" prohání v chráněné lokalitě Kamenný vrch u Hustopečí, kde je čeká zhruba třicetihektarová plocha. Nově se také ovce pasou například na území Bílého kopce u Čejčce na Hodonínsku či Hochberku. K Vodákovi se přidali další čtyři pasterci. „Projekt má přesně daný harmonogram. V tomto roce zavádíme pastvu na téměř třiceti hektarech, které jsou rozprostřeny na šesti evropsky významných lokalitách," upřesnil Jurek.

Jejich projekt pomůže chránit na jižní Moravě a jižním a východním Slovensku ohrožené ekosystémy, a především tři druhy vzácných rostlin. Celkem v osmadvaceti chráněných územích evropského významu. „Jedná se především o pelyněk Pančičův (*Artemisia pancicii*), ten je jednou z nejohroženějších rostlin ve střední Evropě. Druh je celosvětově na samé hraně své existence. Jih Moravy a přilehlá část Rakouska je nyní místem jeho největšího rozšíření. Na Moravě roste u Čejčce na

Hodonínsku a Pouzdřan a Dolních Dunajovic na Břeclavsku," uvedl za Český svaz ochránců přírody Onyx (ČSOP Onyx) Pavel Pechoušek. Vytvořit lepší podmínky pro růst vzácného pelyňku i dalších rostlin tu pomáhají ovce, kozy a krávy. „Další bylina ruměnice turňanská se vyskytuje pouze na pěti lokalitách v Evropě, z toho na čtyřech na Slovensku a jedné v Maďarsku. Mezi další patří orchidej jazýček východní, který roste jen na Slovensku, pouze na pěti lokalitách. V České republice v sou-

Projekt LIFE Sub-pannonic koordinuje Bratislavské regionálně ochranné sdružení (BROZ), za slovenskou stranu je partnerem Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky. Za českou stranu je partnerem projektu Český svaz ochránců přírody základní organizace Onyx ve spolupráci s Jihomoravským krajem.

Dagmar Sedláčková

Jihomoravské dožínky slavili lidé jídlem, hudbou i zábavou

Letos poprvé se uskutečnily Jihomoravské dožínky v Hodoníně. Oslava konce sklizně se tam s podporou kraje uskutečnila v neděli 30. srpna.

Lidé si užili dožínkový průvod, jarmark, výstavu zemědělské techniky, chovatelskou výstavu, obdivovali včelaře, hasiče a bavili se v bohatém kulturním programu, v němž bylo asi největším lákadlem vystoupení Vojenského uměleckého souboru Ondráš. To ale bohužel zhatil déšť, který vyřadil z provozu zvukovou techniku. Z rukou zástupců kraje, Ministerstva zemědělství a Agrární komory převzali ocenění také mistři tradiční rukodělné výroby i vítězové soutěže Regionální potravina. Bohatá nabídka lokálních produktů, vystoupení folklorních souborů a tradiční průvod. To vše nabídla oslava krajských dožínků, za kterými v neděli od rána až do večerních hodin mířili do Hodonína zemědělci i návštěvníci z celé jižní Moravy.

Slavnost si užíval také děkan tamní farnosti Josef Zouhar. „V naší rodině jsme byli původně sedláci. Tatínek měl vlastní živnost, takže problematika zemědělství mi je velice blízká. Víím, že je to činnost velmi namáhavá, často neúspěšná,“ vyprávěl muž.

O pobavení návštěvníků se staraly mimo jiné i členky ženského folklorního sboru, který

přijel z Lanžhota na Břeclavsku. „V našich táhlých písních z Podluží zpíváme o pocitech lidí, ale také o přírodě, která k našemu životu patří,“ popsala vedoucí sboru Marie Prajková. Pořadatelé si letos nebyli dlouho jistí, jestli akci kvůli koronaviru nevynechají. „Dožínková slavnost je formou poděkování našim zemědělcům. Letos se vypořádali i s nepřízní počasí,“ uvedl přítomný prezident Agrární komory Jan Doležal.

Krajské dožínky jsou prezentací regionálního zemědělství a venkovských tradic. Poprvé se konaly před šestnácti lety v Hustopečích. Dožínky organizovali pořadatelé postupně ve městech Tišnov, Kyjov, Vyškov, několikrát v Brně, v roce 2017 v Břeclavi a předloni v Boskovicích. Loni hostilo oslavu zakončení žni z novu Brno. Na Hodonín se tedy za dobu konání akce dostala řada letos poprvé. „A je to pro nás velká čest, že můžeme pořádat dožínky v našem městě. Je to oslava tvrdé celoroční práce zemědělců. Máme zde možnosti ochutnat výborné regionální produkty, zhlédnout mistrnou řemeslnou výrobu podpořenou tradičním folklorem, dechovkou, cimbálkou a kulturou obecně. Věřím, že od všeho něco

ochutnáte,“ vyzval k oslavám starosta Hodonína Libor Střecha.

Zachovejte zemědělcům přízeň, žádal Fialka. Zahájení dožínků se kromě starosty města a správce místní farnosti zúčastnili také hejtmán Jihomoravského kraje Bohumil Šimek, zástupce Ministerstva zemědělství náměstek pro řízení sekce zemědělství a potravinářství Jindřich Fialka a prezident Agrární komory ČR Jan Doležal. Z jejich rukou převzali ocenění noví nositelé cen v soutěžích Regionální potravina Jihomoravského kraje a Zlatá chuť jižní Moravy a byly uděleny tituly Mistr tradiční rukodělné výroby.

Zájemci využívali možnosti, který jim celý prostor Masarykova náměstí nabídl. Kromě občerstvení předváděli své umění například řezbáři nebo košíkáři. „Člověk se může jen dívat a obdivovat jeho zručnost,“ komentovala jedna z návštěvnic sledování práce řezbáře.

Právě prezentace lokálních potravin od českých zemědělců důležitou součástí programu. „Sklizeň byla největší za poslední roky. Zachovejte prosím našim zemědělcům přízeň,“ žádal v souvislosti s tím z pódia náměstek ministra zemědělství Jindřich Fialka.

Jihomoravské dožínky se poprvé konaly v roce 2004. Partnery letošních oslav, kromě kraje a města Hodonína a jeho domu kultury, byly Regionální agrární komora Jihomoravského kraje, Okresní agrární komora Hodonín a Asociace soukromého zemědělství okresu Hodonín. Na přípravě dožínků se však podílelo kolem dvou desítek organizací a spolků i mnoho dalších jednotlivců.

Podobně jako v zemědělství se nevyzpytatelnost počasí ukázala ke konci odpoledního programu, kdy déšť vyřadil techniku při vystoupení Vojenského uměleckého souboru Ondráš a představení muselo být bohužel předčasně ukončeno.

Tradice dožínků zkrátka navzdory všem úskálím, která ohrožovala letos všechny větší akce, nekončí. O novém dějišti akce pro příští rok se teprve bude rozhodovat.

Dagmar Sedláčková

Sedm mýtů o máku

Když se řekne mák, vybaví se vám nejspíše malá modrá semínka a červený květ. Historie máku je dlouhá a její kořeny se proplétají celou naší civilizací. Patří mezi potraviny s nejuvýznějším obsahem nutričně významných látek a přitom je opředen tolika mýty. Řadíte se k těm, co je šíří, nebo znáte pravdu?

Makový odvar se dává dětem, aby se uklidnily

Toto je všeobecně rozšířená nepravda, která je v lidech hluboce zakořeněná. Potravinářský mák takové účinky nemá. Vývar ze semen máku bude jen příjemně makově vonět. Pokud byste však chtěli pít odvar z makovic, připravte se na hořkou a trpkou vodu, která spíš rozdráždí žaludek, než že by kohokoliv uklidnila. Pro děti je takovýto nápoj zcela nevhodný.

Po makové buchtě se dobře spí. A po máku se blbne

Ani toto není pravda. Mák má plno zdravotních a výživových benefitů, je to česká superpotravina. Jediné, co nemá, jsou zklidňující účinky. To platí i pro makový rostlinný nápoj, makové výrobky či jídla z něj připravená – pokud mluvíme o máku z České republiky. Pravdou je i to, že po máku se neblbne. Zdánlivý efekt je třeba hledat jinde.

Nejvíce železa má špenát a mák chutná sladce

Mýtus o tom, že špenát je obrovskou zásobárnou železa, je už velmi starý. Mohla za to chyba v desetinné čárce. Špenát neobsahuje 30 mg železa, ale jen 3 mg/100 g špenátu. Věděli jste ale, že mák obsahuje 3× více železa na 100 g máku než špenát? Že má 12× více vápníku než mléko, 2× více draslíku než banán nebo 2× více hořčičku než vlašské ořechy? Mák má výraznou vůni a zdánlivě nasládlou chuť. Ale sacharidů má velmi málo, dá se říct, že nejméně z běžných komodit, jen cca 3 %.

Mák se musí rozemlít, jinak ho tělo nevyužije

Z hlediska využití všech nutričních látek je lepší, pokud je mák čerstvě rozemletý. Nesmíte ale zapomenout na fakt, že i pouhým kousáním jej v ústech drtíte a tím jeho obal narušujete. Můžete ho tedy v klidu konzumovat i celý a bez tepelné úpravy. Kvůli čerstvosti a vůni je lepší, pokud se mák vždy čerstvě umele. Je to totiž olejina a při delším skladování může žluknout a ztratit opojnou vůni i chuť.

Mák kvete krásně červeně

Jarní odrůdy současného sortimentu českého modrého máku kvetou bíle, u základů okvětí mají fialovou skvrnu. Pouze rakouské ozimé

odrůdy kvetou fialově. Můžeme se ale setkat i s bělosemenným a okrovosemenným mákem, avšak i ty kvetou převážně bíle. Všem známý drobný červený květ má vlčí mák, jedná se o zcela jiný druh, který je sice krásný na pohled, ale je to plevel a pěstitelům dělá v poli neplechu. Je velmi obtížné se ho zbavit. Svým kořenovým systémem a rozpínavostí velmi konkuruje potravinářskému máku v porostu. Navíc příměs semen vlčího máku v potravinářském máku nejde odstranit. Jedinou možností, jak se ho v poli zbavit, je ruční vytržení.

Semínka máku obsahují vysoké množství alkaloidů

Česká republika je jedinou zemí, kde se pěstují výhradně potravinářské odrůdy máku. Evropské odrůdy se podle využití odlišují obsahem tzv. opiových alkaloidů – rozlišujeme máky potravinářské a průmyslové. Odrůdy s vysokým obsahem alkaloidů, z nichž nejznámější je morfin, se využívají pro výrobu léků. Proto tyto odrůdy nazýváme průmyslové nebo farmaceutické. Nejvíce alkaloidů se nachází v makovici a části stonku pod ní, tento produkt nazýváme makovinou. Samotná maková semínka opiové alkaloidy uvnitř neobsahují. Dochází jen ke kontaminaci povrchu semen při sklizení, čištění a další manipulaci.

Česká republika je známá díky pivu a chmelu

Ano, obě české komodity mají ve světě výborné jméno. Z hlediska zahraničního obchodu je ale mák až 2× významnější než chmel. Mák je naše modré zlato. Semínko Českého modrého máku je velmi prospěšnou potravinou s významným zastoupením minerálních látek, vitamínů a kvalitního oleje.

Více o máku na www.nasmodrymak.cz.

Význam mléčných výrobků

Už během dětství nám naše maminky dávaly mléčné výrobky prakticky každý den. Představit si kteroukoliv domácnost bez jogurtů, mléka a mléčných výrobků je tedy nemožné.

V období, kdy dítě sílí a roste, by měly být mléčné výrobky nedílnou součástí každého jídelníčku. Konzumace výživově hodnotné stravy je důležitá ve všech stádiích lidského života, ale zejména pak u dětí a dospívající mládeže. A právě na tato témata, která byla prezentována na tiskové konferenci Agrární komory v Praze dne 20. srpna, je zaměřen program Naskoč na mléčnou vlnu, který je kofinancován Ministerstvem zemědělství.

Mléčné výrobky jsou pro děti přírodními zdroji cenných živin. K podpoře jejich růstu a rozvoje

je nutná nejenom přiměřená výživa, ale také cílené vstěpování správných stravovacích návyků. Mléko a mléčné výrobky jsou potraviny přirozeně bohaté na živiny, přičemž nejsou příliš kalorické. Spotřeba mléka v dětství hraje zásadní roli. Celkový příjem mléka u dětí dnes však spíše klesá, a to zvláště ve vyspělých zemích, zejména pak v pozdější fázi dětství a při dospívání. Často je nahrazováno potravinami a nápoji potenciálně chudými na důležité nutrienty, a naopak s vysokou energetickou hodnotou, které obsahují tzv. „prázdné kalorie“.

Mléko a mléčné výrobky poskytují komplex látek důležitých nejen pro zdravý růst kostí. „Jsou to zejména plnohodnotné bílkoviny. Z minerálních látek se jedná o vápník, hořčík, sodík, draslík, fosfor, chlor, železo, měď, zinek, selen, jód, z vitamínů to jsou jak vitamíny rozpustné v tucích (A, D, E, K) a vitamíny skupiny B. Za zmínku stojí především vápník, který se v mléčných výrobcích nachází ve velmi dobře vstřebatelné formě. O mléku a mléčných výrobcích lze tedy bez nadsázky mluvit jako o vitamínové bombě, které děti potřebují denně na svém jídelníčku,“ popisuje profesor Jan Krejsek, přednosta Ústavu klinické imunologie a alergologie Fakultní nemocnice Hradec Králové.

Je třeba zdůraznit, že mléko je komplexní potravina zcela přírodního původu. Obsahuje významné makroživiny, kterými jsou plnohod-

notné živočišné bílkoviny, lehce stravitelný mléčný tuk a cenný mléčný cukr, a pro zdraví nenahraditelné vitamíny. „Není nic zdravějšího v jídelníčku našich dětí nežli mléko a zakysané mléčné výrobky. Ty totiž obsahují mnoho živin a zdraví prospěšných probiotických mikroorganismů, které dětské tělo, v době růstu velice potřebuje i pro posílení imunity. Každý den by mělo dítě sníst či vypít alespoň 2 až 3 mléčné výrobky. Jak roste dětské tělo a zvětšují se dětem kosti, tělo potřebuje mnoho vápníků a vitamínu D, který se nachází právě v mléčných výrobcích. Může to být jogurt, jogurtový nápoj nebo mléčný zakysaný výrobek,“ dodává Jan Krejsek.

Nedávné výsledky studií v Evropě ukázaly, že stále více dětí pije nízkotučné mléko, což může zmírnit obavu, že energie poskytovaná mlékem může přispívat k dětské obezitě. „Mléčné výrobky (s výjimkou másla) představují u dětí ve věku od 1 do 13 let pouze asi 10 % celkového příjmu tuku a přibližně 25 % celkové energie. Energetický příjem z konzumace tekutého mléka představuje u malých dětí přibližně 6 % celkového příjmu energie. Studie také prokázaly, že výskyt dětské obezity byl podstatně nižší u těch dětí, které konzumovaly dva a více šálků mléka denně než u těch, které konzumovaly málo mléka,“ připomíná Jiří Kopáček, předseda Českomoravského svazu mlékárenského.

Podpořit nejenom konzumaci mléka a mléčných výrobků, ale hlavně vstěpovat dětem správné stravovací návyky pro jejich budoucí život má za cíl program Mléko do škol. Za několik týdnů, poslední středu v září, tedy 30. září, se u nás slaví již 21. Světový den Školního mléka. Program „Školní mléko“ je zaveden v EU od roku 1977 a dnes je rozšířen ve 26 zemích EU, mimo Řecka a Chorvatska. „Program podpory mléka byl v českých školách zaveden v roce 1999. Ve školním roce 2019/2020 bylo do programu „Mléko do škol“ zapojeno 3 665 škol a v nich celkem 846 tisíc dětí. Program se dnes vztahuje pouze na základní školy. V sortimentní nabídce jsou konzumní neochucená mléka a další neochucené mléčné výrobky. Ty jsou poskytovány zcela zdarma. Je možné ale poskytovat s částečnou finanční podporou i některé ochucené mléčné výrobky. Nově jsou také zařazeny výrobky ekologického zemědělství,“ doplňuje Jiří Kopáček.

Úřad AK ČR

Vyhlášením výherce soutěže Česká biopotravina roku 2020 odstartovala kampaň Září – Měsíc biopotravin

Vyhlášením absolutního vítěze soutěže Česká biopotravina roku 2020 byla 1. září oficiálně zahájena každoroční edukační kampaň Ministerstva zemědělství Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství. Šestnáctý ročník má podtitul „Kupujte bio srdcem“. Cílem kampaně je zvýšení zájmu veřejnosti o bio výrobky z domácí produkce a edukace v otázce podpory lokální ekonomiky a krátkých dodavatelských řetězců.

Český trh s biopotravinami neustále roste. Podle posledních oficiálních statistik byla jejich celková spotřeba v roce 2018 4,43 miliardy korun. Meziročně tak vzrostla o 33 %. Roste také počet ekologických podniků, kterých je aktuálně téměř 5 800. „K rozvoji výroby biopotravin a ekologického zemědělství přispívá naše ministerstvo dotací na ekologicky obhospodařované plochy a bodovým zvýhodněním výrobců biopotravin v rámci Programu rozvoje venkova. I s ohledem na budoucí podobu Společné zemědělské politiky Evropské unie má ekologické zemědělství své místo při naplňování cílů v oblasti ochrany životního prostředí stanovených Evropskou komisí. Podporujeme například i výzkumné projekty a stranou nenecháváme ani osvětovou a propagační činnost, kterou je mimo jiné právě kampaň Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství,“ řekl ministr zemědělství Miroslav Toman.

Soutěž Česká biopotravina roku 2020 již zná svého vítěze

Se startem kampaně Září – Měsíc biopotravin byl zároveň ukončen devatenáctý ročník soutěže Česká biopotravina roku 2020.

Ze 150 přihlášených produktů vybrala odborná dvacetičlenná porota v čele s předsedou Pavlem Maurerem za absolutního vítěze **Sušené hovězí maso z farmy Mitrovský dvůr a.s.**

Kromě celkového vítěze porota vyhlásila ještě vítěze dalších kategorií:

- **Biovíno** – nejlepším biovinem v rámci soutěže se stal Ryzlink rýnský, pozdní sběr 2017, viniční trať Janův vrch od Víno Marcinčák
- **Biopotraviny živočišného původu** – v této kategorii zvítězil také celkový výherce soutěže – Sušené hovězí maso Mitrovský
- **Biopotraviny rostlinného původu** – v této kategorii porotu oslovila Lahůdková chilli pasta z farmy Svobodný statek na soutoku
- **Bio výrobky pro gastronomii, pochutiny a ostatní potravinářské výrobky** – zde je výhercem Kolekce bio bylinných čajů Květomluva – Zuzana a Radek Fryzelkovi
- **Steaková biomasa** – po těžkém souboji mezi jednotlivými kandidáty nakonec vyhrál Jehněčí hřbet – hřebínek z Farmy Rudimov „Cílem soutěže Česká biopotravina je zejména propagace kvalitních biopotravin mezi širokou veřejností. Snažíme se vždy ukázat,

že tuzemská bioprodukce nabízí zákazníkům pestrou paletu výrobků a chutí a zároveň chceme upozornit na ty zajímavé bioprodukty, jako je právě třeba sušené hovězí. Stejně jako roste zájem veřejnosti o lokální a biopotraviny, tak roste i snaha producentů uvádět na trh nové kvalitní produkty s označením BIO, což bylo ostatně vidět i v letošním ročníku a jsme za to moc rádi,“ uvedla k výsledkům soutěže manažerka Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO Kateřina Urbánková.

Soutěž pořádal PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, pod záštitou ministra zemědělství a ředitele Státní zemědělské a potravinářské inspekce již 19. rokem – od roku 2002.

DUŠENÉ HOVĚZÍ S MRKVÍ A BRAMBORAMI

Suroviny:

- 800 g bio hovězího masa
- 3 velké lžičce bio povidel
- 2 bio cibule
- 1 bio paprika
- 1 bio česnek
- 3 bio mrkve
- sůl a pepř

Hovězí maso nakrájené na kostky osolíme, opepříme a smícháme s povidly. Následně ke směsi přidáme nakrájenou cibuli, na proužky nakrájenou papriku a utřený česnek. Vše dobře promícháme a pomalu dusíme doměkka, podle potřeby podléváme. Jakmile maso změkne, přidáme k němu oloupanou a na kolečka nakrájenou mrkev a společně doudusíme doměkka. Podáváme s vařeným bramborem.

FOTOREPORTÁŽ:

Největší jihomoravský rybník Nesyt

Rybník Nesyt, nazývaný také Sedlecký rybník podle své polohy v blízkosti obce Sedlec, je největší rybník v Jihomoravském kraji a na Moravě vůbec. Vodní plocha o rozloze zhruba 300 hektarů každoročně přitahuje vodní ptactvo, fotografy i návštěvníky z řad turistů.

Výhledy na rybník Nesyt jsou atraktivní z celého jeho okolí...

... například od zámečku Apollonův chrám...

... nebo z vinic nad obcí Sedlec

Rybník patří mezi ptačí oblasti v ČR

Množství ptáků a jejich druhů je jedinečné

Sledovat vodní faunu je možné z několika pozorovatelů

Text Petr Havel, foto Nina Havlová

Široká iniciatíva predkladá návrh reformy pozemkového vlastníctva

Pozemkové úpravy sa na Slovensku roky zanedbávali. Upozorňujú na to predstavitelia Asociácie zamestnávateľských zväzov, Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, Komory pozemkových úprav aj Združenie miest a obcí Slovenska. Ich spoločná iniciatíva predstavila projekt Komplexnej pozemkovej reformy, ktorá má situáciu riešiť.

„Usporiadanie, respektíve neusporiadanie pozemkových vzťahov ovplyvňuje všetky oblasti nášho hospodárstva. Preto sa k iniciatíve pripojilo nielen 15 organizácií, ktoré sa podieľali na príprave dokumentu, ale aj ďalšie organizácie z hospodárskeho života Slovenska. Predstavujeme materiál ako iniciatívu, ktorú môžeme teraz využiť. Štát by sa mal zamyslieť a zdynamizovať proces riešenia pozemkových úprav práve v čase, keď sa rysujú prostriedky z Európskej únie, ktoré sú adresované na podobné druhy podpôr,“ uviedol prezident Asociácie zamestnávateľských zväzov Tomáš Malatinský. Iniciatíva upozorňuje na to, že Slovensko má stále nevyčerpané prostriedky z končiaceho sa programového obdobia a taktiež má pred sebou možnosť čerpať peniaze aj z nového programového obdobia. K týmto zdrojom sa môžu pridať aj peniaze, ktoré Európska únia vyčlenila na obnovu hospodárstva. Dôležitosť členovia iniciatívy vidia najmä v tom, že s rozdrobenosťou vlastníctva sa od vzniku samostatného Slovenska neurobilo takmer nič.

Predložili dokument, ktorý navrhuje konkrétne riešenia

„Po 30 rokoch od Nežnej revolúcie môžeme skonštatovať, a je to maslo na hlave každej jednej vlády, ktorá tu bola, že reštitúcie nie sú dokončené, s užívaním sú problémy napríklad

v poľnohospodárstve a vlastníci sa nemôžu efektívne dostať k svojej pôde. Pozemkové úpravy sa uskutočnili na 12 percentách územia a jedinú, čo môžeme skonštatovať, že sa spravilo, je aktualizácia a obnova evidencie pozemkov. Tie sú zapísané v katastri takmer na 100 percent,“ dodal Vladimír Uhlík z Komory pozemkových úprav.

Iniciátori predložili verejnosti aj štátnym predstaviteľom dokument, ktorý navrhuje konkrétne riešenia v rozdrobenosti pozemkov a s nimi súvisiacimi problémami. Dokument má viacero bodov.

„Jedným z nich je usporiadanie pozemkového vlastníctva v extravilánoch formou pozemkových úprav, v zastavaných územiach formou obnovy katastrálneho operatívneho mapovania, keďže na 50 percentách územia máme mapy staré aj sto rokov a nie je tu istota a jednoznačnosť týchto máp a vlastníckych vzťahov. Ďalej je to úprava vlastnícko-užívateľských vzťahov k poľnohospodárskej pôde, pretože problémy v poľnohospodárstve neodstránime iným spôsobom ako tým, že v tom urobíme poriadok, nastavíme podmienky rovnovážne pre veľkých aj malých, vlastníkov aj užívateľov,“ povedal Uhlík.

K ďalším bodom, ktoré sú podľa iniciatívy potrebné, patrí aj rozšírenie funkcionality katastrálneho portálu tak, aby integroval viaceré údaje jednoducho a prehľadne a dával samosprávam, poľnohospodárom, aj ďalším vlastníkom a užívateľom pôdy možnosť čerpať z neho všetky informácie a orientovať sa vo vlastníckych vzťahoch a hospodárení na pôde.

Na usporiadanie pozemkov sa pozeráť nadrezortne

„Potrebná je koordinačná schéma usporiadania pozemkového vlastníctva. To znamená, že my sa potrebujeme na usporiadanie pozemkov pozeráť nadrezortne, so všetkými rezortmi, samosprávami, vlastníkmi. Nie ako teraz, že to dostalo do vienk ministerstvo pôdohospodárstva, lebo mu to patrí asi najviac. My však hovoríme o tom, že tieto veci by mal koordinovať nejaký nadrezortný orgán, ktorý by mal sklbiť aj problémy životného prostre-

dia, dopravy, samosprávy do jedného celku,“ dodal Uhlík.

„Všetky problémy, ktoré denno-denne riešime, či sú to problémy na poliach, zelené témy, menšie parcely, vodozádržné opatrenia, remízky, na to všetko má vplyv aj pôda ako výrobný prostriedok. Musíme pochopiť, že pokiaľ nebudeme mať komplexné pozemkové úpravy, všetky vysnívané veci okolo rybníkov, remízok, menších lánov a podobne, budú len naivné predstavy. Reforma je všeliek na mnoho boľáčiek v poľnohospodárstve. Všetkých poľnohospodárov v jednotlivých katastrach táto reforma nútene posadí za jeden stôl, kde sa budú musieť dohodnúť – ty hospodáriš tu, ja zas tu. Navyše to uľahčí aj vydávanie pôdy od Slovenského pozemkového fondu napríklad malým a začínajúcim poľnohospodárom. Pretože fond by často aj chcel vydať pôdu, ale tá je tak rozbitá, že je to nevykonateľné,“ hovorí predseda SPPK Emil Macho.

Rezort považuje za reálne vykonať úpravy za 30 rokov

Ministerstvo pôdohospodárstva už dlhšie označuje problematiku pozemkových úprav za jednu zo svojich priorít. Píše sa o nej aj v programovom vyhlásení súčasnej vlády. „Materiál s názvom „Komplexná pozemková reforma“ obsahuje veľa známych skutočností a vcelku reálne a úplne popisuje súčasný stav. Rovnako môžeme súhlasiť s niektorými ďalšími návrhmi, ktoré sú v dokumente uvedené. Dovoľujeme si však vyjadriť pochybnosti o reálnosti vykonať pozemkové úpravy za 10-15 rokov, a to najmä z kapacitných dôvodov štátnej správy, ako aj zhotoviteľskej obce. Rovnako po preštudovaní materiálu považujeme jeho názov v porovnaní s jeho obsahom za priveľmi ambicióznym, nakoľko určite nejde o komplexnú pozemkovú reformu,“ uviedla hovorkyňa rezortu Anežka Hrdá.

Rezort považuje za reálne vykonať pozemkové úpravy za 30 rokov tak, ako to uviedlo aj jeho bývalé vedenie ešte vo vlani zverejnenom a prijatom materiáli Návrh opatrení na urýchlené vykonanie pozemkových úprav v SR.

Ivana Kaliská, *polnoino.sk*

BILLA potvrzuje svoji expertízu v nové image kampani. Když jde o jídlo, myslí na vše

Společnost BILLA spouští dlouhodobou strategickou kampaň, díky níž komunikuje svou širokou expertízu v potravinářském oboru. Hlavními pilíři komunikace jsou kvalita a čerstvost nabízených potravin, jejich původ, široký výběr a v neposlední řadě vliv potravin na zdraví konzumentů. Kampaň čerpá z fakt o jídle ze spotřebitelských dat, výzkumů a studie ze zahraničí.

Strategická kampaň společnosti BILLA stojí na 42 faktech o jídle. Při vytváření kreativního konceptu, jehož autorem je agentura McCann Prague, vycházeli tvůrci hned z několika relevantních zdrojů, jako např. údajů Českého statistického úřadu, kvantitativního výzkumu společnosti STEM/MARK a americké studie

Environmental Persuaders and the 200 Daily Food Decisions Cornellské univerzity. Z těchto výzkumů vyplývá i fakt, že lidé myslí na jídlo až 226× denně, ať už vědomě, či nevědomě.

Fakta z těchto zdrojů BILLA propisuje do svého nového claimu „Když jde o jídlo, BILLA

myslí na vše“. Představuje myšlenky svých zákazníků spojené s jídlem a dokazuje, že BILLA jako jeden z nejdůležitějších článků, který přímo ovlivňuje, co svým zákazníkům v regálech nabízí, nad jídelním přemýšlí stejně a ještě častěji. Kampaň pracuje s obecnými, ale mnohdy i překvapivými fakty a detaily ze spotřebního chování zákazníků. BILLA je obhacuje i vlastním průzkumem. Nejde pouze o to, jaké jídlo mají zákazníci rádi a co je pro ně při nákupu důležité, ale také o to kde, s kým a jak jej konzumují.

„Kampaní chceme změnit přístup zákazníků ke kvalitním potravinám. Kvalita a čerstvost mají být pro každého samozřejmostí. BILLA je obchodní řetězec, který potravinám rozumí a je dostupný všem. Rozumí potřebám svých zákazníků, a proto zde naleznou široké portfolio produktů vhodných například pro speciální diety a intolerance. Má ve své nabídce velké procento vysoce kvalitních privátních značek, které dále rozvíjí a které se postupně blíží cíli dosáhnout 30% podílu do roku 2025,“ říká marketingová ředitelka Lucie Průšová.

Strategická kampaň se prolne do všech komunikačních kanálů. Postupně budou nasazovány nové televizní spoty, kampaň se dále propíše i do dalších médií, jako je digitál, tisk, billboardy a samozřejmě i do obchodů, kde zákazníci postupně zaznamenají nové vizuály a POS materiály.

„Novou komunikací BILLA spouští dlouhodobou platformu, skrze níž bude nadále budovat a potvrzovat svou roli experta na potraviny a jejich kvalitu. Díky námi provedenému výzkumu máme také mnohem více možností, jak našim zákazníkům nabízet to, co opravdu chtějí a co je pro ně při nákupu potravin důležité,“ zmiňuje Lucie Průšová.

Video obsah kampaně včetně televizního spotu vytvořila režisérka Jasmína Blaževič. Původem dokumentární filmařka, která je známá svou jasnou vizí a zapáleností pro věc, dala svým reklamně neobroušeným stylem komunikaci společnosti BILLA nový směr. Kampaň z dílny agentury McCann Prague vznikla s produkčním týmem Bistro Films. Vizuály nafotil Ondřej Košík.

**Téměř
čtvrtina z nás
snídá až v práci.**

**Když jde o jídlo,
myslíme na vše.**

BILLA
PŘESNĚ PODLE MÉHO GUSTA

**Češi chtějí
české maso.**

Proto máme kvalitní, výhradně české maso Vocílka.

Když jde o jídlo,
myslíme na vše.
I na původ.

BILLA
PŘESNĚ PODLE MÉHO GUSTA

Jazyk versus realita, ve které dnes žijeme

Dnešní komentář začneme ve starém Římě a zároveň v současné České republice. V prvním století před naším letopočtem se totiž filozof Publilius Syrus, který pocházel původně z Asýrie a až později se díky své inteligenci stal osvobozeným otrokem (proto Syrus, tedy syrský), zamýšlel nad něčím, což je, jak se zdá nejen univerzální, ale i nadčasové.

Publilius Syrus se věnoval psaní tzv. maxim, tedy mravních zásad pro jedince, ale i společnost jako takovou. Sám sobě položil také otázku, zda je mravní, aby obchodníci zákazníkům za zboží účtovali mnohem vyšší cenu, než je cena reálná. Publilius Syrus dochází k závěru, že „všechno má takovou cenu, jakou je zákazník ochoten zaplatit“.

Nyní zpět do současnosti a z Apeninského poloostrova do naší středoevropské kotliny. V srpnu jsme na naší facebookové stránce zveřejnili výčet tzv. obchodních přírážek u brambor, jablek, mléka, másla, sýrů a čerstvého mléka. Nikoli marží na tyto produkty, protože ty, jak říkají řetězce, jsou mnohem nižší vzhledem k vysokým nákladům na nájmy, energie, zaměstnance a tak dále. Nejčastější argumenty, které se objevily v komentářích, často zněly: „no tak to nekupujte“,

což nás vrací zpět k onomu více než 2 000 let starému citátu: „Tak to prodávejte sami levněji a spokojený bude zákazník i vy.“ Na to lze říct v zásadě dvě věci. Za prvé ano, prodáváme potraviny často přes alternativní cesty, tzn. přímo ze dvora, případně v podnikové prodejně, nicméně supermarkety a hypermarkety skutečně ovládají téměř 90 % maloobchodu s potravinami a i menší obchůdky často jen přepravují s další přírážkou to, co jejich majitelé koupili ve velkém obchodě. A za druhé. Zákazník je do značné míry tvor pohodlný a zvykl si vše nakoupit na jednom místě a rychle, proto je těžké ho přesvědčovat, aby si každé odpoledne dělal „tour de farmář“ a objížděl si pekaře, řezníky, mlékaře, ovocnáře či zelináře. V tomto ohledu určitě není všem dnům konec a již dnes lze nalézt například nedaleko od Prahy farmy, kde si může zákazník koupit téměř všechno od chleba přes máslo a sýry až po mošty. Což je důkazem toho, že to jde, nicméně stále spíše (i díky blízkosti Prahy) jde o výjimku.

Mnohdy jsme odkazováni k tomu, že v zahraničí to zemědělci umějí, zatímco my ne. K tomu „je třeba říci, že v České republice máme největší prodejní plochu super a hypermarketů v přepočtu na obyvatele v celé Evropě. Žili jsme za železnou oponou a dlouhou dobu zde mezi spotřebiteli platilo přesvědčení, že co je „z venku“, je zkrátka lepší (i když v potravin je tomu mnohdy naopak). Když se připravovala unijní směrnice o takzvaných nekalých praktikách v maloobchodu s potravinami, bylo konstatováno, že je to celounijní problém, který je do jisté míry způsoben i samotnou existencí dotací. Ty v mnoha případech zastírají skutečnou hodnotu potravin. Ano, všechno má takovou cenu, jakou je zákazník ochoten zaplatit, nicméně, z pohledu Publilia Syra, který se ptal na to, zda je morální „natáhnout“ neinformovaného či zmanipulovaného zákazníka (dnes třeba i reklamou), by bylo vhodné se také zeptat, zda se bavíme o zboží zbytném, jako je např. nějaká cetka, nebo právě o potravinách, které naopak patří mezi zboží nezbytné. Zde totiž argument „no tak to nekupujte“ trochu pokulhává a něko-

likasetprocentní přírážky musíme skutečně označit jako nemorální.

Tím se dostáváme zpět do starého Říma a částečně také ke skutečné hodnotě potravin. Ty totiž historicky skutečnou cenu měly. Peníze jsou latinsky „pecunia“, což vychází původně ze slova „pecus“, což je skot. Dnes mají peníze do jisté míry virtuální hodnotu, nejsou stoprocentně vázány na lidské úsilí, ale na vzájemnou důvěru a očekávání dobrého či špatného v budoucnosti. Dříve se peníze musely razit, případně byly ještě nedávno jako bankovky kryty zlatou rezervou. Ještě mnohem dříve však jedinou cennou a obchodovatelnou komoditou byl právě dobytek, a to nejen ve starém Římě, ale v mnoha místech Evropy ještě v raném a leckde i vrcholném středověku. Když Římané někdy na přelomu čtvrtého až pátého století postupně odešli z území dnešní Velké Británie, jejich místo zastoupily postupně germánské kmeny, které se postupně smísily s původním keltským obyvatelstvem, čímž vzniklo označení „Anglosasové“. Proč tato odbočka? V angličtině se totiž poplatek, odměna či honorář řekne „fee“. Vzhledem k tomu, že mám internetové bankovníctví v mobilu v angličtině, narážím na toto slovo poměrně často a trochu si v legraci říkám, že to Čechemi zní trochu zvukomalebně, protože tři až čtyři „fee“ za několik stovek korun měsíčně, to je skutečně pěkný „fičák, který na zůstatku udělá pěkný průvan. Nicméně slovo „fee“ má úplně stejný původ jako právě latinské pecunia a vychází ze staré anglosaštiny, konkrétně slova feoh, tedy skot. Obchodníci se skotem či pilní studenti němčiny pro zemědělce budou určitě znát německé slovo „Vieh“, případně u nás populární „Fleckvieh“, tedy strakatý skot. Původ slova zde opět odkazuje na to, že historicky měla obživa hodnotu, zatímco vše ostatní bylo do značné míry zbytné.

Když se vrátíme ještě jednou zpět do starého Říma, pak můžeme vzpomenout „ab ovo usque ad mala“, tedy doslova „od vejce až po jablko“, což původně znamenalo tradiční pořadí jídla servírovaného na hostinách tehdejších Římanů, ale také později přenesené

„od A do Z“, tedy od začátku do konce a pěkně popořadě. Dnes je hodnotový systém do značné míry převrácený, což mě velkým oslím můstkem přivádí k nadpisu dnešního komentáře. Zatímco dříve realita do značné míry určovala jazyk, dnes i v souvislosti s takzvaným postmoderním proudem ve filozofii, který do značné míry zpochybňuje všechno, čemu jsme doposud přísuzovali určitou hodnotu, jako jsou mravní zásady nebo třeba i tradiční role rodiny či muže a ženy, je tomu přesně naopak. Bavíme se například o tom, že si přestaneme říkat „manžel“ a „manželka“, ale budeme si říkat univerzálně „druh“. V angličtině se například „manžel“ řekne „husband“, což opět vychází ze staré anglosaštiny, konkrétně slov hús (dům, tedy pán domu) a bóndi, což znamenalo ten, který orá pole. Pokud odhlédneme od kněžny Libuše, která si progresivně sama vybrala Přemysla Oráče, původní výklad slova už by dnes asi „hlavně s tím pánem

domu“ moc neprošel. Dnes naopak tradiční role muže a ženy a rodiny vůbec zpochybňujeme a vynalézáme přes třicet druhů pohlaví a chodíme po špičkách kvůli menšinám, jejichž počet je mnohdy nižší než jedno procento. Tím neříkám, že bychom neměli jeden druhého respektovat a chovat se k ostatním tak, jak bychom chtěli, aby se oni chovali k nám, ale zároveň by společnost neměla ztratit svoje kořeny, kterými vždy byla „krev a půda“, tedy rodina, národ a poctivá práce. Národy a civilizace, které na to zapomenuly (vzpomenout opět můžeme civilizaci římskou), zanikly a dnes se o nich v tom lepším případě můžeme dočíst pouze v učebnicích historie.

Na závěr si dovolím ještě jednu malou odbočku. Čeština má jednu kouzelnou zvláštnost. Máme totiž takzvaná zvrtná zájmena (tedy si a se), která do značné míry jdou nahradit slovy „sobě a sebe“. Příkladem budiž tyto dvě věty. Pomoz-

me si. Slovo „si“ lze nahradit slovem „sobě“, případně „sami sobě“. V případě „se“ uvedme jako příklad větu: „Představil se“, tedy opět představil (sám) sebe. Mezi Čechy a mezi zemědělci zvláště je pak velmi populární věta, kde „se“ funguje jako podmět. „Mělo by se s tím něco dělat“, což naznačuje, že by se to mělo vyřešit tak nějak samo sebou. Němčina by v tomto případě nicméně řekla něco jako „Man soll etwas damit machen“, tedy „člověk by s tím měl něco udělat“. V němčině totiž žádné kouzelné „se“ neexistuje, a nakonec musí přijít nějaký „man“, který to udělá. Nám se to naše „se“ často někde schová a nemáme nakonec nic. Podobný příběh jsme historicky zažili několikrát. Pojďme si tedy říci, že místo „se“ řekneme raději „já to udělám“ a mnohem lépe pak „my to uděláme“, a ono „se“ nahradíme akronymem SE, tedy „společně a efektivně“.

Ing. Jan Doležal, prezident AK ČR

Setkání šlechtitelů a semenářů

Aktuální vývoj šlechtitelské a semenářské legislativy, dotační podpora sektoru, následky restrikcí dalších účinných látek na ochranu rostlin, nutnost zajišťování pohybu osiv a sadby v době mimořádné krize a otázka soběstačnosti v zemědělském sektoru byly hlavními tématy jednání valné hromady Českomoravské šlechtitelské a semenářské asociace (ČMŠSA), která je profesním sdružením šlechtitelských a semenářských firem.

Valná hromada ČMŠSA byla svolána prezidentem asociace Ing. Janem Prášilem a uskutečnila se 3. září 2020 v Hradci Králové. Tohoto výročního zasedání se zúčastnila naprostá většina ze 72 členů asociace.

Pozvání přijali také významní hosté, mimo jiné místopředseda Zemědělského výboru PS Parlamentu ČR Ing. Josef Kott, náměstek pro řízení Sekce zemědělství a potravinářství MZe Ing. Jindřich Fialka, náměstek pro řízení Sekce EU a zahraničních vztahů MZe Ing. Jiří Šír, ředitelka Sekce projektových opatření PRV, OP Rybářství a Národních dotací SZIF Ing. Kateřina Adamcová, prezident Agrární komory ČR Ing. Jan Doležal a ředitelé sekci a odborů ÚKZÚZ.

Náměstek Ing. Jindřich Fialka seznámil přítomné se současnou situací ve vztahu k národním dotacím a poděkoval semenářům za zajištění hladkého průběhu dodávek osiv a sadby letos na jaře, na začátku pandemie covid-19. Náměstek Ing. Jiří Šír ve svém vystoupení mimo jiné shrnul aktuální stav vyjednávání budoucí SZP a víceletého finančního plánu 2021–2027. Prezident AK ČR Ing. Jan Doležal zdůraznil ve svém příspěvku, že by měly být stejné parametry na osiva a sadbu, které jsou dodávány nejen v rámci vnitrou-

nijního obchodu, ale také ze třetích zemí. Ředitelka Ing. Kateřina Adamcová informovala o postupu administrace žádostí u dotačních programů a ujistila, že ze strany SZIF je zde snaha co nejvíce zjednodušit elektronické zasílání dokladů přes Portál farmáře.

V rámci valné hromady proběhly volby do představenstva ČMŠSA na čtyřleté období 2020–2024. Ing. Jan Prášil obhájil pozici prezidenta ČMŠSA, Ing. Antonín Doleček a Dr. Ivo Sedláček obhájili posty místopředsedů a Ing. Milan Děd a Ing. Viktor Kopačka zůstávají členy představenstva asociace. Novým členem představenstva byl zvolen Ing. Ladislav Kulas.

Prezident Ing. Jan Prášil a výkonná ředitelka Ing. Vlasta Horká ve svých příspěvcích zhodnotili činnost asociace v uplynulých čtyřech letech a konstatovali, že je nutné zajistit odpovídající podporu prostřednictvím národních dotací tak, aby byly z hlediska financování šlechtění zachovány srovnatelné podmínky s ostatními zeměmi EU, aby nedocházelo k dalšímu oslabení konkurenceschopnosti českého šlechtění a semenářství. Dále je třeba aktivně prosazovat používání certifikovaných osiv jako základního předpokladu pro dosažení kvalitní a zdravé produkce čes-

kých potravin. Legislativa postupně zvyšuje administrativní zátěž při výrobě uznaného osiva a to přináší výrobcům certifikovaných osiv další finanční náklady. Na druhou stranu se tím nepřímo podporují necertifikovaná osiva, která jsou mimo rámec kontrolního systému, a nelze ověřit jejich zdravotní stav. Zároveň je nezbytné vystupovat proti zákazům dalších účinných látek, neboť je nezbytné zajistit účinné přípravky na ochranu rostlin, zejména mořidla, aby v budoucnu nedocházelo k nekontrolovatelnému rozšiřování chorob přenosných osivem.

Do usnesení Valné hromady byly promítnuty nové úkoly ve vztahu ke strategickému významu šlechtitelského a semenářského sektoru. Za prvé, jednat o podpoře ze strany státu při zajišťování pohybu osiv v době mimořádné krize, jakou je např. pandemie způsobená covid-19. Uzavření hranic nebo zpomalení přeshraničního pohybu osiv by mohlo způsobit významný problém v dodavatelském řetězci osiv a sadby. A za druhé v otázce zajištění soběstačnosti v zemědělském sektoru je třeba jednat o možnosti zařazení šlechtění a semenářství mezi strategická odvětví státu.

Ing. Vlasta Horká
výkonná ředitelka ČMŠSA

Pivovar, který proslavily Postřižiny

Filmové Postřižiny na motiv povídky Bohumila Hrabala jsou úzce spjaty s nymburským pivovarem, byť se zde ale nenatáčely. Jak to? Nejen toto tajemství nám prozradí sládek Bohumil Valenta, který nás v Pivovaru Nymburk zasvětil do tajů tradičního českého pivovarnictví.

České pivo je pro svou kvalitu známé po celém světě a jeho vaření má u nás velmi dlouhou tradici. Avšak v Česku už je jen několik málo pivovarů, které stále ctí tradiční postup vaření piva. Jedním z nich je nezávislý regionální Pivovar Nymburk, z jehož sklepů míří k pivním znalcům i pivo Staročech, které získává prestižní ocenění. Historie pivovarnictví v Nymburku sahá až do 14. století, nicméně novodobý pivovar založili měšťané v roce 1895. Ač zhruba čtvrtinu produkce vyváží do zahraničí, stále si zakládají na tom, že se jedná o regionální pivovar, kde se pivo vaří pořád stejně, jako v dobách, v nichž se odehrávají Postřižiny.

Jak to bylo s Postřižinami?

Není pochyb o tom, že právě tento film režiséra Jiřího Menzela patří do zlatého fondu české kinematografie, a řadu hlášek z něj používáme dodnes.

Ne každý ale ví, že to byl právě nymburský pivovar, který poskytl Bohumilu Hrabalovi inspiraci k sepsání příběhu, podle kterého byl natočen. Ve filmu byste však nymburský pivovar hledali marně, protože se režisérovi Menzelovi tehdy nepozdával, a tak potřebné dobové kulisy poskytl pivovar v Dalešicích. „Není pochyb, že nymburský pivovar nejvíce proslavil právě pan Hrabal, který nám dal rovněž souhlas s používáním názvu Postřižinské pivo, které zde vaříme,“ doplňuje informace sládek Bohumil Valenta.

Výroba jako za starých časů

V roce 1895 měl pivovar roční kapacitu 30 000 hektolitrů, dnes se zde vaří zhruba 200 000 hektolitrů – objem výroby sice vzrostl a technologie postoupila, stále se zde však pivo vaří tradičně. „Máme vlastní humnovou sladovnu, čtyřnádobovou varnu,

otevřenou spilku a ležácké sklepy,“ vysvětluje Bohumil Valenta a dodává: „Unikátní je zejména humnová sladovna, kterých už je pouze několik na světě a je pro české země typická. Varný proces zase tak ojedinělý není, ale otevřená spilka se ve větších pivovarech už také moc nevidí.“ V celém pivovaru je i dnes velký podíl ruční práce, třeba kádě a tanky se myjí ručně a automatizované jsou víceméně jen stáčecí linky.

Sládek je u nás stále pánem

Nymburský pivovar se hrdě hlásí k tomu, že je nezávislý a relativně malý, díky čemuž má dostatek volnosti. „Nikdo nám neurčuje, jaké suroviny máme používat a co máme vařit, nemusíme nic konzultovat a obhajovat před zahraniční centrálou, jednoduše se zde domluvíme u jednoho stolu, co a jak, a co se řekne, to platí,“ říká Bohumil Valenta a pokračuje: „Jako sládek tady mohu spoustu věcí ovlivnit, třeba výběr a poměr surovin a samozřejmě i všechny možné další parametry. Jsem také rád, že si občas mohu zkusit i nějaké nové pivo, které bych v nadnárodním pivovaru určitě dělat nemohl.“ Sládek Bohumil Valenta je příkladem toho, že by lidé měli dělat to, co je baví a k čemu mají vztah. I když nepochází z pivovarské rodiny, pivo ho zajímalo a bavilo natolik, že se jej rozhodl studovat, a je na něm vidět, že ho práce baví.

Chuť na další doušek

Pro pivo českého typu je nejlepší i český chmel „červeňák“, který patří k nejdražším na trhu. „V tomto směru nešetříme a jdeme jednoznačně cestou kvality, protože žatecký ‘červeňák’ má výjimečné aroma,“ říká Bohumil Valenta. Také další suroviny jsou výhradně tuzemské – třeba ječmen nakupují v Polabí od místních pěstitelů. Právě díky jedinečnému mixu surovin a dlouhé tradici je české pivo celosvětový fenomén a ve světě se konzumuje nejvíce. „Češi umí pivo vyrobit prostě nejlépe. České pivo má vyšší plnost, takovou ‘chlebnatost’, která u zahraničních piv většinou chybí. Kromě toho má naše pivo i vysokou pitelnost, což je vlastnost související s charakterem hořkosti, která po napití vybízí k dalšímu lahodnému doušku,“ zasněhuje nás do pivních tajů nymburský sládek. Pokud tedy budete chtít pivo degustovat, vězte, že se doušek musí na rozdíl od vína polknout a jeho hořkost doznívá třeba až dvacet sekund po napití.

Pivo Staročech sbírá ocenění

O tom, že poctivý přístup k vaření piva dokáží ocenit nejen zákazníci, ale i odborníci, svědčí i řada ocenění, která piva z Pivovaru Nymburk získala. „Na zahraniční soutěže nejezdíme, protože si nejvíce vážíme ocenění z tuzemských soutěží, z nichž je asi nejcennější českobudějovická Pivní pečeť,“ říká Bohumil Valenta. A právě zde získal

ocenění jeden z nových produktů, kterým je polotmavý ležák Staročech. Jedná se o privátní značku společnosti Penny Market, s níž nymburský pivovar spolupracuje už více jak 20 let, tedy od samého počátku, kdy PENNY vstoupilo na český trh, a v žádné jiné síti toto pivo nelze koupit. „Jsem moc rád, že se v poslední době podařilo řadu piva Staročech ještě rozšířit a aktuálně vyrábíme výčepní pivo, ležák, polotmavý ležák a nealkoholické pivo, přičemž koupit jej lze jak v lahvích, tak v plechovkách,“ vyjmenovává Bohumil Valenta.

Dej Bůh štěstí!

Srdcem pivovaru je varna, kde výroba piva začíná. Vyrobený slad se musí nejprve našrotovat a smíchat s vodou a probíhá tzv. rmutování, tedy přeměna škrobu ze sladu na

jednodušší zkvasitelné cukry. Tento proces zabere nejvíce času a až na závěr tohoto zhruba desetihodinového cyklu, kdy „dílo“ projde všechny čtyři různé nádoby, se v té poslední přidá chmel a ze sladiny vzniká mladina. Zavedeným postupem je trojitě chmelení, ale některá piva se chmelí i čtyřikrát – záleží na kombinaci různých odrůd chmele. Na konci chmelovaru je potřeba zkontrolovat lom sladiny, ke které sládek přivoní a pohledem proti světlu zkontroluje, zdali je vše v pořádku. „Dříve sládek každé várce, která opouštěla varnu, žehnal ‘Dej Bůh štěstí’, protože se to kouzlo, které udělá z mladiny pivo, přisuzovalo vyšší moci. Mikroskop tehdy ještě nebyl vynalezen, takže se nevědělo, že existují nějaké kvasinky,“ uzavírá naše povídání Bohumil Valenta. Takže, Dej Bůh štěstí a na zdraví!

Žít si tady hezky česky.

PENNY spustilo ještě v průběhu koronavirové krize kampaň ŽÍT SI TADY HEZKY ČESKY. Jejím cílem je podpora českých dodavatelů v nelehké době a motivace veřejnosti k nákupu českých produktů. PENNY dlouhodobě podporuje české dodavatele. Sedm z deseti nabízených výrobků je českých. Po celé zemi má 25 lokálních dodavatelů piva, spolupracuje s více než 50 lokálními pekaři, kteří mimo jiné dodávají na 40 originálních druhů chleba, a úzkou spolupráci má také s producenty ovoce a zeleniny nebo s řezníky.

Opětovné využití odpadních vod je také prevencí rizik sucha

V projektech týkajících se prevence rizik sucha zmiňuje jako následovníhodný stát řada našich politiků, vědců i výzkumníků stát Izrael, přestože podmínky v ČR a Izraeli jsou skutečně velmi odlišné ve všech směrech. Pojetí prevence rizik sucha se však v ČR odlišuje i v reálné praxi – například v opětovném využití odpadních vod, i těch vyčištěných v čistírnách odpadních vod (ČOV).

Právě Izrael je totiž v opětovném využívání recyklovaných odpadních vod inspirací pro celý svět, celá řada zemí s nedostatkem zdrojů vody je ale využívá také. Dokonce i jako zdroje pitné vody, a dokonce i dlouhodobě, jako například město Windhoek v africké Namibii, kde bylo již v roce 1968 vybudováno zařízení na recyklaci odpadní vody „Goreangab“ a pro tamní obyvatele je tak zdrojem pitné vody už více než 30 let. Nezávadnost recyklované vody a její možné využití dokonce i při výrobě potravin (konkrétně národního nápoje piva) prezentovala na loňské konferenci Vodovody a kanalizace také společnost Veolia a výsledné pivo ERKO vyrobené v pivovaru v Čížové na

zmiňované výstavě pili jak její návštěvníci, tak významní politici – a všem chutnalo. Neznamená to, že bychom přitom měli nutně v naší zemi vařit pivo z vod vypouštěných z čistíren odpadních vod, jde ale o příklady vedoucí k poznání, že bychom se ani v ČR neměli využití recyklované vody bát a přizpůsobit tomu také platnou legislativu.

Zejména když je od května letošního roku posvěceno využívání recyklované odpadní vody Evropskou unií, včetně stanovení čtyř tříd kvality recyklované vody a podmínek jejich využití. Součástí materiálu je přitom i možné využití recyklované odpadní vody na zavlažo-

vání v zemědělství, materiál EU ale zároveň ponechává na úvaze jednotlivých členských zemí, zdali nabízených pravidel a možností využijí. A tomu se bohužel naši zákonodárci brání, obvykle s odkazem na možná rizika kontaminace zemědělských produktů pozůstatky potenciálně nebezpečných látek, které se ve vyčištěné odpadní vodě z ČOV mohou nacházet.

Výsledkem je, že tyto vyčištěné odpadní vody v současné době končí poté, co projdou ČOV, zpět ve vodních tocích a krajině, což sice není nic proti ničemu, ale v praxi se takovým přístupem urychluje odtok vody z území

naší země do zahraničí. Odpadní vodu z ČOV přitom naše legislativa neumožňuje využívat, neboť odpadní voda nemá statut „zdroje vody“. Podle našich zákonů je totiž považována za zdroj vody buď voda podzemní, nebo povrchová, což v praxi znamená, že odpadní vodu může využívat pouze ten, kdo ji čistí, a jen uvnitř svého areálu. Vyčištěná odpadní voda včetně vody z dešťů, která skončí v kanalizaci a celkem rychle projde příslušnými trubkami zpět do životního prostředí, se tak na území naší země moc dlouho nezdrží, ačkoli by se mohla při jejím opětovném využití zdržet mnohem déle. To by fakticky znamenalo, že opětovné využití odpadních vod by výrazně zpomalilo odtok vody z území ČR a tím by také výrazně přispělo k prevenci rizik sucha. Vzhledem k tomu, jaký objem vody projde ročně přes ČOV (podle statistik se v ČR vyčistí zhruba 800 milionů kubíků vody), to není rozhodně zanedbatelný objem vody, který by se na území naší země déle zdržel.

Je to dokonce větší objem vody, než jaký jsou schopné zadržet veškeré rybníky v ČR – jejich celková kapacita činí necelých 500 milionů kubíků, ale vzhledem k tomu, že je značná část z nich zabahněna, jsou tyto vodní plochy při velkých deštích schopné navíc jednorázově zadržet ani ne stovku milionů kubíků vody navíc. K tomu snad jen poznámka, že naše přehradý dokáží jako celek pojmout téměř 3,5 miliardy kubíků vody, tedy sedmkrát více. Právě opětovné využití odpadních vod tak představuje nemalý potenciál k zadržování a zdržování vody v naší zemi. Potřebou akumulace a retence vody se přitom ohání prakticky všichni politici, vědci i zástupci nevládních organizací. Jedno z možných řešení – do právě novelizované podoby vodního zákona využití recyklovaných vod zahrnuto není, ačkoli návrhy na využití vyčištěných odpadních vod vzneseny byly. Byly ale zamítnuty, což ukazuje na skutečnost, že přes všechny katastrofické odborné i politické vize o budoucím suchu nebylo zřejmě doposud sucho v naší zemi tak velké, aby se politici tímto problémem zabývali. Ale měli by, neboť odpadní vodu využívají stále častěji i takové země, které mají k dispozici více vody, než je tomu (na střeše Evropy, kam žádná voda nepřítéká) u nás.

Vyčištěná odpadní voda je přitom v mnoha ohledech čistší než surová voda v přírodě, minimálně z mikrobiologického hlediska. Její využití by tak přivítali i zemědělci, možná právě to je ale jednou z bariér, proč se naši zákonodárci zdráhají statut vodního zdroje odpadní vodě udělit. K tomu je však vhodné uvést několik poznámek. Za prvé, že vyčištěné odpadní vody skutečně obsahují pozůstatky některých rizikových látek (pesticidy, hormony, zbytky antibiotik atd.), a v ČR není zas tolik skutečně moderních ČOV, které by zbytky těchto látek v odpadních vodách snížily na neznatelné minimum. Ještě důležitější je ale to „za druhé“ – totiž, že v širším opětov-

ném využití vyčištěné (recyklované) vody vidí budoucnost i sama EU, a dokonce i laická veřejnost. Podle letošního průzkumu agentury IBRS podporuje opětovné využívání vody v průmyslu 95 % dotázaných a kromě toho počítá s opětovným využíváním vody i evropská strategie „Farm to Fork“.

Není přitom hned nutné používat recyklovanou vodu v produkci surovin určeným pro lidskou výživu, i když ani to by neměl být fatální problém. Recyklovanou vodu lze ale jistě použít například ke zlepšení vodní bilance v lesích, v produkci technických plodin, květin, především ale v průmyslu, což mimochodem koresponduje s postojem drtivé většiny společnosti. Opětovné využití odpadních vod podporují i sami vodohospodáři, a navíc se takové využití již v současné době podporuje defakto

i dotačně. Všeobecně známý program Dešťovka není ve skutečnosti nic jiného než podporou opětovného využití vody, byť vody dešťové.

Opětovné využívání vody je navíc jednou z mnoha oblastí v dnes stále více preferované cirkulární ekonomice a obecně recyklací všeho druhu. Projektů, plánů a cílů, jak více a efektivněji recyklovat všechny myslitelné materiály, které člověk využívá, je nekonečná řada. Neměl by tak být problém začlenit do recyklovatelných materiálů také vodu, už i proto, že to stejně bude muset ČR v budoucnosti udělat. Nejen z hlediska omezení rizik sucha je tak důležité konstatovat, že čím dříve se tak, třeba i prostřednictvím nějakých pilotních programů stane, tím lépe.

Petr Havel, foto Nina Havlová

Lokalita Soutok – veřejný konflikt není řešením

Přestože je již nějakou dobu mediálně nejviditelnějším tématem našeho lesnictví kůrovcová kalamita, doutná pod jeho povrchem problém, který lze označit za modelový střet mezi výkonem státní správy lesů a ochránci přírody. Za ty mluví osm odborných společností sdružující mimo jiné i univerzitní vědce a členy Akademie věd ČR. Nejde tedy jen o aktivisty, kteří by se přivazovali ke stromům, nebo o lidi, kteří nejsou schopni konstruktivního dialogu.

Předmětem sporu je jedinečné území, přezdívané také jako „Moravská Amazonie“, což je největší zachovaný komplex lužních lesů v ČR nad soutokem Moravy a Dyje, krátce řečeno „Soutok“. V území hospodaří státní podnik Lesy České republiky (Lesy ČR), konkrétně Lesní správa Židlochovice, a část z tohoto území spadá do biosférické rezervace UNESCO. Odborné společnosti přitom požadují, aby bylo předmětem ochrany celé území, a to prostřednictvím chráněné krajinné oblasti, což by v podle nich v praxi znamenalo jednak vyšší stupeň ochrany, jednak s tím související změny v hospodaření na tomto území. Tolik hlavní linie sporu.

V prvé řadě je třeba zdůraznit, že, jak už to tak bývá, nemá ani jedna ze zúčastněných stran ve svých tvrzeních (jejich rozbor by vydal na několik stránek) stoprocentní pravdu. Na jednu stranu by bylo žádoucí, aby se podíl chráněných ploch v dotčeném území zvýšil, což požadují odborné společnosti, na straně druhé nelze stávající způsob hospodaření Lesů ČR v lokalitě Soutok označit za formu, která by nebyla hospodařením v mnoha aspektech k přírodě blízkým. Jen v posledních několika letech došlo v této lokalitě k řadě akcí, například ke zprůtočnění slepých ramen Dyje, propojení řady vodotečí a tím ve výsledku k intenzivnějšímu zavodnění oblasti, která v posledních letech, včetně jarního období roku letošního, trpěla suchem. Lesy ČR také ve spolupráci se státním podnikem Povodí Moravy lužní lesy pravidelně a řízeně zaplavují, což nepochybně biodiverzitě lokality pomáhá. Zároveň je třeba konstatovat, že ne všichni akademici s kritikou směřující na Lesy ČR a Ministerstvo zemědělství souhlasí. Současnou podobu hospodaření obhajuje například i místopředseda České akademie zemědělských věd Vilém Podrázský. I on ale mluví o potřebě vést o hospodaření v lokalitě online odborný dialog, což je, upřímně řečeno, také jediná možná cesta k tomu, aby se z „kauzy Soutok“ nestala „kauza Šumava“, v níž ve finále už nešlo ani tak o smysluplnou ochranu přírody, ale o zpolitizovaný problém,

využívány spíše ke zviditelňování jednotlivých aktérů sporu.

Vzhledem k tomu, že jde o přírodní procesy, neexistují ani v případě Šumavy, ale ani v případě Soutoku jednoznačná řešení. Podle sloganu z filmu Jurský park „život si najde cestu“ nelze navíc ani předjímat, která řešení mohou být, i podle současných poznatků, skutečně optimální, neboť životní prostředí se mění nezávisle na lidském chtění, a to více, než si je člověk ochoten přiznat. Co je ale zřejmé, a dokonce i pro zemědělce i lesníky výhodné, je potřebná změna filosofie ochrany přírody, dnes stavěná především na ochraně jednotlivých druhů rostlin nebo živočichů. Právě kvůli probíhajícím změnám je totiž lepší a objektivnějším řešením ochrana větších územních celků, neboť jednotlivé rostlinné i živočišné druhy mohou v průběhu času měnit svá stanoviště. To se mimo jiné potvrdilo i při letošním vývoji počasí na jižní Moravě (mimořádně nedaleko od Soutoku), kde se na svých někdejších stanovištích objevily byliny považované v dané lokalitě za vyhublé prostě proto, že jejich semena dokázala přežít předchozí suché roky v půdě a letošní vyšší úhrny srážek je opětovně probudily k životu. To přitom není žádný neznámý jev, a v tom je i inspirace pro lesáky i zemědělce – ochrana větších celků snižuje riziko obvinění z nesprávného managementu například na lučních (ale i lesních a polních) porostech, v nichž je nějaký organismus chráněn (třeba chřástal, ale to je jen symbol), ale z roku na rok (třeba kvůli dočasně změně počasí) z lokality zmizí. Což může být třeba důvodem k odejmutí dotací nebo nějakých byrokratic-

kých komplikací. Nejen z toho důvodu by tak bylo vhodné se s odbornými společnostmi domluvit. Lesy ČR ostatně již uvažují o pilotních lokalitách, na nichž by uplatňovaly jiný způsob hospodaření, a to i v lokalitě Soutok. Dohoda s vědci by navíc mohla znamenat i jiné než stávající toky finančních prostředků, což by Lesům ČR mohlo vylepšit ekonomickou bilanci, což také odborné společnosti nabízejí.

Je samozřejmě otázkou, jak rozsáhlé území na Soutoku by mělo být předmětem vyšší ochrany, a zejména o tom by měla být vedena (ostatně něco podobného se také odehrálo na již zmiňované Šumavě) diskuse. Už i proto, že je z hlediska podpory biodiverzity vhodné vyšší než současné zachování starých stromů (zejména dubů), které ale mohou představovat na druhou stranu riziko pro návštěvníky lokality. Biosférické rezervace totiž dle svého obecného statutu zahrnují zároveň k přírodě blízká území, zároveň ale území ovlivněná činností člověka, aby bylo možné studovat konflikty mezi člověkem a přírodním prostředím a jejich řešení. Od klasických rezervací se tak biosférické liší tím, že nejsou zaměřeny pouze na ochranu přírody, ale respektují a podporují ty lidské činnosti v krajině, které vedou k jejímu pozitivnímu a trvale udržitelnému využití a rozvoji. V praxi je tedy ochrana biodiverzity založena na využívání každodenních rozumných a udržitelných aktivit člověka, kdy se obyvatelé biosférické rezervace stávají jejími strážci, kteří využívají a chrání její hodnoty.

To v praxi znamená, že biosférické rezervace nejsou ponechány plně přirozenému vývoji,

ale přímo se v nich počítá s činností člověka. To se ostatně svým způsobem týká celého území ČR a v zásadě území všech států počítaných mezi takzvané vyspělé země, neboť tvář krajiny je tam prakticky bezezbytku antropogenního (lidského) původu. Dodat lze jen, že i současná podoba (nejen) našich národních parků i chráněných oblastí je výsledkem činnosti člověka a bez jeho aktivit by se mnohé rostlinné i živočišné druhy na našem území nevyskytovaly. Platí to ale samozřejmě i obráceně, stejně jako platí, že jedinečnost takových lokalit, jako je Soutok, lze jistě podporovat i kroky, které zatím nejsou v míře, v jaké by to bylo možné, uplatňovány. Jde například o takzvané výmladkové hospodaření, což mimo jiné znamená úspory při zalesňování, a navíc jsou výmladkoví jedinci odolnější vůči klimatickým vlivům, například suchu. Jiným příkladem, opět s příznivými ekonomickými dopady, je přirozené zmlazení, což se v případě lokality Soutok týká zejména již zmiňovaných dubů. Tento způsob obnovy porostů znamená v praxi úsporu zhruba půl milionu korun na hektar, což není zas tak málo, i při vědomí všech komplikací s prostupností území, která z toho mohou vyplývat. Názory na způsob lesnického hospodaření, zejména v jedinečných lokalitách, nejsou a ani v budoucnosti nebudou logicky jednotné. Rodící se veřejný konflikt v kauze lokality Soutok tak není řešením, nejen proto, že by měl negativní dopady na image Lesů ČR, která se v poslední době pomalu, ale přece jen postupně zlepšuje.

Petr Havel, foto Nina Havlová

Česká lesnická akademie v Trutnově slaví 75. výročí od založení

Před 75 lety, 28. 8. 1945, byla založena Česká lesnická akademie v Trutnově (ČLA). K příležitosti tohoto významného jubilea vznikl korespondenční rozhovor s Ing. Milošem Pochobradským, který zde již přes rok zastává funkci ředitele. Toto povídání bylo zaměřeno nejen na samotné oslavy významného výročí školy, ale také na úspěšně realizované projekty a novinky na ČLA a jeho přání škole, studentům i lesnickému oboru do dalších let.

VIZE A ZDAŘILÉ PROJEKTY

Je tomu přes rok, co jste se ujal funkce ředitele ČLA v Trutnově. S jakou vizí jste tuto roli převzal a které projekty se již podařilo zdárně realizovat?

Vize je stále stejná, posilovat české lesnické školství a dostat ČLA do čela pelotonu mezi lesnickými školami. Začali jsme společně se skvělým týmem, který tu na škole je, připravovat projekty ve všech oblastech. Čeká nás spousta práce v oblasti investic, kompletní rekonstrukce domova mládeže, přestavba tříd, nákup nových učebních pomůcek apod. Prozatím se nám podařilo z velké části obnovit vozový park školy, zejména pak vozidel určených pro přepravu žáků do lesa. Zrekonstruovali jsme dvě třídy, nakoupili nábytek do domovů mládeže, obnovili strojní techniku na školním poli a také jsme zrekonstruovali střelnice na Babí a ve Svobodě nad Úpou. Chceme se věnovat sportovní střelbě a všem našim střelnicím nabídnout široké veřejnosti. Momentálně připravujeme propagační akci, protože málokdo v Trutnově a okolí ví, že ta možnost tu je. Skvěle jsme nastartovali marketing školy a daří se nám lépe prezentovat. Podařilo se nám také opět otevřít a naplnit Vyšší odbornou školu. Uspořádali jsme i první ročník letního tábora, který je zaměřen na přírodu a sport. Pozitivní zpětná vazba je

odměnou pro všechny, kteří se podíleli na organizaci, a zároveň je to pro nás závazek do dalších let. Chci se věnovat i dětem a dospívajícím, pracovat s nimi a budovat v nich pozitivní vztah k přírodě. Letní tábor je určitě správným krokem.

Jedním z vašich záměrů je větší orientace na praktickou výuku s erudovanými odborníky, ale i na zahraniční praxe studentů a rozvoj cizích jazyků. V jakých oblastech v tomto spatřujete přínos pro dnešního studenta lesnictví?

Je mým cílem, aby absolvent ČLA opouštěl školu nejen odborně, ale i jazykově vybaven a nebál se v cizině promluvit, proto jsou zahraniční praxe velmi důležité a chci se na ně zaměřit. Díky svému lesnickému působení mám početné kontakty se zahraničními středními lesnickými školami i státními lesy – například ve Skandinávii, v Pobaltí nebo v příhraničních státech. Mně osobně zahraniční praxe hodně daly a celý život z nich čerpám. Proto chci, aby takovou příležitost dostali i naši studenti. Jazyky jsme začali vyučovat i mimo výuku jako zájmový kroužek. V souvislosti s tímto tématem bych rád doplnil, že jsme významně posunuli spolupráci mezi všemi lesnickými školami a také nastartovali úzkou spolupráci s vysokými školami jak v Praze, tak v Brně.

NOVINKY V ČLA

V poslední době vyvstala potřeba aktualizace dnes již zastaralých učebních materiálů lesnického školství. Této výzvy jste se chopili a nyní plánujete vydání nových učebnic. Po jaké stránce se výukové materiály změní a které další instituce se na nich budou podílet?

Společně se všemi středními lesnickými školami, které nabízí maturitní obor lesnictví, jsme vytvořili výborně fungující tým a řešíme spolu několik otázek. Jednou z nich jsou učebnice. Vybranými zaměstnanci jsme obsadili tvůrčí týmy, které pracují na nových učebnicích pro pěstování lesa, ochranu lesa a nauku o lesním prostředí. Požádali jsme o spolupráci státní podnik Lesy ČR, setkali

jsme se s generálním ředitelem Josefem Vojáčkem a domluvili podmínky spolupráce. Týmům jsme jako ředitelé nastavili jasná pravidla pro tvorbu, a hlavně jsme nastínili, jak by měly učebnice vypadat. Chceme v dnešním světě plném informací vytvořit stručné, přehledné a názorné učebnice. Naším cílem je upevnit množství základního odborného učiva, které chceme, aby každý absolvent perfektně ovládal.

Od září letošního roku ČLA opět otevírá tříleté vyšší odborné studium, při kterém budou odborné praxe probíhat v pobočkách ÚHÚL i v jednotlivých lesních správách státního podniku Lesy ČR. Na jaká specifika bude výuka v tomto stupni vzdělání zaměřena a kolik studentů o ni projeví v letošním školním roce zájem?

Vyšší odbornou školu se snažím pojmut jinak, než jak fungovala původně. Studium na naší VOŠ vnímám jako rekvalifikační nelesnických maturantů na lesnický obor. Budeme se zaměřovat hodně na praxe. V rámci vzdělávání bude možnost získat např. osvědčení pro práci s motorovou pilou, zbrojní průkaz, vyšší myslivecké zkoušky apod. V současné době máme 25 přijatých studentů, kteří nastupují 18. 9. 2020 do kombinovaného studia oboru lesnictví.

VÝUKA PŘI OMEZENÍCH VLIVEM PANDEMIE

Druhá polovina loňského školního roku byla omezena vládními opatřeními proti pandemii covid-19. Jak si ČLA poradila s touto nestandardní nárazovou situací?

Troufnu si říct, že jsme se se situací vypořádali velmi dobře. Někteří naši zaměstnanci byli přeřazeni na jinou činnost a v době pandemie pracovali v lese, šlo zejména o pálení klestu, sázení, úklid pasek, natěračské a další manuální práce. Pár zaměstnanců si vyzkoušelo práci v lese poprvé a jsem přesvědčen, že to pro ně bylo přínosné. Všechny činnosti probíhaly samozřejmě za dodržení doporučených bezpečnostních a hygienických podmínek. Na školním poli jsme odvedli kus práce a jsem za to velmi rád. Co se týká výuky studentů

na dálku, pedagogové si poradili v rámci možností a vše proběhlo podle plánu. Dále co se týká praxí, v tomto ohledu nás všechny covid-19 nepříjemně přibrzdil. I přesto jsme jako jedna z mála škol realizovali odborné praxe, a to jak individuální u lesnických subjektů, tak i společně na školním polesí.

Jak vypadá výuka v novém školním roce?

Jsme připraveni tuto složitou situaci zvládnout. Bude pro nás klíčové, aby nám nebylo omezeno ubytování studentů, to by situaci velmi zkomplikovalo. Začali jsme učit klasicky, bez omezení. Prostory, systém ochrany studentů a zaměstnanců včetně dezinfekce máme připraveny. Na distanční studium máme dostatek vybavení i zkušených pedagogů, jen se takto nedá učit vše a učení je pro studenty složitější a méně názorné.

PŘIPOMENUTÍ 75. VÝROČÍ

Letos uběhlo již tři čtvrtě století od založení lesnické školy v Trutnově. Můžete stručně popsat proměnu školy za toto období? Co pro vás výročí znamená?

Znamená pro mě významnou událost. Každé výročí, které je spojeno se školou, již jsem sám absolventem, je pro mě důležité a přijímám ho s úctou a pokorou, o to víc, když jsem zde nyní ředitelem. Škola prošla za celý svůj vývoj několika určitými změnami, ale co je zásadní, stále je to prestižní škola, která má co nabídnout, a na tom můžu stavět.

Při jaké příležitosti si letos toto výročí připomenete?

Letos oslavíme 75 let naší školy a město Trutnov pořádá Dny evropského dědictví, které jsou věnovány 760. výročí první písemné zmínky o Trutnově. Usoudili jsme, že by bylo

příhodné tyto dvě významné události propojit a uspořádat společně, proto jsme se s městem dohodli na této společné akci.

Co byste nejen ČLA v Trutnově, ale i studentům lesnictví a samotnému lesnickému oboru popřál do dalších let?

Přál bych naší škole, aby nadále vzkvétala, aby rostla společně s našimi krásnými lesy a aby se sem naši absolventi rádi a pravidelně vraceli, tak jako je tomu doposud. Naším studentům přeji hladký průběh studia. Přeji jim, aby je studium bavilo a našli pro něj nadšení a zapálení, protože kdo nehoří, nezapaluje. Ať se stanou hrdými absolventy, tak jako je tomu

u mě. Následně bych jim popřál, aby našli uplatnění, pokud možno v oboru, a stali se významnou posilou pro naše lesnictví. Samotnému oboru bych přál co nejvíce kvalitních pracovníků, kteří mají vztah k práci v lese a zastávají klíčovou roli. Je důležité vážit si lidí, kteří v lesnictví zůstávají a snaží se o zlepšení situace, jež vzhledem ke kůrovcové kalamitě není jednoduchá. Do lesnického odvětví je nutné investovat a také bychom se měli zamýšlet nad novými technologiemi.

Děkuji za odpovědi, Markéta Penzešová, redaktorka oborového časopisu Lesnická práce. Foto: archiv ČLA v Trutnově

Kancovna.cz – online trh se zvěřinou

Nevíte, kde nakoupit kvalitní zvěřinu? Jste myslivci a hledáte pro vaši zvěřinu zákazníky? Nový webový portál Kancovna.cz může být tím místem, které hledáte. Právě zde propojujeme zájemce o zvěřinu přímo s myslivci na lokální bázi a za jasných podmínek.

S příchodem koronavirové epidemie se citelně narušil obchod se zvěřinou a současně nabízené výkupní ceny zvěřiny od obchodníků jsou velmi nízké. Ekonomické fungování mysliveckých sdružení a samotné myslivecké hospodaření je však do značné míry postaveno na příjmech z prodeje zvěřiny. Řešením může být přímý prodej zvěřiny koncovým zákazníkům, což je i cílem nově spuštěného webového portálu Kancovna.cz.

Posláním tohoto webu je přinést na český trh jednoduchý a intuitivní online nástroj pro prodej a nákup zvěřiny v reálném čase od myslivců z blízkého okolí, který bude odpovídat současným trendům online nakupování. Registrovaní myslivci nebo myslivecká

sdružení zde mohou nabízet ulovenou zvěř, u které uvedou základní informace (datum lovu, hmotnost) a sami si stanou cenu, za kterou chtějí daný kus prodat. Portál je uzpůsoben i pro prodej porcované zvěřiny v chlazeném nebo mraženém stavu. Zájemcům o zvěřinu se zobrazí aktuální nabídky v okolí po zadání místa, ze kterého zvěřinu hledají (bydliště, obec nebo poloha zařízení). Jelikož si zákazníci musejí zvěřinu vyzvednout osobně, nabídky jsou řazeny dle vzdálenosti. Aktuální nabídky lze dále filtrovat podle druhu zvěřiny, ceny i zaslaných recenzí (nejlépe hodnocení prodejci). A právě od recenzí, které jsou běžně využívány v gastronomii nebo ubytovacích službách, očekáváme, že nám pomohou kultivovat prodej zvěřiny tzv. „ze dvora“ přímo od myslivců. Všichni myslivci a myslivecká sdružení, která se rozhodnou nabízet zvěřinu k prodeji přes Kancovnu, by proto měli o svůj „online stánek“ pečovat, jak nejlépe dovedou, neboť právě kladné recenze na kvalitu zvěřiny i průběh prodeje od jejich zákazníků budou jejich nejlepší vizitkou.

Jsme přesvědčeni, že Kancovna bude dobrým partnerem myslivců i zájemců o zvěřinu. Laická veřejnost mnohdy neví, kde a v jaké formě zvěřinu nakoupit. Na našem portálu najde každý zájemce všechny potřebné informace, které mu nákup maximálně zjednoduší. Za úplný základ považujeme rady pro dobrý nákup: informace o tom, jak si zvěřinu na webu vybrat, co zkontrolovat a na co se soustředit při převzetí zvěřiny od myslivců.

Dále na portálu nalezne informace o tom, jak zvěřinu zpracovat a dále uchovat. Nedílnou součástí webu jsou i recepty na přípravu zvěřiny, které připravili autoři výpravné velkoformátové kuchařky Speciality ze zvěřiny z oborového vydavatelství a nakladatelství Lesnická práce. Samotný prodej zvěřiny je realizován online bezhotovostně přes platební bránu, bez potřeby zavádění elektronické evidence tržeb s možností automatického vystavování a zasílání elektronických daňových dokladů. Vznik a rozjezd projektu Kancovna.cz podporuje řada organizací jako Ministerstvo zemědělství, Lesnicko-dřevařská komora ČR a odborné časopisy Lesnická práce a Svět myslivosti.

Lovit se musí, na tom se shodneme víceméně všichni včetně ekologických organizací. Spárkatá zvěř nemá v našich končinách dostatek přirozených predátorů a její počty jsou zejména v posledních letech neúměrně vysoké. To s sebou nese problémy v podobě velkých škod způsobených zvěří na zemědělských plodinách i lesních porostech. V době probíhající kůrovcové kalamity vzrostla potřeba vysazovat více odolné smíšené lesy. To bez řádného mysliveckého hospodaření v krajině nelze. Samotná výsadba zejména listnatých dřevin s sebou nese nákladnou potřebu jejich ochrany před zvěří. Dalším významným argumentem pro spotřebitele je jistě fakt, že zvěřina z volně žijící zvěře ulovené humánním způsobem lze zařadit mezi cenné biopotraviny. Rádi bychom proto přispěli k její dostupnosti na českém trhu a dopřáli zdánlivě nedostupný gurmánský zážitek široké veřejnosti.

Všem myslivcům přejeme „Lovu zdar!“ a nakupujícím na Kancovně dobrou zkušenost, a hlavně dobrou chuť!

Stanislav Slanina,
autor projektu Kancovna.cz

PRSA Z DIVOKÉ KACHNY S RYBÍZEM

Na přípravu pokrmu budeme potřebovat:

Prsa bez kosti a kůže ze dvou divokých kachen, drcený černý pepř, sůl, slunečnicový olej, na špičku nože mletého hřebíčku, 2 lžice rybízového džemu, 150 ml červeného vína plné chuti, 4 lžice čerstvého nebo mraženého rybízu.

Kachní prsa osolíme, opepříme, rychle je z obou stran opečeme na pánvi potřené olejem, přendáme do pekáčku, posypeme mletým hřebíčkem, přidáme rybízový džem, podlijeme vínem a v troubě předehřáté na 200 °C dopeceme doměkka. Doba pečení závisí na stáří kachen. Ke konci pečení vmícháme kuličky rybízu a pouze prohřejeme. Vhodnou přílohou jsou jemné bramborové špalíky.

Tento recept společně s dalšími více než 160 recepty z různých druhů zvěřiny najdete ve velkoformátové výpravě kuchaře Specialityze zvěřiny (B. Poláčková, J. Poláček, D. Pačes), kterou lze zakoupit v internetovém obchodě nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, s. r. o. (www.silvarium.cz). *Foto Dalibor Pačes*

Společné prohlášení Agrární a Lesnicko-dřevařské komory ČR

V reakci na otevřený dopis zástupců vybraných odborných společností k hospodaření na území tzv. Moravské Amazonie důrazně odmítáme stávající formu nátlaku, jejímž cílem má být změna správy a způsobu hospodaření v jihomoravských lužních lesích.

Naše lesy čelí napříč republikou mimořádné situaci zaviněné změnou klimatu a mnohaletým suchem. Lesníci však dobře vědí, jak postupovat. Potřebují k tomu však účinnou součinnost a pomoc nejen státních orgánů, ale i podporu široké odborné veřejnosti. „České lesnictví zažívá největší přírodní kalamitu ve své novodobé historii. Situace je o to složitější, že se současně potýká s přebytkem a tím i bezprecedentním poklesem ceny dřeva. Stav lesů, na kterém se zásadně podílí změna klimatu, současně ovlivňuje mikroklima i na polích. Je proto velmi neprozřetelné a společensky nezodpovědné vytvářet v současné vážné situaci mediální tlak namísto seriózního odborného dialogu“, říká Jan Doležal, prezident Agrární komory ČR.

Biosférické rezervace, kam patří i sporné území, řeší primárně ochranu biodiverzity a přírodních zdrojů s jejich udržitelným rozvojem a socio-ekonomickým rozvojem. Plně si stojíme za činností Biosférické rezervace Dolní Morava, o.p.s., která se za dobu své sedmnáctileté existence významně podílela na udržitelném využívání této kulturní krajiny,

ochraně přírody, včetně lužních lesů, vzdělávání, popularizaci vědy i samotného Programu Člověk a biosféra.

„Lužní lesy jsou fenoménem se značnými přírodními hodnotami. Je ale třeba mít na paměti, že jsou do značné míry antropogenního původu. Jejich fungování a zachování je podmíněno zachováním tradičního, stovky let trvajících lesnického využívání, tedy obhospodařování území. Změna managementu hrozí likvidací tolik oceňovaných přírodních hodnot. K zachování jejich ekologické hodnoty a eventuálnímu rozvoji je třeba neustále vést korektní diskuzi mezi správci území a zájmovými skupinami. Stanovisko náměstka MZe Mlynáře považují za korektní, opodstatněné a odborné, vědecky i společensky fundované,“ uvádí prof. Ing. Vítězslav Podrázský, CSc., místopředseda České akademie zemědělských věd. Rádi bychom věřili, že máme se signatáři otevřeného dopisu společný zájem, kterým je trvalá udržitelnost lesů v České republice, lužní lesy na Soutoku nevyjímaje. Na těchto principech hospodaří čeští lesníci již řadu generací, na těchto principech stojí i naše le-

gislativa, která patří k nejpřísnějším v Evropě. „Je však nechvalnou a v minulosti opakovanou skutečností, že někteří experti a představitelé ochranných společností pracují s fakty velmi selektivně a bez širších souvislostí. Nikde se v jejich prohlášení nedozvíte, že se celková plocha lesů v ČR zvýšila za posledních 50 let o více než 415 tis. hektarů nebo že podíl jehličnanů a listnáčů již dosahuje poměru 59 % ku 41 %. Nedozvíte se ani to, že 80 % rozlohy lesů tvoří lesy smíšené. Lesy, zabírající třetinu území naší země, jsou tu díky lesníkům a jejich každodenní práci. Poplašná a zavádějící kampaň, vyzývající mimo jiné k personálním změnám, lužním lesům určitě nepomůže. Pomůže jim pouze věcná a odborně vedená diskuze všech, kterým na nich záleží,“ uvedl Jan Václavík, předseda LDK ČR.

Ing. Andrea Pondělíčková

**LESNICKO -
DŘEVAŘSKÁ
KOMORA ČR**

Ostrava – muzeum potravin a zemědělských strojů

V pátek 18. září 2020 se pro veřejnost poprvé otevřelo zbrusu nové muzeum potravin a zemědělských strojů. Je to v pořadí již šestá výstavní budova Národního zemědělského muzea, když nepočítáme Expozici pivovarnictví, kterou má muzeum ve Znojmě a jejímž provozovatelem je tamní Znojemská beseda.

Národní zemědělské muzeum

Potraviny a zemědělská technika, to jsou hlavní témata, jimiž se ostravské pracoviště bude odborně zabývat. Historii původně továrnických hal, v nichž muzeum vzniká, jsme vám představili v minulém čísle Agrobaze, nyní se tedy pojďme podívat na to, co si návštěvník v muzeu prohlédne.

Galerie a depozitář potravin

Jak název expozice napovídá, můžete se zde seznámit se současnými potravinami netradiční formou – čistou galerijní prezentací. Instalace je velmi prostá a efektní, třicet

soliterních vitrín a v každé z nich na piedestalu stojí vybraný český produkt, který buď nese některou ze značek kvality či chráněné zeměpisné označení původu (Klasa, Český výrobek, Regionální potravina, Asociace regionálních značek a další), nebo je jinak významný. Najdete tu lahůdky, maso a masné výrobky, mléko a mléčné výrobky, mlýnské, pekárenské a cukrářské výrobky, mražené krémy, ovoce a zeleninu, rybí výrobky, nealko i alkoholické nápoje a další. Zastoupeny jsou produkty z průmyslové výroby i rodinných podniků a farem, které si zakládají na řemeslné výrobě, a to napříč republikou.

Zatímco galerii potravin plánuje muzeum každé tři měsíce obměňovat, depozitář potravin svým názvem odkazuje na funkci muzea jako instituce, která předměty a v přeneseném slova smyslu i lidské vědění shromažďuje a studuje. Konstruktivně expozice připomíná

regály v obchodech s potravinami. Na třicet metrů regálu zde představuje potraviny z nejrůznějších úhlů pohledu, od nejdůležitějších základů po aktuální témata, která jsou s problematikou jejich výroby spojena. Celá instalace je doplněna o interaktivní exponáty, takže můžete potraviny vnímat doslova všemi smysly.

Zemědělské stroje

Technika, kterou si v Ostravě můžete prohlédnout, představuje průřez největší sbírkou zemědělské techniky v České republice. Čekají na vás více než čtyři desítky strojů různé provenience i různého stáří. Najdete zde známé české značky i stroje zahraniční, teritoriálně rozkročené mezi USA a SSSR. Z pohledu roku výroby můžete obdivovat techniku z konce století páry nebo stroje, které sjely z výrobní linky před 50 lety. Zemědělská technika je rozdělena do tří základních tematických cel-

ků, traktory, stroje na zpracování píce a stroje na zpracování obilovin.

50 let Radegastu

První velkou výstavou, jíž muzeum slavnostně otevírá, je 50 let výročí od zahájení provozu pivovaru v Nošovicích. Na den přesně je Radegast oslaví 3. prosince 2020. Výstava připomíná historii pivovaru, který je spolu s mosteckým pivovarem (jenž byl uzavřen v roce 1998) jediným podnikem svého druhu zbudovaným na území České republiky v období socialismu. V nošovickém pivovaru byla uplatněna řada tehdy moderních a unikátních technologií: 16kohoutová scezovací korytka vyrobená z nerez, instalace sladidového filtru MEURA, absence chmelnic, semikontinuální kvašení, přechod z hliníkových sudů na sudy KEG. Na výstavě 50 let pivovaru Radegast v Nošovicích si můžete prohlédnout nejrůznější předměty pivovarských technologií a další vybavení nejen z nošovického, ale i z dalších pivovarů. Část výstavy je věnována i restauracím a pivnicím, další pak problematice pivního skla, pivet a dalších propriet. Záštitu nad výstavou převzali ministr zemědělství Miroslav Toman, ministr kultury Lubomír Zaorálek, hejtmán Moravskoslezského kraje Ivo Vondrák a primátor statutárního města Ostravy Tomáš Macura. Národní zemědělské muzeum v Ostravě je otevřeno od pondělí do neděle vždy od 9 do 18 hodin. Až do konce října je pro návštěvníky vstup zdarma.

www.nzm.cz

Značka: **Zemědělské družstvo Všešary**

Název produktu: **Cibule ze Všešary**

Průměrná výživová hodnota na 100 g: 190 kJ / 45 kcal

Cibule se ve Všešarech začala pěstovat ve větší rozskoku od roku 1904. V roce 1992 vznikla na základě transformačního projektu Zemědělské družstvo Všešary. Roku 1999 vstoupil do společnosti zahraniční kapitál. Společnost Všešary Holland BV rozšířila výrobu a obchod. V současnosti firma hospodáří na ploše 3 300 ha a zaměstnává asi 100 lidí na pěstování pšenice, ovesky, sóji, sledovického křmeně, řepky olejky a krmných ječmínek. V průběhu roku společnost vyprodukuje na 7 000 tun cibule.

Seznamy jedlých hub se mění

Houby jsou tradiční součástí české kuchyně. Naši předkové je pilně sbírali, ale také s nimi čile obchodovali. Aby trhovci neotrávili své zákazníky prašivkami, na to úřady dohlížely už za císaře pána od roku 1798. Mnohé z těchto někdejších zásad platí dodnes.

Podzim je tady a s ním také vrchol houbařské sezóny. Kdo miluje houby na talíři, ale nerad se za nimi plahočí lesem, může si houby koupit na tržišti. Než zamíříme mezi stánky, abychom si vybrali pár chutných kousků do polévky nebo omáčky, připomeňme si, že prodej volně rostoucích čerstvých hub má svá pravidla, aby se předešlo otravám prašivkami. Pravidla jsou v zásadě stejná, ať kupujete houby v Praze, případně v kterémkoli jiném českém městě. Stejná pravidla mají dokonce i na tržištích v Bratislavě či v jiných slovenských městech. Žili jsme ve společném státě desítky let a měli společné potravinové normy a zákony. A tak i po rozdělení státu jsou požadavky na kvalitu potravin obdobné, včetně prodeje hub z lesů či luk. V České republice se prodej volně rostoucích hub řídí potravinářskou vyhláškou č. 157/2003 Sb. v platném znění. Na Slovensku jsou podrobnosti uvedeny v Potravinovém kódexu SR v 21. hlavě jeho třetí části. Za pozornost stojí, že Evropská komise reguluje pouze prodej hub uměle pěstovaných, pro houby volně rostoucí žádný legislativní předpis nemá.

Ale vraťme se na česká, eventuálně slovenská tržiště. Především se smějí prodávat pouze houby jedlé, a navíc jen některé z nich. Jejich aktuální seznam zahrnuje 54 druhů jedlých hub v Čechách, na Slovensku je to 53 druhů. Jiné než tyto schválené druhy se na trzích prodávat nesmějí. K seznamům se podrobněji vrátíme na jiném místě textu. Ten, kdo houby na trhu prodává, je musí dobře znát a mít na to i platný certifikát. Konkrétně je to osvědčení o úspěšně vykonané zkoušce ze znalosti hub. Zkouška probíhá před komisí na krajské hygienické stanici za účasti mykologa a nutno za ni zaplatit. Zaujalo nás, že v Čechách je správný poplatek levnější. Stojí 500 Kč, zatímco na Slovensku zkouška přijde na 50 euro

(v přepočtu okolo 1 250 Kč). Doklad o zkoušce by měl prodejce mít u sebe alespoň v kopii. Certifikovaní znalci hub, zdá se, u nás nevymřou. Například letos v první polovině roku úspěšně složili zkoušku na krajské hygienické stanici Středočeského kraje tři adepti, jak se lze dočíst na webových stránkách zmíněné instituce.

Nekrájet a nemáčet

U pultu s vystavenými houbami musí být uveden jejich odborný název a datum sběru. Česká legislativa vyžaduje také uvedení data spotřeby. Je zakázáno prodávat čerstvé houby nakrájené nebo klobouk oddělený od nohy. Plodnici lze rozdělit nejvýše jedním svíslým řezem, avšak klobouk musí zůstat spojen s nohou. Prodávané houby nesmějí být červivé, plesnivé nebo zapařené, případně příliš staré. Musí být očištěné, nikoli však opané. Klobouk nesmí být oloupaný, pouze klouzky (slovensky masliaky) lze prodávat zbavené slupky.

Všechna tato opatření mají jediný účel. Houby musí být celistvé, aby se daly snadno identifikovat a nemohlo dojít k jejich záměně s druhem, který je vzhledově podobný, avšak méně hodnotný, nebo dokonce jedovatý. Zákaz prodeje nakrájených čerstvých hub byl u nás zaveden ještě za časů někdejšího staříčkého mocnářství, tedy v rakouské monarchii v roce 1798, jak připomíná Potravní kodex československý (Praha, 1937). Od tržišních dozorců ve Vídni tehdy byla vyžadována důkladná znalost jedovatých hub. Pokud byly na trhu zjištěny jedovaté houby, byla zabavena celá zásoba, v níž byly prašivky nalezeny. Dolnorakouský vládní oběžník z července 1807 zakázal krájení hub na malé kousky a prodej sušených hub s výjimkou hřibů, smržů (slovensky smrčok) a pečárek. Dvorní komorní dekret z července 1818 k tomu dodal, že požívání, a tedy i prodej všech druhů holubinek (slovensky plávka) má být všeobecně zakázán, protože znaky, jimiž se rozlišují jedlé holubinky od jedovatých, jsou velice nespolehlivé. Dodejme, že holubinky nelze na tržištích prodávat ani v současné době. Nebylo to možné ani v dobách Potravního kodexu československého, který, pokud jde o houby, platil až do 50. let dvacátého století.

V kodexu z roku 1937 se uvádí, že holubinky jsou velmi měnlivé. Některé jsou velmi chutné, mnohé však prudce jedovaté. Jedlé druhy mají velmi často podobné dvojníky, takže

i znalec bývá oklamán. Pro velkou podobnost jedlých a jedovatých druhů by byla kontrola holubinek velmi obtížná, a proto se holubinky nesmějí vůbec prodávat. Kodex uvádí, že v té době, tedy v třicátých letech dvacátého století, u nás rostlo na 75 druhů holubinek.

Obrazek hub byl povinný

Přehled historických „houbových“ úředních dokumentů by nebyl úplný bez usnesení pražské zdravotní komise z dubna 1906. Ta požadovala, aby byl vydán úřední seznam hub přípustných k prodeji na pražských trzích a aby byl tento seznam včetně vyobrazených hub veřejně vyvěšen na trzích. Tento úřední seznam, pod názvem regulativ, byl vydán v červnu 1909 – o tři roky dříve, než se tak stalo ve Vídni – a dovolil prodávat na trzích 45 druhů jedlých hub. Byly vybrány houby, které nepodléhají rychlému rozkladu, mají příjemnou chuť a lze je snadno rozeznat podle stálých znaků. Rakousko-uherský potravní kodex o tři roky později, tedy v roce 1912, schválil k prodeji 50 druhů hub. Dodejme, že 25 let poté, v roce 1937, vyšel v již zmíněném Potravním kodexu Československém seznam hub schválených k prodeji na tržištích a obsahoval rovněž 50 druhů hub. Těmto houbám se u nás až do 50. let dvacátého století říkalo kodexové houby.

Dříve běžné, nyní vzácné

Nahlédneme-li do kodexového seznamu z první republiky, zjistíme, že mnohé z tehdejších hub se dnes již prodávat nesmí. Jednak proto, že se u některých dodatečně zjistila jejich částečná jedovatost, většinou ale z důvodu, že tyto dříve zcela běžné houby jsou dnes již vzácné. Některé jsou chráněné a sbírat se nesmí. Seznam někdejších kodexových hub je rovněž sondou do dřívějšího životního stylu. V široce pojaté charakteristice hub se totiž dokumentují také někdejší poměry na tržištích.

Tak například sytě oranžová muchomůrka císařská (muchotrávka císařská) je popsána jako krásná a chutná houba, která roste v listnatých hájích a lesích. V Čechách byla už tehdy vzácná, hojněji se vyskytovala na Moravě, jižním Slovensku a v Podkarpatské Rusi. „Tam se též všeobecně na trzích prodává,“ uvádí se v potravním kodexu z roku 1937. V současnosti se v Čechách tato houba nalézá v přírodě sporadicky a je chráněná. Na Slovensku je její sběr povolen a jde o velmi ceněnou jedlou

houbu. Na internetu lze nalézt mnoho receptů na kuchyňskou úpravu této houby, které se pro vynikající chuť také říká jídlo císařů. Čirůvka zelánka (slovensky čirovka zelenkastá), kodexem označená jako výborná jedlá houba, která se sbírala až do konce listopadu a někdy ještě začátkem prosince, zásobovala městské trhy, nyní na seznamu prodejních hub chybí. Jednak se stala vzácnou kvůli kyselým deštům, za druhé se zjistilo, že u citlivějších jedinců vyvolává alergii. Zákaz prodeje se v Česku v současnosti vztahuje na závojenku štítovitou aneb podtrnku (slovensky hodvábnica jarná), která se dříve „hojně donášela na trhy“. Tato houba sice nevymizela z přírody, kde je její výskyt stejně hojný jako dříve, avšak pro snadnou záměnu s jedovatou závojenkou olovovou se nedostala na aktuální seznam hub schválených k prodeji na trzích. Jiná kodexová houba, kterou na aktuálním slovenském ani českém seznamu prodejních hub už také nenajdeme, je psířeh dubový (slovensky pečenevec dubový). Už v minulosti byl označen za těžko stravitelnou houbu, která se dala jíst „toliko mladá“. Houba roste koncem léta a na podzim na kmenech starých dubů má tvar kusu syrového masa. V Čechách se jí také říkalo masojed obecný.

Za královský hřib královská pokuta

Na trhu již také nekoupíme hřib královský. V roce 1937 byl kodexem popsán jako velmi chutná houba, „která je v Praze velmi často na trhu“. Ale v současné době je tak vzácný, že se stal chráněným a sbírat se nesmí. Na Slovensku hrozí pokuta za utržení jedné plodnice 46 euro, v Česku to dokonce může být až sto tisíc korun. Za těchto okolností už člověka přejde chuť na smaženici z takových hřibů. Nikde však není zakázáno si vzácný hřibek vyfotografovat a zveřejnit takový svůj „úlovek“ na sociálních sítích, jak se tomu děje. Hřib strakoš (slovensky masliak strakatý) a suchohřib hnědý (slovensky suchohřib hnědý) jsou příkladem hub, které se na seznamu prodejních jedlých hub udržely dodnes, a to v Čechách i na Slovensku. Stejně jako dřív tady i tam „rostou hojně“ a hojně se prodávají a všeobecně pojídají.

Naproti tomu kotrč kadeřavý (slovensky kučierka veľká) se v současnosti smí prodávat na trzích už jen v Česku, na slovenském seznamu schválených hub jsme ji nenašli. Potravní kodex z roku 1937 popisuje tuto houbu jako výbornou a na trzích obvykle draze prodávanou. Ucháč obrovský (slovensky úšiak obrovský) už v současnosti na seznamu prodejních jedlých hub není uveden, ačkoli v minulosti se prodávat směl a byl na trzích hojně nabízen. Po sérii otrav zejména v Německu se zjistilo, že tato houba může být v některých případech jedovatá, což se dříve nevědělo. A tak je jeho prodej zakázaný.

Lanýže rostly i na Slovensku

Znamení houba, velmi vážná labužníky, je

Seznam volně rostoucích hub určených k prodeji nebo průmyslovému zpracování v ČR

1. Destice chřapáčová (*Discina perlata*)
2. Smrž obecný (*Morchella esculenta*)
3. Smrž špičatý (*Morchella conica*)
4. Kotrč kadeřavý (*Sparassis crispa*)
5. Kuřátka žlutá (*Ramaria flava*) – jen mladé plodnice
6. Lišák zprohýbaný (*Hydnum repandum*)
7. Liška obecná (*Cantharellus cibarius*)
8. Liška bleďá (*Cantharellus pallescens*)
9. Stroček trubkovitý (*Craterellus cornucopioides*)
10. Krásnoporka mlynářka (*Albatrellus ovinus*) – jen mladé plodnice, pouze pro průmyslové zpracování
11. Krásnoporka žemlička (*Albatrellus confluentis*) – jen mladé plodnice, pouze pro průmyslové zpracování
12. Choroš šupinatý (*Polyporus squamosus*) – jen mladé plodnice, pouze pro průmyslové zpracování
13. Hřib dutonohý (*Boletinus cavipes*)
14. Hřib hnědý (*Boletinus badius*)
15. Hřib sametový (*Boletus fragilipes*)
16. Hřib koloděj (*Boletus luridus*)
17. Hřib kovář (*Boletus erythropus*)
18. Hřib smrkový (*Boletus edulis*)
19. Hřib dubový (*Boletus reticulatus*)
20. Hřib plstnatý (*Boletus subtomentosus*)
21. Hřib klouzek strakoš (*Suillus variegatus*)
22. Klouzek bílý (*Suillus placidus*) – jen mladé plodnice
23. Klouzek kravský (*Suillus bovinus*) – jen mladé plodnice
24. Klouzek obecný (*Suillus luteus*)
25. Klouzek sličný (*Suillus elegans*)
26. Klouzek zrnitý (*Suillus granulatus*)
27. Klouzek slizký (*Suillus aeruginascens*)
28. Kozák březový (*Boletus scaber* – *Leccinum scabrum*)
29. Kozák habrový (*Boletus (Leccinum) carpini*)
30. Křemenáč březový (*Boletus (Leccinum) versipelle*)
31. Křemenáč osikový (*Boletus aurantiacus* – *Leccinum aurantiacum*)
32. Bedla červenající (*Macrolepiota rhacodes*) – jen mladé plodnice
33. Bedla vysoká (*Macrolepiota procera*) – jen mladé plodnice
34. Čirůvka dvojbarvá (*Lepista saeva*)
35. Čirůvka fialová (*Lepista nuda*)
36. Čirůvka havelka (*Tricholoma portentosum*)
37. Čirůvka májovka (*Calocybe gambosa*)
38. Hlíva ústříčná (*Pleurotus ostreatus*)
39. Hlíva plicní (*Pleurotus pulmonarius*)
40. Líha nahloučená (*Lyophyllum decastes*)
41. Líha klubčítá (*Lyophyllum fumosum*)
42. Ryzec pravý/borový (*Lactarius deliciosus* nebo *Lactarius pinicola*)
43. Ryzec smrkový (*Lactarius deterrimus*)
44. Slizák mazlavý (*Gomphidius glutinosus*)
45. Sluka svraskalá (*Rozites caperata*)
46. Špička obecná (*Marasmius oreades*)
47. Václavka obecná (*Armillaria mellea*) – pouze kloboučky bez třeňů
48. Strmělka mlženka (*Clitocybe nebularis*) – jen mladé plodnice
49. Žampion zahradní (*Agaricus hortensis*) – jen pro průmyslové zpracování
50. Žampion pochvatý (*Agaricus bitorquis*) – jen pro průmyslové zpracování
51. Žampion polní (*Agaricus campester*) – jen pro průmyslové zpracování
52. Žampion lesní (*Agaricus silvaticus*) – jen pro průmyslové zpracování
53. Žampion hnědý (*Agaricus brunescens*) – jen pro průmyslové zpracování
54. Hřib borový (*Boletus pinophylus* nebo *Boletus pinicola*) – pouze z dovozu

Zdroj: Vyhláška č. 157/2003

lanýž (slovensky hluzovka). Věřte nevěřte, tato dnes velmi vzácná a drahá houba se ještě v první polovině minulého století prodávala na československých trzích. Byl to jednak lanýž letní, který rostl na jihovýchodní Moravě a na Slovensku, dále se pak prodával lanýž černý, který se však dovážel z Francie a z Itálie, kde se tato houba už tehdy pěstovala uměle. Chuť měla mnohem jemnější než náš lanýž letní, jak se ujišťuje v kodexu z roku 1937, který ji uvádí v seznamu hub schválených k prodeji. Dnes tuto pochoutku už nenajdeme ani na slovenském, ani na českém aktuálně platném seznamu. Neroste ani u nás, ani na Slovensku.

Porovnáním dřívějších a nyníjších seznamů jedlých hub schválených k prodeji zjistíme, že změny v přírodě probíhají rychle. Stačí pár desetiletí a zcela běžný druh se stane raritou. Ukázalo se také, že Slovensko je na tom co do výskytu některých druhů jedlých hub lépe než

Česko. Tak například hřib borový (slovensky hřib sosnový) je na Slovensku zařazen na seznam jedlých hub schválených k prodeji, v Čechách se tento hřibek smí prodávat pouze v případě, že byl dovezen ze zahraničí. V ČR se tento hřib vyskytuje zřídka a patří k zranitelným druhům, takže by se neměl sbírat. Obdobně ohrožená je v Česku pýchavka velká (slovensky vatovec obrovský). Na Slovensku se vatovec prodávat smí, byť pouze jeho mladé plodnice.

Závěrem nutno zdůraznit, že les není supermarket, a tak odtud nemusíme nutně odcházet s přeplněným košíkem. Koneckonců některé druhy hub se dnes pěstují uměle a dají se koupit za dostupnou cenu. Aktuální seznam hub schválených k prodeji v Česku je zveřejněn ve vyhlášce č. 157/2003 Sb., na Slovensku uvádí tento přehled Potravní kódex SR v 21. hlavě jeho třetí části.

Alice Olbrichová

Vývoj vědních oborů v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví

Text volně navazuje na předchozí příspěvek Počátky rozvoje zemědělského výzkumnictví, který byl pojat v obecné rovině. Tentokrát představíme historický vývoj nejdůležitějších vědních oborů v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví s uvedením jejich odborného zaměření, hlavních představitelů a přínosu pro praxi zejména během minulého století. S ohledem na rozsah jsme pro ilustraci zvolili čtyři hlavní obory.

Rostlinná výroba a rostlinolékařství

Počátky kulturního pěstování polních plodin spadají do období zhruba před 8 000 lety, kdy se začalo s jejich pěstováním ještě primitivním způsobem, neboť k obživě obyvatelstva již nestačil lov zvěře a sběr semen planě rostoucích trav. Určitá skupina obyvatelstva se usazovala v klimaticky příznivém prostředí a začala se živit zemědělstvím. Přitom v každé zeměpisné oblasti došlo k postupnému pěstování specifických plodin. V Mezopotámii to byla pšenice, ječmen, len, čočka, hrách a bob. Na americkém kontinentu nebyly známy obiloviny, a tak postupně samostatným vývojem byla objevena kukuřice, brambory, tabák a další plodiny. V Číně asi ve 3. tisíciletí př. n. l. pěstovali pšenici, ječmen, rýži, proso a sóju. Velkého rozmachu dosáhlo zemědělství na Balkánu v době panování Alexandra Velikého, kdy asi ve 4. století př. n. l. Řekové pěstovali obilniny, luskoviny, bavlník, rýži, mandlovník, broskvoň a citrón. Od Řeků a Egypťanů se postupně učili pěstovat zemědělské plodiny Římané a od nich potom obyvatelé západní a střední Evropy. A prostřednictvím římských legií se v 1. století n. l. s jejich již poměrně vyspělým zemědělstvím seznámilo také obyvatelstvo našeho území. Středověk však znamenal určitou stagnaci poznatků o pěstování plodin, k jejich určitému rozšíření došlo až za vlády císaře a krále českého Karla IV. Po zámořských výpravách v 16. století byly do Evropy dovezeny z amerického kontinentu nové plodiny jako brambory,

kukuřice a tabák, jejichž pěstování znamenalo významný pokrok v pěstování kulturních plodin. Zvláště postupné rozšiřování pěstování brambor v Evropě přineslo podstatné zlepšení výživy obyvatelstva a byly též významným krmivem pro dobytek a cennou surovinou k výrobě škrobu a lihu.

V době třicetileté války (1618–1648) bylo u nás zemědělství drancováním polí velmi zničeno a teprve v 2. polovině 18. století dosáhlo vyšší úrovně. Začátkem 19. století se začala pěstovat cukrovka, čekanka a jeteloviny. V tomto období začal kvalitativní obrát v rostlinné výrobě, kdy došlo k systematickému výzkumu pěstování polních plodin a začalo se se šlechtěním rostlin v evropském měřítku. Pěstování rostlin se ve 20. století podstatně změnilo. Zpočátku se nejvíce pěstovalo žito, oves a brambory. Koncem 20. století a v současnosti se na většině orné půdy pěstuje pšenice, ječmen, řepka a kukuřice. Tato změna nebyla dána jen potřebou trhu, ale i lepší reakcí na pěstební opatření, zejména na aplikace dusíku v hnojivech. Obě světové války zemědělství do značné míry rozvratily. Po druhé světové válce se proto na zvyšování výnosů nejvíce projevila agrotechnická opatření (obdělávání polí, osevní postupy atd.). Později to byla hlavně aplikace hnojiv a pesticidů. Když byly ke konci století vytvořeny předpoklady pro požadovaný růst a vývoj porostů, převládal zejména vliv nových kvalitních odrůd. České zemědělství bylo po celé

období téměř konkurenceschopné. Dokazuje to skutečnost, že potřeba základních potravin byla kryta převážně domácí produkcí.

Rostlinolékařství v moderním pojetí je definováno jako teoreticko-praktický vědní obor, zabývající se biotickými a abiotickými faktory, které jsou příčinou narušeného zdraví rostlin. Posláním rostlinolékařství je snižovat jejich škodlivost a uchovat zdraví rostlin při použití zdravotně, ekonomicky a ekologicky přijatelných prostředků a postupů. Za zakladatele moderního rostlinolékařství se považuje německý vědec prof. Julius Kuhn (1825–1910). V našem prostředí se o institucionalizaci výuky rostlinolékařství nejvíce zasloužil prof. Julius Stoklasa (1857–1936), dále prof. František Bubák (1866–1925) a prof. Jindřich Uzel (1868–1946). Důležitým mezníkem v tomto procesu bylo zřízení kateder zabezpečujících na zemědělských vysokých školách výuku rostlinolékařských disciplín. Ve výzkumu ochrany rostlin v minulosti (zejména v období 1919–1951) sehrály důležitou úlohu rostlinolékařské služby provádějící tyto činnosti: výzkumnou, poradenskou, statistickou, propagační a kontrolní (dohled nad výkonem a prováděním příslušných normativních nařízení). Na úseku rostlinolékařské péče plnil nezastupitelnou úlohu Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ), zřízený v roce 1951. Dále vznikla samostatná stavovská organizace Česká společnost rostlinolékařská, jejíž posláním je hájit profesní zájmy a propagovat význam rostlinolékařské péče.

Živočišná výroba a veterinární lékařství

Období 19. století lze v chovu hospodářských zvířat charakterizovat snahou našich vzdělaných předchůdců o výrazné zlepšení genetického potenciálu u nás chovaných plemen zvířat. Chovatelství hospodářských zvířat v českých zemích bylo významně ovlivněno centrálně zaváděnou kontrolou užítkovosti jednotlivých zvířat, jejichž rozsah se od prvních desetiletí 20. století postupně rozšiřoval. Ta byla základem pro vyhodnocování jedinců a populací pro potřeby chovatelů a zároveň základem pro rozvíjející se vědeckou práci. Na začátku rozvoje zootechnických vědních oborů stáli významní vysokoškolské pedagogové, kteří byli zárukou vědeckého

poznání na nejvyšší soudobé úrovni, ale také praktické aplikace, která byla základem naší vyspělé zootechniky. Za zakladatele české zootechniky je pokládán prof. MUDr. PhDr. František Bilek, DrSc. (1875–1972), který zootechniku povznesl na úroveň důležitého oboru a vytvořil její novou koncepci, v níž zdůraznil prolínání zoologie, biologie genetiky, fyziologie, biochemie, biometrie a v neposlední řadě i historie. Třeba připomenout, že organizaci UNESCO byl označen za čtvrtého nejúspěšnějšího genetika ve své době na světě. Dále v pražském Svazu výzkumných ústavů zemědělských působili odborníci jako: doc. Dr. ing. Karel Koubek (chov prasat), doc. Dr. ing. Vilém Kurz (chov ovcí), dr. ing. Josef Šmerha (1912–1986) a v Brně byl aktivní prof. Dr. Josef Taufer (1868–1940).

Významným chovatelským počinem bylo v 50. letech 20. století zavedení umělé inseminace. Československo bylo jednou z prvních zemí na světě, která toto chovatelské opatření zvládla a zavedla v širokém měřítku do pravidelného chovatelského provozu. Důvodem bylo především zamezení přenosu chorob a zlepšení chovatelské práce. V souvislosti s kolektivizací zemědělství došlo zpočátku ke stagnaci živočišné výroby. Tento přechod znamenal ve většině případů zhoršení zdravotního stavu a pokles užitkovosti. Živočišná výroba, jejímž nejdůležitějším úkolem bylo zajistit dostatečnou výrobu živočišných produktů pro výživu obyvatelstva (maso, mléko, vejce), ještě na začátku 60. let představovala jen velké stáje malorolníků s vysokou ruční prací v malovýrobních podmínkách. Naštěstí tento problém byl postupně překonán, když významné osobnosti vědy a výzkumu předvídaly, kam se bude vývoj živočišné výroby ubírat, a doporučily, jak na změněné podmínky výroby reagovat. Od 70. let patřilo ke stěžejním úkolům zlepšení technologie chovu skotu. Rozšířilo se bezstelivové ustájení u všech druhů skotu, řešila se kvalita objemných krmiv a dostupnost bílkovinných přísad do krmných směsí. Podstatné změny nastaly v chovu skotu, který zaznamenal výrazný přechod od chovu pouze kombinovaného plemene k využívání specializovaných dojených a masných plemen. Postupně se ukázala nezbytnost hlubšího poznání a objasnění procesů trávení a začal se rozvíjet i teoretický výzkum látkového metabolismu. V 90. letech a začátkem tohoto století se dosud nevídaným způsobem zvýšila dostupnost moderních technologií, plemenného materiálu výkonných a intenzivně šlechtěných plemen. Začala se rozvíjet další odvětví jako: faremní chovy králíků, koz

se zpracováním kozího mléka, ekologické zemědělství a výroba bioproduktů.

Zřízením Vysoké školy zvěrolékařské v Brně v roce 1918 byl položen základ odborného rozvoje a formování přenosu nových vědeckých poznatků do veterinární praxe. Veterinární výzkum vedle hlavní pedagogické činnosti spočíval na Vysoké škole veterinární v Brně, později i v Košicích. Teprve v roce 1955 došlo ke zřízení Výzkumného ústavu veterinárního se sídlem v Brně, který byl podřízen Československé akademii zemědělských věd, později České akademii zemědělské, a především toto vědecké pracoviště dosahovalo skvělé výsledky.

Rozvoj výzkumu v oblasti potravinářského průmyslu a výživy

Od začátku 20. století rezort potravinářského průmyslu a výživy zahrnoval tradiční obory cukrovarů, lihovarů, sladoven, městských jatek, mlékáren, škrobáren, tukových závodů, mlýnů a konzerváren, které již měly převážně průmyslový charakter. Dále sem patřily spíše živnostenské obory jako pekárny, uzenářské podniky, sýrárny, sodovkárny a výroba cukrovinek. 50. léta minulého století byla také dobou, kdy se ustanovila nová disciplína v oblasti potravin a výživy obyvatelstva. Byla to ekonomika výživy, slučující, stručně řečeno, ekonomické problémy s biologickými možnostmi. Důležitým krokem bylo založení mezirezortní komise pro zjišťování, hodnocení a plánování spotřeby potravin. Tato komise sdružovala experty z plánovacích úřadů, ministerstev zemědělství, obchodu a zdravotnictví a výzkumné sféry. V této době vznikaly i nové oblasti v potravinářském průmyslu, například dětské výživy, zejména mléčné, zpracování vajec a drůbeže. Koncentrace výroby do větších průmyslových závodů vyžadovala podložné vědecko-technické poznatky, proto i na výrobních závodech vznikaly laboratoře pro výzkum, a proto začal vývoj a výroba nových potravinářských strojů.

Významnou úlohu při racionalizaci potravinářského průmyslu sehrála výzkumná základna. V roce 1947 byl zřízen Svaz pro výzkumnictví v průmyslu výživy a v následujících letech se začala utvářet výzkumná základna pro jednotlivé obory formou výzkumných ústavů či pracovišť. Toto vědecké pracoviště bylo v roce 1950 nahrazeno Výzkumným ústavem ministerstva výživy a tento ústav byl následně rozdělen na dva základní, zabývající se průřezovou problematikou, a to na Výzkumný ústav potravinářské technologie a Výzkumný

ústav pro mechanizaci a ekonomiku potravinářského průmyslu, a na oborové ústavy, jejichž pracovní náplní bylo řešit problémy příslušných potravinářských oborů. V roce 1958 vznikl ústřední Výzkumný ústav potravinářského průmyslu v Praze, s vývojem dílnou v Hrušovanech nad Jevišovkou, který převzal působnost obou průřezových ústavů. Vědeckým zázemím pro výzkum a vývoj se stala v roce 1952 zřízená Fakulta potravinářské technologie při VŠCHT a zájem o problematiku potravin se projevil vznikem nových studijních směrů i na zemědělských vysokých školách.

Lesní hospodářství

Historie lesnického výzkumu v našich zemích spadá do 18. století, kdy byly prováděny vážnější pokusy sledující zvelebení lesů a kdy vznikala první lesnická učiliště, která měla přispět ke vzdělanosti lesníků a tím i lepšímu obhospodařování lesů. První výzkumná lesnická stanice byla založena v roce 1869 v Mariabrunnu u Vídně s působností pro celé Rakousko-Uhersko, později byly podobné ústavy založeny v Praze (1886) a Brně (1888). Po roce 1918 měl velké zásluhy na vybudování lesnických ústavů ministerský rada ministerstva zemědělství ing. Karel Šiman (1882–1957). Z jeho iniciativy byl založen v Praze Ústav pro ochranu lesa, jehož vedením byl pověřen významný myslivec a lesník prof. Julius Komárek (1892–1955), a v Brně ústav lesnické ekonomiky. Po založení Jednoty českých lesníků Země koruny České (1907) byla v roce 1919 zřízena při Českém vysokém učení technickém samostatná Vysoká škola zemědělského a lesnického inženýrství, byl to významný počín, neboť kromě jiného naši uchazeči nemuseli studovat lesnictví ve Vídni, jak tomu bylo dopsud.

Po 2. světové válce některé lesnické ústavy procházely reorganizací, k podstatné změně došlo v roce 1951, když bylo zřízeno pět sektorových výzkumných ústavů, z nichž nejvýznamnější byly: Výzkumný ústav myslivosti ve Zbraslavi, Ústav pro pěstění lesů, semenářství a školkařství v Opočně a Výzkumný ústav pro hospodářskou úpravu lesa v Bratislavě. Konečně v roce 1959 byly sloučeny dosavadní lesnické ústavy v jeden, a to: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, spadající pod Československou akademii zemědělských věd, čítající deset odborných sekcí.

(ak)

Pramen: *Osobnosti zemědělského výzkumu 20. století, Česká akademie zemědělských věd, Praha 2017*

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském. Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: praha@soud.cz